

ЕНБЕР АЖЫБА

АМШШАРА

Ажәеинраалақәа
Аепиграммақәа
Апародиақәа
Афоризмқәа

Акәа
Апхәынтшәкәтыжырта
2018

УДК 821.35-93
ББК 84(5Абх)6-5
А 38

Ажыба, Е. В.

А 38 Амшшара : ажэинраалақәа, аепиграммақәа, апародиақәа, афоризмқәа / Енвер Ажыба – Акәа : Ацхэынтшәкәтыжыртә, 2018. – 256 д.

Абафхатәра змоу апоет Енвер Ажыба ишәкә ҫыц «Амшшара» уаанзатәи ипоезиатә рҫиамтақәа хазыртәауа шәкәуп. Уи дырнымтцит аханатә дызну ихатәы мфәхәастәқәа. Имариамыз ицстазааратә дунеи далоуп, илахынтцәмфә даанымшәакәа. Илацшхәаа иҫеигзо рацәоуп. Урт ақбаад ахь ишеигаз збартахо, ицстазаара иалеигалаз иацхәафцәа роуп.

УДК 821.35-93
ББК 84(5Абх)6-5

© Ажыба, Е. В., 2018
© Ацхэынтшәкәтыжыртә, 2018

АЖӘЕИНРААЛАҚӘА

АЦСНЫ

Атахара анакәха, убзиабара сақәзааит,
Дышпакалои, иан дицәызыр азқы.
Ацсны, ухатқы ицаша са сакәхааит,
Ухьаакәа згартә еипш исымаз разқы.

Дасу идгьыл ишьамуп, хәарада,
Аха абзиабарақәа еипшытцәкьам зынза.
Азә дацсыуоуп, аха цсуатцасла дызбахьада,
‘Еазә хахәароуп дызҕытцәкьоу иеза.

Аха ацсуатцәкьа, Ацсуара иахылтцыз,
Уи дпышәоуп, дызрыжәуп, дразоуп.
Иацсышәоума – агәатца изтымтцыз,
Иацсыуароума – зегь зыкәныло, излазо.

Сухзызаауеит, сузгәакүеит, суззатәуеит,
Уца соуп, исыблачыцу Ацсны.
Сбаагәарахарц еиҕа сымчқәа еихәстәуеит,
Сыҕукәырша усыхьчаларц сухьзаны.

ИМИИЦ ДИААНЗА...

Имииц диаанза, иихъоу дшѐанза,
Икоуп цстазаарак пхъака.
Аха уаанза, уаанза, уаанза,
Мычқәак хмыхондаз шытахъка.

Хшьақәхацѐеит аамта рацѐала,
Владислав ъе знык дзизом.
Дыфцыркъаха, быжьѐацала,
Еитах дхацызан хизгазом.

Иара иахзааигаз, ихы зкѐитцаз,
Ас акѐызма иахъа ишбатѐыз.
Зуасхыр шыѐеитцаз, ацха зхитцаз,
Хазлигаз аамта имбатѐыз...

Ха хазхѐыцны напеикѐыршала,
Еицтахаршѐуа хтак зегъы,
Хкалар акѐын хѐеицѐа ршьала,
Иѐыху хацсадгъыл аѐеицш азгъы.

Уаха-сахоуп хықәкыс ихамоу,
(Усшѐоуп ишызбо, Анцѐа иныс).
Азѐы изы ѐазѐы дхарамуп,
Цьоукгъы ирылшар хкарцоит тѐыс.

Асеицш ацсуа данбаказ,
Дабакоу Кыгәә, жәлары еиқәзырхоз.
Иахья ҳабакоу, иац ҳабаказ,
Амцхәцәә, амцхә ххы агәра хамгоз.

Имииц диаанза, ииз дшәаанза...
Даара, даара хшыақәхацәеит.
Ихәра хьяауп – ахәра гьяанза,
Ихьяахәшәтәыгам агәра аагацәеит

* * *

Ахья-хьяхәә рхьеиобжы аафәеит,
Ажәәан иатцакнаҳау адачқәә.
Иацтәи аамта тоурыхк афәеит,
Ишхац иҳауп абырфын хацқәә.

Урт ахацқәә рыхтәы уарҳалуп,
Ҳара иахья ҳеырбо ҳзынтәалоу.
Цкья иахзымтац аамтак ҳалоуп,
Атыс цшқеицш, зытра ихтәалоу.

Нас ианбыкәу ҳа ҳанхыпраало,
Ҳаззыцшу, ҳа иахтәым мшума?

Иацы зхаштхьоу – иахьа данаалом,
Уатцэтәи амшаз кыр хзыцшума?..

* * *

Адуinei аахәуеит, рхәеит, –
Дырџцәак џагылан.
Ауаатәиџсагы нтцәоит, рхәеит, –
Азәазәала еишьтагылан.

Адуinei аахәытцәкьоума? –
Сара соума згәы ак тымхо?
Ауаатәиџса хантцәатцәкьоума,
Шәацхәаџык дахтнымхо?

Иаахәуеит нас хәарада,
Азәазәала хдуineiкәа.
Ханыкәтцуа ґаахәырада,
Зыкәрахь инеикәаз...

* * *

Убжы сыкәургаанза ашьыжтәи ашара,
Са сиарта сагәылтцхьеит еиґах, иахьагы.

Снахыпшхъеит шьха рықәцәәф ашәәпшъ
ацәәара,
Слахфыхза амш фыц сапылоит еиҥагы.

Заҥантә исхәахьоузеи сынхап хәа схазыхәа,
Сгәы иасырсуам амач-сацқәа испыло
есыены.

Аха сықәфытра иаҥәымтцит бжык,
ухынхәы хәа,
Ухышьтрахъ, аеыпсахра улшом
иаахәжәаны.

Сгәы иасуеит зегы-зегъ иақәнамгакәа
избо,
Бла ифшәо алағызқәа тацсоит сара сгәы.
Схоуп еиҥахгы зегы-зегъ звызбо,
Сшыгәатеиуа мацара иааифышоит тҥагәы.

Иахьатқәа истахуп сазынхар схы мацара,
Сгәы сзырхьуа смаҳакәа, исымбакәа
цәгьакы.
Слахынҥа сапылоит ашьыжътәи ашараз,
Хәхәабжык тымфындаз иахьатқәа шҥакы.

ИАУЕИТ АҚӘА

Ахыр-хырхәа иауеит ақәа,
Амацәыс рықәхәашоит ахәқәа.
Адыд иардыдуеит доутцас,
Афуаа рахәақәа неифарс.

Са сыцәхалеит адәахьы,
Афар леиуеит шьамхахьы.
Аха афныка сыццакзом,
Са сбаазархәагы сшәазом.

Иауеит, иауеит, ақәа аулааит,
Иаакәымтцзо адыд хәацәалааит.
Адгьыл саласоуп сара,
Избом анафстәкья сзыцәшәара.

Сыцсабароуп, са сытцлоуп,
Саргы аеырбаазара сыхәтоуп.

УААЦСЕИТ БХӘАМА?..

Уаацсеит бхәама, сыцшәма гәыраз,
Сышцамаацсеи, ааи, саацсоуп.

Иабаҕоу амчкэа иац исымаз,
Аҕэара хаҕэқэа реицш икацсоуп.

Сара срылсхэеит зи-мцеи, имцымкэа,
Са сбылхэеит, схэаехэеит тданы.
Зны сыцэхалон ақэа хымкэа,
Еазны амра цеи – сбылны.

Аха сгэыҕрақэа зыдхэалаз,
Цааимбарк исахэа сахыпцшлон.
Сиргэабзыгуан сгэы ак аналаз,
Сахнацааргы – сааикэиртэон.

Уажэгы абар, еита даацэыртцын,
Баргы саргы хаикэиршэеит.
Ибнаршэыраз сымшкэа срылцын,
Насыцк хьрыцны исызкашэеит.

Сыцеигалеит бахча еинаалак,
Лацш иакыр хэа сшэоит уажэшьта.
Сима ддэықэлеит ашэтқэа срылак,
Еитаситарц са сыхэта.

САБ ИНХАРТАХЪ

Сабду иашта, саб инхара,
Ғыцәара зқәым ххәыштаара.
Иаахакәыршан ацсабара,
Зегъы среипхызуеит сара.

Арахъ ақалақъ ашырағ,
Хәыштаарак шытастахъеит саргъы.
Сыцсы ахыкәу саб инхарағ,
Сзапырымтузаап уи цьаргъы.

Харштшьа амоума схәычраамта,
Цыца икәара, са «сымшын».
Ғаизалон уа ашаха амта,
Сықәлацәа зегъ – ҳаизыпшын.

Ғқышәқәа хиатцәаа уа хтамзи,
Апхынра зегъы ҳара иахтәын.
Зегъ ҳаишыцәамзи,
Ғгәыбылөцәамзи,
Ғауа цқәала хгәы зегъ тәын.

Сабду иашта, саб инхартә,
Икәадахаргъ иахъа мацк.

Исыматцәкъам уаҕа царта.
Уи снапыртцны цъара хацк.

Арахь ақалақь ашырае,
Ишьтастахъеит схәыштаара.
Сыңсы ахьыкоу саб инхарае,
Саашт мышкызны са сшаара.

ААЦЫНРА ААИТ

Аацынра ааит,
Быжьшьхак ирхыпраа,
Быжьнасыцк рцыцха аартуа.
Сыгәгы налазфеит интыпраан,
Исцәымзырц сашьтоуп азғытуа.

Зны ишәтыцхан тцлак иафалеит,
Нас ибғынциатцәан игәылтцт.
Ашьац иатцәа цсыс ирхалеит,
Схаҕа ицъасшьо аеарфыцт.

Аацынра ааит,
Быжьшьхак ирхыпраа,
Ах, ишцахаау аффы икәазо.
Хьшьыцбатцас, «аскынць» снықәпраа,
Ажәван салоуп схы агәра го.

* * *

Ацсабара иахалеит җа цәак,
Иацы ааста – иахья.
Аамта ахыцкәа еимаркуеит хтак,
Хҗаҗыцкәак – җацхья.
Аапынра иахәшәтәуеит изыхьзо,
Амра ашәахәацкәа аҗацсо.
Шьхеибаркыра – алацшкәа зразо,
Иаххагылоуп, ихардыруа изыцсоу.

Схы ныкәтцаны ацшьара сҗахуп,
Игәыртынчгоу ажәахаак саҗар.
Снапкәа зкәымшо са сзы имыцхәуп,
Сҗеиатцәа сдәы ашьтакәа ануп,
Исҗахым снапала исшьахар...

* * *

Бааи-цси еитнызыцсахало среиуам,
Среиуам ак згәы иамыхәо, ак зҗахым.
Иахьсаҗәам, иахьсзыцшым сызнеиуам,
Сызрыдтәалом сызгәым, са сызхым.

Имѡа сықѡлан саауеит сара апсыраза,
Сшьаѣа разо, тынч-тынч, сыццакуам.
Адѡыпсшѡа, атѡитѡых- ѣачча силазом,
Абжьѡеицак дыдрабжьызаргь исахауам.

Саауеит,
Нахьхьи, Мгѡызырхѡа амѡахѡастақѡа
Ирнызгаз сшьаѣа цырақѡа пхъазо.
Срызыхуам,
Цьѡукы ианырцахьѡу аѡѡахѡастақѡа,
Издыруеит са сылапшхѡаа итазо...

УМѡА СНЫХѡОИТ

Умѡа сныхѡоит амѡа иқѡу,
Зымѡа цымтѡѡаша есымша.
Аѡампсахааит агѡыгра иуцу,
Иацлалааит умч, уара улша.

Уа уацѡымшѡан амра игьѡеиѡу,
Уацхьа ашѡшьырақѡа рацѡѡуп.
Гѡеитамцараа уара уреиуѡуп,
Иуду ауалқѡа рацѡѡѡѡуп.

Урыр азиасқәа имақаруа,
Хра такнақакгы уазцала.
Аамта ашахеипш зны уаруар,
Умчқәа еибыта, уеңыртла.

Ухатцоуп. Умѡа уа уанымшәан,
Имариоу ацшаарагы мариоуп.

Уабацәа ршьаркәаста ухымшәан,
Иацтәи аныкам – иахья уаароуп.

АШӘЫШЫҚӘСҚӘА СЫРГӘЫЛСНЫ...

Ашәышықәсқәа сырғәылсны саауеит,
Сабшьтра рлабашья маакыроуп.
Сыжәѡанае цәашьыблак таауеит,
Иеңыцәаауам, атдыхәанза иблыроуп.

Абылраамта – азқышықәсқәа атаххоит,
Зымѡа нымтәәзо сышреиуоу сырдыруа.
Аамта иара атәала аеарххоит,
Исыцнагало азиасқәагы срыруеит.

Сапсуоуп – Анцәа иишаз игәарцханы,
Цьанат тәартагы дамеигза иситеит.

Са исхароуп саакәхар сахьырхәны,
Иацсамхаз – инасыц җахитцәеит.

Җазшаз ихәароуп саакәымтцзо сызҗу,
Гарашәоушәа аныхәапхьыз иаазаз.
Зыьк иамцшыац храҗак сызкзом,
Дсымфалам гәыхәдыхшык иамаазаз.

УААНҖАС, СААМТА

Уаанҗас, саамта җыццышә, уццакцәоит,
Ацшалас уафызюуп, иухьзода.
Ушьтақәа хзырхымцшыло еилахәацәоит,
Җархылан хшаауаз агәра згода.

Ииатцәоуп адәкаршәрақәа иацеицш,
Иацеицш ацсабарагы еинылоуп.
Җа ҳауп иззеилмырго зцеицш,
Ихьантоу мфә харак ҳангылоуп.

Җа иаххароугы маҷым, ирацәоуп,
Җазгара амазақәа хахтцәеит.
Җаамта ударахәыцкәа рххацәоуп,
Җармеигза, имачымкәа ипахтцәтцәеит.

Уаанҕас саамта ҕыццышә, уццакцәоит,
Иараби, хәтышаамтак хәхәтамзи.
Доутцас уаргы ухы агәра угацәоит,
Хҕәыҕрақәа рпырғала хәрпхамзи.

Уажә уаҕа итцааршәуп, ихьтоуп,
Уажә уаҕа ашоурагы мачым.
Илашәхаз имшқәа лашьцоуп,
Имлашыуа дзыхәогы хаҕам.

Ацыркь ишьхаҕамҕа ааигәоуп,
Амтҕрсыҕ ичықмаҕыа еитҕарпапоуп.
Ашьыцҕы ихьааугы игәоуп,
Акәарҕы иеиқәа тпыркәакәоуп.

Уаанҕас саамта ҕыццашә, уццакцәоит,
Бааи-тси зегь ухылцажә ххаужьит.
Ушьтақәа хзырхымпшыло еилахәәцәоуп,
Хәаизганы тышак хтаужьит...

... Схы сцәымыҕха астал сахатәоуп,
Шьыри, тсҕазаара иашак.
Ататынлҕа суада иҕнатәоуп,
Хәуа цқьак, изҕыдоу, ибашам.

Аҫауа ухәеит хәа, ихәашьхьеит,
Иаразы ашхамтцәкьа гәнаалоуп.
Ицсыгеу инаилае дашьхьеит,
Ицсыгеым дарфашьарц ихьынхалоуп.

Схы сцәымыгха систол сахатәоуп,
Сабдуцәа раамтақәа гәхьааго.
Ускангы имариамзт, агәра гоуп,
Имариоума иахьа ҳара иаххааго.

Ускан ацстазаара аеакын,
Ацқара иаха хылацшра аман.
Атомқәа хәыцымызт, итцәахын,
Ачамфәахәгы еакала игьаман.

Схы сцәымыгха систол сахатәоуп,
Сгәы аңеыхақәа сқбаад инанцсало.
Исгәалақәоу, ааи, ирацәоуп,
Егьсымчым, сдарахәыцқәа рххацәоуп,
Уажә ирасхәари испыло, сызпыло?..

* * *

Зака жәеинраала ирыхтныстцахьеи сыңсы,
Зака ажәа рхәаақәа иртызгеи.

Аха сыҕоуп, макъана саххәым,
Зака цсра сыбао рцәызгеи.

‘Еа блакала шыта хнышәынтрақәа збоит,
Ишыстахымгыы сызқәатың лапшықәуп.
Сани саби шысхылапшуа агәра згоит,
Шьяәа-шьяәа урт рахь амәа сықәуп.

Аха макъана сара арака ссасуеит,
Сгәыграқәа рцәашыы аркуп иххаза.
Апстазаара акәа еишылыра станасуеит,
Сызхыпшу аетцәагыы акуп илашаза.

ИАХХӘАРГЫЫ, ИААЗАРГЫЫ – ХАГӘТАСИТ...

Аиеи нас... Зегыи ишыстаху икам,
Зегыи ишыртаху сыҕоума саргыи.
Хахыҕазаалак ххы хазар аоныка,
Хапсыуаазар хаичхьнымлароуп азәгыи.

Ацсны – ацсы иагәылшәтыз аамтала,
Ицъанат дгьылны иахзишаз Анцәа.
Харгыи хаипшзароуп хапсабара казшьала,
Иаххазароуп ха хапсуара ацәа.

Хбызшәа хаа – иҕымцәаауа агарашәа,
Хангартц ауп ианыхцәызуа зегыи.

Ҳагәтасцәеит ишхатәамыз акалашәа,
Ацәа хзалымтцуашәа збоит сара уатцәггы.

Аиеи, нас... Сишамзар ишәыхьеи,
Шәа шәиашара хмилаҗ иазырхаз.
...Ихьау-хьаууа сгәы сыхьуеит, исыхьуеит,
Адсуа хьаауп уа изтымтцуа иҗахаз.

АЖӘАРХӘМАРРА

Ацша хага ахтынра,
Сарггы сасасхьеит, иахьоума.
Уа умнеицкәа җацъара,
Умҗахыҗт хәа крубахьоума.

Уаҗа иҗоуп зегь рыхкы,
Ашьха цагъа, арҗаш хага.
Икадыршәуама ухаткы,
Уанырнаала, улага-җаго.

Иубоит ацъбарара закәу.
Атыша лашьца җыҗшьас иамоу.
Дшәартам ахәа цаҗафыр зку.
Ианиҗьаггы – башам, хы амоуп.

Ацша хага ахтыра,
Шьшьылахарак ахьуцымло,
Уантә исоузшәа Ацсхара,
Саауеит,
Цьоук рылапшқәа снымло.

Ааи, са схагоуп, сыцьбароуп,
Схатцами, мшәан, нас ишцькәу.
Ари ацстазаара уаароуп,
Саргы аамталоуп адәы сшыкәу.

Саауеит сышьтақәа нантцо,
Ари адгьыл снышәнапхарцаз.
Сабду икамоуп искәынтцоу,
Ацсуа гарақәа сыхьчарцаз.

Ишәаз иоуп зынасыц зыцәцо,
Ишәаргәындоу, уи дшәаргәындоуп.
Уицны хәаахьчара узцом,
Уи уаниқәгәыц – баша ухыдоуп.

Ацша хага ахтыра,
Саргы сасасхьеит, иахьоума.
Уа умнеицкәа еацьара,
Умфәахытцт хәа крубахьоума.

ИАРКЫ-ИРЦӘ ХӘА УАНЫКАЗ...

Иаркы-ирцә хәа укән усқан,
Ускән хуаассақәан уа узы.
Иухәарауеи: «Шәа шәгәы цәыскъан,
Шьта схәырбгъыцуп шәара шәзы».

Аха излоухәои, ахәра тыпқәа,
Шахнутцахьоу умбазацт.
Иуаа дуқәан уара узыхәа,
Измаз тыпқәак, зеипш камлац.

Ейкарауаа уажә шәа шәакәхеит,
Шәымчра зшәахтас ианкаба.
Шәыпстазаарагъ ишәызхамтцо лакәхеит,
Ианшәықәдырхха алаба.

Сара ижәбац, – амчрак иашьтамз,
Сара ижәбац, зхы-зыпсы,
Зегъ ирықәиту, – измоу хамтас,
Ицхәацаган изхоу бласы.

Иаркы-ирцә хәа, –
Ах, ишпацәгьоу,
Хлантцы абғалара уатцәы.
Иуцылаз дарбану мышьтацәгьас,
Умәа ианызшьылаз атцәы?..

АЦХЫНҚӘА

Ахыр-хырхәа ҫааихак змамыз,
Атцх иагәылашәахәон ақәа.
Амза абаказ, ажәәан хәамыз,
Аәар иахәәеуан адәқәа.

Ас еицш атцх лахәых мбакәа,
Ицәалахаз иоухәои нас.
Сгәашәа рыцхрақәа рракәа,
Баша ицатцәкьома имәас.

Уахагьы ииуеит систолаә,
Сахьа ссирқәак, бла иацәзоу.
Урт зегь тацәахзаарын сгәатцаә,
Шьта исымам имазоу.

Ахыр-хырхәа ҫааихак амам,
Ацхынқәа ауеит, иауеит.
Атцх мәасуеит, гәалак амам,
Сацны ашарахь сыццакуеит...

ССАХЪАТЫХҘЫ

Уаатгыл, ссахътыхџы, сыблақџа ирхызгаз,
Уа уоуп ашџыгарацџа реилыргара зылшо.
Изыцсоузеи ажџақџа иахъагъы сгџатца
иџызгаз,
Сахъала иџычамзар, цџашъцас имлашо.

Сыблақџа аркаромызт апсабара еинчыла,
Еснагъ сара џыцрак сашътан, сыцшаауан.
Аапынраз ишъацаагагаха зны анақџ
аныхчылоз,
Убригъы иалцџханы сахъашџк сзаауан.

Иахъа, апшзара ихнацаахъаз сықџера
ансапысоуп,
Ссахъаџыхџы, удлацса сыбжа-мџеамны схы бо,
Саналаха ари адунеи, исмеигзакџагъ
исыгџтасуп,
Цыхъеицш са сакџым зегъы-зегъ еилзырго.

Уаатгыл, ссахъаџыхџы, са схала иапыстцаз,
Макъана снумыжъын, уихџыцаанза џазџы.
Усзальмхуа уалоуп сыцстџазара иныстџыз,
Снысымџа анцшылараан уареи сареи хџазџуп.

АРХЫВ АҢҢ

Агазеткәа рдакыакәа сыргәылахеит,
Сашытоуп ауаа ирхаштхыоу статиак.
Уаҗ иитыхым ацәыш-мышкәа спылахьеит,
Ахыыршәыгәкәа роуп ицәытцатәоу рычехыак.

Акыаадфара изакәымтцыз аҗ цсымтәкәа,
Ғыцк рҗыр ртахушәа ишыкыыруа,
Дакыацыпхыаза испылоит, нас Ғымткәа,
Снаскыаргоит, рныкәашәала ихәыр-хәыруа.

Сзышытоу адакыанза ргәы схымшәо,
Уажә арака дара апшәыман рхы бо,
Саргы срышытоуп рышыта сса схымшәо,
Даеакалагы урт рахатыр бо.

Сыҗнахеит атцәахырта уада сашыахан,
Адәныкаггы иахыа шоуроуп цәгыашәа.
Ихарзхыоу «амал» рацәа салахан,
Сзалцуам, амш цейт еихашәа.

Агазеткәа рдакыакәа сыргәылахеит,
«Сцәыз» апшаара цәгыазаргы – сеимдоит.
Са сеипш уи амҗа иагаҗ анылахьеит,
Уи амҗа ишытамырзган хәгоит.

* * *

Иааихьысшьит ауп,
Арччеипш иааибакит,
Итацэаху сгэалакэа реихымца.
Сгэы нтыфаан, нас смаршэа ркуеит,
Инасхытцны уаха ианзымца.

Насыц имоуп згэы иамысуа акаггы,
Икалалак калааит хэа ихэыцуа.
Еицызфо ахааггы ашаггы,
Иазымхэыцуа иажэакэа ифэытцуа.

Уаангылишь аамта, зегь зызбо,
‘Еа аамтакахьтэ шшаауаггы уазхэыцла.
Сакэым сара ухэашьрақэа зымбо,
Сунаало сыкамзарггы фыцла,
Жэытэи-фэатэи среиуоуп еилзырго...

* * *

Абарбанцьяа изахымцрааз ахьачпапыр
еипш,
Сымтцэыжэоақэа хыблаа сналашэеит ари
аамта.

Сынкаханггы сымпсытцәкьеит аегылеипш,
Исаҗашыоуп сара ацстазаара җамтан.

Еиҗысшыеит иаци-иахьеи сдоуха адачла,
Еиҗаҗса-еиҗаҗса ирххоуп, ирххацәоуп.
Еибаркызар җаҗстазаара пашә-дацла,
Урт адацкәа җазхьыргзаша рацәоуп...

ТАГАЛАНИ АЗЫНИ РЫБЖЪАРА

Азынра цшыаала иааигәоит,
Апша цдәйтцәггы амшкәа ирҗатцәоит.
Абыҗ җежкәа рнышәнапкәа цшыо,
Ражәраамта ахьыриааиз пхашыо,
Реырцсакьоит ианкарцсо еипш арыц.

Тагалан изахымпазт аеҗәара,
Агәы еисуеит, абар, атхара.
Апсаатәггы имацхеит рҗаи-кәит,
Уажә ажәфан хьркьоит – Ашьхаркәит.
Мышкәак роуп, уртггы ныкәтцны ицап,
Рхатыцан цаплык гәартак җзаап.

Абар, сарггы аеибытара саҗуп,
Сшәак еимҗаца ишынткәара ицшуп.

Бгамырцәа, сла гәахәак аҫоуп,
Ашәарыцара аҫсы аеҳәароуп.
Сык пашәза араҕа ишауз,
Ҳаитцахома, Ажәеипшь лыпҕа зауз.

Аха макъана ҫагалан наскъароуп,
Азынра ҳаштахь иааскъароуп.
Рыбжьароуп – иааигәам, ихарам,
Аамҫа ццак, зағәра зәарххам,
Амшқәа еихыршәшәо иканапсоит,
Агәыграқәа лутақ иҫтанапсоит.

ЛАҫАТӘИ АЖӘӘАН

Иҫыблаауп иахьагьы Лаҫатәи ажәәан,
Икынхалан икнаҳауп асабицәа рыпсқәа.
Пҫа цыпҫәахак аахымҫзо агәнаҳақәа
ажәуан,
Нас адгьыл инықәнаршырц ишхаму ақәа.

О, шәара анацәа,
Ахшара ирзыпшыз зегь,
Адуinei ақәыпшха иахьырмыгзас,
Шәымаалықьцәа иахьагь ишәгәыҫаршә
ишәку?..

Этаара шэки сызцэыртцеит,
Ишакеоуп сара схы зегь,
Избан, мшэан,
Иахьанзагы шэа шэахь сымфакеа зарку.
Исхэарын уа гарашэак, абылраццышэ
иалганы,
Издыруадаз мац-мац уа сгаратцаршэхар
схатагы.

Срыбжьахеит дгыли жэфани, мөахэастак
налганы,
Шэа шэкинза сызхалар, итынчхарын
сыцсатагы.

Итцыблаауп иахьагы Лататэи ажэфан,
Уи иафэшэшэо аццышэкеа сгэатца
ицацсоит.
Егры нырцэ дцэытцатэоуп ацныш-
ашьяжэфы,
Абцъар иатцхаз,
Уажэыгы дхатцоушэа ихы ибоит...

МЫШКЫ АЦСТААЗАРА

Ғыстит, сыбжы иашыцылоу ишәаҳазом,
Абжьеилазџа иалазџахьеит иаргы.
Мџак сылацш анхалеит, интџазом,
Сшьаџақәа гәхьяанагоит уажәгы.

Уи амџа ҕыцзоуп сара сзы,
Сахьаго шысзымдыруагы макьана.
Исцәызуа хәа исымеи шытазы,
Қарала смацым, «сарххьеит амагана».

Аха сыхшара, сашья ипацәа,
Ихьышха срылатәоуп сгәы шытытца.
Иахья исзааиргы нырцәыка сгацәа,
Скоутәыуо сырцылом, пхзык сылтца.

Сахьынхалан иступ сразкы адач,
Сразкымџа анытшыас исымеи.
Сцәашьгы былует ишыблыц мац-мац,
Анықәццышәамта гәтыхасгы исымам.

Мышкы ацстазаара хамтоуп са сзы,
Мышкы анаџс ҕа мышкгы – ахазына.
Ныхәапхьызуп иуцызгало ес-шарпазы,
Исзымхәакәа инхазгы – схазыноуп...

ИАБАБГЕИ СГЭЫ?..

Иабагеи имцабырсыз са сгэы,
Иахьтатцааху здыруандаз усгэы.
Уахагы сзыцэом, цхагэуп,
Иааикэымтэеит адыд-мацэысгэы.

Иаагандаз уажэ бтел атцэтцаабжы,
Быбжы хаа хьрыцны иацапсо.
Апхья иааилагылон схэы-сжы,
Аха нас исырдыруа изыпсоу,

Ажэа затцэык сартынчуан уахак,
Ашамтазтэи апхызкэа рахь снаскяго.
Ишцастаху агьамахаа – махак,
Абзиабара – хэаа тшэақэак еилазго.

Ицоит уахагы атцх хьантаза,
Аетцақэеи сареи гэтыхак еицхамоуп.
Быбжыхаа уахак исхьыгза,
Сыцэам, сагьёыхам, ус сцэалоуп...

УБРИ ААМҒАЗЫ...

Убри аамғазы...

Амзеи амреи ашара анеимаркуаз,
Са срыбжьаршәын заза хәрала скәабаны.

Ишқасзымдыруаз, адунеи ааршазар

еимаркуаз,

Ак аацәйтқлашон, егьи кынхалон ишьабаны.

Убри аамғазы...

Ацәа хаара иамырқьалаз,

Убри иоуп издыруа амшшаратқьа закәу.

Ихьяақәа ихаштуеит мраташәамғаз згәы

акалаз,

Мрашәахәала иеирқсасиуеит згәы хьтаку.

АМРА ААНЫЗКЫЛАЗ АЦХӘЫЗБА

Смаґа Ажьи Сандра изкны

Амра аанызкылаз ацхәызба,

Сара слышьтоуп, саацсазом.

Днымтцысцаауан знык данызба,

Смаґа дистаанза схынхәзом.

Закә намысуи уи илымаз,
Закә бафхатәреи илыртцысуаз.
Сеимдалоит – имфа мариамыз,
Са сызнылаз – ауртгы суаз.

Дыстахуп уаф иимбац аҗаца,
Смаҗа инасыц цшзахарц.
Инҗасыршәуан нас са сгәатца,
Хаара-цхарала ихиахарц.

Амра аанызкылаз ацҳәызба,
Хы-мфәхәастак снахьарцшы.
Знык са смаҗа уа даныбба,
Ибла хаарақәа быртацшы.

Ицоит аамҗа, уахьзырцшуада,
Саргы скарахом, саацсом.
Сызну сымфаз сахьзырхәуада,
Смаҗа изы сааста ибылуада,
Бара бымцшаакәангы схынхәзом...

АЛАКӨ АЖНЫТӨ

Еитах сузхэыцуеит Ажьи Сағөым,
Алакө иагөылсны иахьанза инхаз.
Шөышықөсала утөахым, ушьым,
Иажөа ыззом – жөа зтынхаз.

Рацөарцала иакөиаз аихаршы,
Уара уцстазаарагы иахьыст.
Иахьыст акөым, атцөыршы,
Убла аехкыланы иардыст.

Аха уара иушьуа, Хазшаз,
Аламала ус дишьзом.
Уама зхызгараны ишаз,
Бзиак дақөшөаанза дыцзом.

Иааит уи амшгы ихьшөаны,
Мра шөахөала уа ихырчаз.
Ужьирта иахьыфит иашөаны,
Еималт утөатцла, згөыцөа рчаз.

Ажьи, Ажьи ица Сағөым,
Саргы с-Ажьиуп, ҳа ҳаигөныфөт.
Уажөшьта ҳаибабарагы цкым,
Ицымтцөо ашөа хаакгы ххыфөт.

* * *

Ала уац далтцны ицэацэыз ыырбафык,
Анхаффа абаказ – инанамга-хымтэаз...
Иахья дуаф духан, рхы хисоит шэфык,
Дызхылтцштыроу ихаштхьеит,
Дықәлоума рымцахь.

Иасхэар стэхуп уи ыырдагэа кэзцо,
Апсуаа рхэамтак, иатцанакуа рацэоуп:
«Алауацлытц ица, уи ица, уи ица, уи ица...
Дыцэазар думырфыхан, гэгэала даапсоуп».

АШЬЫЖЬ АЗХЭЫЦРА

Азаза цэыкэбарқэа ирылашэаз аңсы,
Иыырба-ыырбо ашыжь шэахэацқэа
ирцылоит.
Аңсаа рашэа азхытцреицш ихытцит лассы,
Атцх лашэгы ашамтаз цсаатэтцас
ицхьарылоит.

Иит ари амшгы шыжьшэацшыла икэабоу,
Иарбан хтысқэоу лацэааихьшырак
итанагзаша.

Ибла хнатыр алашә, иахъанза ак зымбоз,
Имѡа аркьяѣра алшоумашь, ахара иназаша.

Иабакоу аамта, гәыргъа-шәкы зхьыршаз,
Амтц иаѡызахеит иахъа ауаѡытәиса ицсы.
Игәы ҳахшәеит ҳәа ськоуп,
Ма ҳаитапишәо Ҳазшаз,
Машәырда интәандаз ари амшгъы лассы.

* * *

Ишпарацәоу сгәы итыхо, исыгрыхо,
Сыриааиртә амч сара иабаазго.
Акәардә еидш зны аганахь снарыхоит,
Ртыц нрыжьырц снарыхоит ихъаазго.

Аха ахәрақәа рыхәрақәа еималом,
Хъаауп, игәырѡоуп, ицстыхгоуп.
Аччабжьи атцәыуабжьи еинаалом,
Атцх лашә ауаѡызатцә иблатыхгоуп.

Ишәтуеит адәахы ашәтқәа еидеырбало,
Ашьхыцқәа уа ирымоуп ачара.
Ашьацқәа шыжььзаза зықәбало,
Рыцшшәиатцәа акәнуп ацсабара.

Иахагъежъеит ацстазаара алыра,
Абарбалқәа сгәы инықәсны ицоит.
Сыцәхалацәеит амра ашыра,
Сыцсәыхразы нахьхьи бгъыцқәак қәацоит...

ИААСЫЦРЫМТЦУА ИСЫШЬҢОУП БЖЫК

Енвер Ажьиба!
Унхацәазшәа умбан ари адунеиаф,
Ңынҗәәеижәаба ньжыны уртәлеит хынҗәә.
Макъана икацхоит, идыр, уара уиетцәа,
Угәыгуеит исхәап хәа макъана егәа ажәа.

Аха уажәақәа егъараан иртытхьан рхәаакәа,
Уиаша егъараан укыднакъахьан цәкәырцатцас.
Ажәра цәа укәныртцартә иаауцрымтцит
ацәбаакәа,
Уаргы уатцгәон ахаангы ицакәылыху
храцас.

Издыруада, мацк шыта ацсшьара утахызар,
Уан лгарашәа гәхьааго уштәахьоугы аабахьейт.
Угәы ацәыхакәа ццышәха иахькацсоу
еизгатәызар?..
Шәынтә уцсы таларц шәынтә убылхьейт.

Унықәыпш ақсабара.
Иааитцых уара улахь,
Арҕашқәа рзымшын, рхачқара шьтых.
Дырҕегьых уееибыт. Унеиха уара умҕахь,
Уцстазааратә шәыртцлагы напыцшқала еилых.

Енвер Ажыба!
Ари адунеигы иалоуп ухәтак,
Егы зтаара шәкы уцылап, икоутцароуп ртак.

* * *

Сцәашы аблақәа стәоуп сырхыцшыло,
Атц ықәха ицоит, иццакзом.
Адәныка ирыцәкацсазшәа ашыла,
Атаарчца шатара аузом.

Рыхәцә тцаа иакуп уажә ашьацқәа,
Атцламахәқәа ирхынқалоуп ҕазны.
Сызладәылттри адәныка имшацкәа,
Иазыцшушәа рахә гәартак такны.

Ари ақалақь сзаалымтцзеит уаха,
Аамтала хәа сахьяаиз саанхеит.

Избоит уажә сырҥахызшәә зегь реиха,
Саб идгьылқәә, ицәәғәамкәә иаанхеит.

Ишҥассирыз схәыҥчраамҥа исхыпрааз,
Ҧаацәә гәартәк ҳафнду ҳа ҳзыфназ.
Уажә сеицшуп аскьынцә инықәпрааз
Ачахьшь, акаҥа хаха зхаҥаз.

Сцәашьы аблақәә стәоуп сырхыцшыло,
Адәныҥа ицәарҥҥоит уахак.
Исыздыруам уатә сымш ҥыц ианыло,
Уи аҥнытә сшазыцшымгьы рацәак.

СААҦШИТ АШАМҦАЗ

Сааҥшит ашамҥаз сцәырҳаны,
Адыд хысуам, ақәә кьдтәом.
Сыцхызқәә реырзеит ирҳаны,
Еиҥах агәхыҥхыҥтра сымтәом.

Дыцәоуп сывараҥ сыцҳа,
Ҧчацшьк хаакәакәараза илҥықәуп.
Ацәә аныхауу зегь реиха,
Сара змыцәаран ак сықәуп.

Закә насыпузеи умхәои,
Хьаада ацәа хаа уаналоу.
Атаҕын сахацәан сеимхәоит,
Уи ацстыхгагы сыңсы алоуп.

Ашара нықәхәмарит адәкәа,
Ацсаа рашәақәа еилартәоит.
Аарла срықәгылоуп сшыапқәа,
Даеа зныкгыы сымчқәа гәартоит.

Мап. Урт сшырбатцәкьо сажәым,
Сықәреи рымчкәадареи еинаалом.
Зыхк снафыхәаны изжәыр,
Даеа зныкгыы сыңсы ааталон...

УЧЫРЧЫРУЕИТ АТЦЫС

Учырчыруеит шыыжъаахыс атцыс,
Саштаф ашымха уеаларз.
Иудзар исмахац ак хәатәыс,
Иурхынхәуазар исхаштхыоу сгәалаз.

Иара усгыы сызхысхыоу рацәоуп,
Ашәоуп сара сыхәра иарҕагоу.
Ирххоуп, сгәы арахыцқәа рххацәоуп,
Апытцәтцәара аамтахь сықәрала снагоуп.

Ашәахаак ачырчырра ацымхәрас,
Стдыс маза, ашәахаак сызхәа.

СРЕИГЗОИТ СЫМШҚӘА

Среигзоит сымшқәа, сықәра иагәылсуа,
Баша иахьнысхлос уажә сахьхәуп.
Шьта еидараха сара исылслоит,
Исзыцшу снышәнапгы сахәуп.

Нас ишпа, ҫын-ҫықәра ныстыртә,
Са сыцьнышым, сакачаам.
Сузажәагы цъара ианыстартә,
Тажә-табаатдас сыгәгы цшаам.

Са сызшаз, санишоз исытан,
Зхырцашья амам аеҳәара.
Уи сацьлоит сшареицш хамтан,
Сазцоит апстәартақәа рахтынра.

Уақа испыло жәларык ыкоуп,
Сани саби, сашьцәа хөык.
Сыцқа лангы уоуп дахьыкоу,
Сөызцәа – сшаарбалак уа знык,

Сышрыдыркыло усгы издыруеит,
(Аха макъана сыццакзом).
Уажәнатә рылацшқәаггы сныруеит,
Харак сныжьны ицазом.

Иахъа арақа сыбла аапшыра,
Иабаз адгьыл са саҫоуп.
Икоуп сымра – нас ашәшьыра,
Сахьырхыбаам Анцәа ицьшьоуп.

ИРШӘУ АЖӘАК

Инықәыршәа иршәу ажәак,
Ахәеипш «ацәкъара» иазышьтуп.
Изҕытқъаз дахьымхәит рацәак,
Егъафы ирнылахъеит «ишьта».

Дырдыруеит дызлоу деилкааны,
Рәыршәахъеит ишхам иҕырхырц.
Аха дбахза дырцәоит ак цшааны,
Дагьықәоит «ихара» ихихырц.

Аичырчаф – дишеит ус Анцәа,
Ажьы ахгәышьоит адгьыл дзықәгылоу.

Ғыһыһыртас дышсымамгы рацәак,
Еснагь саргы сымға дангылоуп.

АҚӘА АУЕИТ

Ақәа ауеит иахаахыс еиматцәа,
Еиқәыцәашь, амш караха имфәсуеит.
Амра абақоу, ацсабара иахацәан,
Асар хәашьқәа рыжәфәқәа иртасуеит.

Ғагалан исцәнарзуа иазхәыцзом,
Сгәалақәзаара арыжәтә еицш исцәажәуеит.
Саргы схәыштаарамца сзыеҳәыцзом,
Исаамтамкәа еитахгы саражәуеит.

Игәхәазгоит азынра атцаамшқәа,
Сзырдысло, аха апстазаара сгәы ахызцо.
Иара уигы насдыртцуеит исызхәмцшкәа,
Ианыхуа сгәы асахьақәа ианыстцаз.

Нас аацын, дырфегь апстатцага,
Ишәтышха саштахь имфәхытцуеит.
Аха уаанза ғагалан гәыцтәага,
Мышк шәынтә суада ифәналоит,
ифнытцуеит...

САРА СӨЫЗАК

Х-фык иауит сара сөызак,
Иауит усгы даеа х-блук.
Иаалыркыаны дкалеит «дпызан»,
Дахылтцызшөа ибоит еа шьтрак.

Изгөатазом ихы штацөугы,
Аеыхацөа рымч изтоуп.
Цсуа көымжөым уи ишөугы,
Иажөакөагы узшыуа хыртөоуп.

Иара итөала ибз цафыруп,
Дрыцыччоит иажөакөа ихата.
Иаацагөыргы фыц ихыроуп,
Еснагь иеырччоуп илакта.

Дабатцөахыз, мшөан, иахьанза,
(Астцөкыа дыказма иара?).
Днеихьеит иахьа гөатцак дтамзо,
Саргы салагт ицөшөара.

Ишөартами ала игөыбзыгу,
Иашыцылаз маза ццара.
Иаха дгьамоуп са сзы имөыгу,
Изылшо итатцөахтөым ацөара.

Х-фык иоуит сара сфызак,
Иауит усггы даеа х-блук.
Сара сфыза, афыза ифыза,
Днахыпшаанза даеа мчрак.

ИЦЬАСШЬОИТ...

Ицьасшьоит, ицьасшьоит ихауз кызшьаз,
Абастәкья ха хшазма, абастәкья, абас?
Иабакоу абзиабара, иабакоу ауаора,
Җамхәыцкәа Ауафы дзахаргои агәырфа.

Иахзеигьу мацараз – хаибааит нас хагоу,
Амал қамсажә хиааин – хлашәхоу ма
хцыркьхоу.
Хзымдыруа хақәхеит, абылроуп уажә изфу,
Халамыс рыцха – иаеигза ихәәеу.

О, шәара хабацәа, апсуатцасла ипшзақәаз,
Шәа шәакәзами хазхылтцыз, кыр цья
збақәаз.
Шәызгәытцахәхәоу адгьыл харамхар хәа
сшәоит,
Хапсуара мац-мацла уа хәак ахашәоит.

Згәы еицамкыц хашьхақәа абарт зегь рбоит,
Харџашқәа, хзиасқәа рымч рылтцуашәа
збоит.

Ахьышьаргәытца хикәгәыгцәан,
дышхараапсаз хбазом,
Игәахәара ззыкамтцаз, хҗыхрагы
дахьзазом.

Апсы адгьыл, Апсны адгьыл, ихазчыдоу
ауаа –
Абарт зегь ҳа хамзи, нас иарбан иаҳзаа!..

АПСУАА «ҒЫЦҚӘАК»

Шәшылацәкәысуаз, шәшынеицәхасуаз,
Ишәхьыпшызгы рацәәҟеит.
Дфырхатцашәтәит итагәтасуаз,
Шәыбзоурала җазә «дуаәҟеит».

Ишҗеибышәтеи умхәои шәымчқәа,
Аеыхауаа шәрацәәҟеит.
Сызлатәарызеи уаҳа җымтқәа,
Мачк шәааныскыларц сызбеит.

Ах, ишпашәцәымгу аиаша,
Еиҫашәасхәоит: «Хмыжә уедыр».
Шәа ишәылазо ахаша-атәаша,
Сымпахь иқәсыжълөм схы здыр.

Сааиуеит, цәаматәан ишшәыстцаз,
Апсуа ламысла са сөырбо.
Сышәмеигзакәа сашта итысцаз,
Мрак шыта иқам шәа шәзырбо.

Уара сөыза, ак иамыриашо,
Ҳайсөызцәазар саргы истахын.
Дасу ихауит хара хиаша,
Азеипш иаша шыта имыцхәын.

Уа, ихәала, ихәала угәы утасуа,
Ак насхьухәарц ухәацәала.
Урт уажәақәа са исыцрасуам,
Ишүзыхынхәуа агәра гала.

СААМҢА

Уаасеичаха, саамта...
Аеыкәаха ськәумыршан макьана,
Иара усгы схәынчара иашьтоу рацәоуп.

Нахъхьи абцъар итымкъац сықәкуп аргам,
Ахыц иануп сыцстазаара ирххацәоу.

Ашьыцра матцас иҳатцагъежьюеит
аеыртлан,
Адау ишхам инафыхәоит шхамла
игәгәахарц.
Иатахгәышьоуп итажьцәарц сгәы хапыцла
ихыртлан,
Ак сзымбо, ак сзымхәо слашәхарц,
сфәахарц.
Уи аматц азызуа цюок тынхатцас
ианысфаччо,
Ицымжәац вулкантцас сдуinei еилашуеит.
Ускан Иуда иеицша инаспыртцуеит ргәы
итаччо,
Зака сычхарызеи?.. Урт рышхам сашьюеит.

Уаасеичаха саамта...
Цәгъеи бзиiei зегь еиццәыруго,
Иарбан аамтоу узхылцыз?.. Згәахәпыхшла
уаазоу?..
Уа уоуп сықәзырхаз, исзымдыруа схы
ахьызго,
Ма сакәу цюшьозар, уцинақәа реицш, зегь
лазоу?..

АХАТЦА

Ахатца итцәһаншыап дахзызо,
Ан леипш игәытцак икуп.
Адыдбжбы ажәһан зырзызо,
Дацәымшәарц игәы ашәқәа аркуп.

Ашьхақәа саркьан дырныцшылоит,
Арәашқәа ргәашьымх дацыркьоуп.
Доухамчк мрацхаран даншылоит,
Шьантцан дыгәгәоуп, дыцьбароуп.

Дыцшқоуп зны ашьациатцәа татеицш,
Дышәтышуп җазных уизыцшыр.
Дышпашоу ахатца – жәһангәашәеицш,
Зны даркуп, дааимкьоит даҗазны...

АФЫЗА ИЗХЪААРА

*Рауль Лашәриа игәалашәара
иазкны*

Уара Анцәа уитәын, уагыгеит ианитахха,
Уашәақәа хзынужьит, уцсы хаа рхатцаны.

Сыздыруам, аамтала са сөызара зутаххаз,
Ҷаицын Ҷа Ҷааицрымшөо, пату еиқәтданы.

Мыш чыдак Ҷа иҶамамзт иалхны лымкаала,
Есшара Ҷапылон мышчыдан ипҶаза.
Ҷахәапшуан ари адунеи Ҷа Ҷтәала, блахаала,
Згәы ацәгә Ҷажьыз Ҷнаивсны Ҷдон хараза.

Иаадыруан мышкызны Ҷахьызкәа шмызуаз,
Иахьа блатыхәала ианҶахәапшуаз цьоуки.
Ҷашьтамызт ахзыргара, хреиуамызт
изцәызуаз,

Ҷыхарала иаагоу хьзи-пшеи, азә итәгы.
Нахьхьи Кәтол адәыпшзаә зракәа аеароуз,
Сөыза угәы апҶара Мгәызырхәагы
иахьзеит.

Иабаздыруаз сшынужьуаз... Ахьаа дугьы
шсоуаз,
Таиф Ҷашизгәакуаз, сузгәакуа сынхеит.

Азәазәала, азәазәала сөызцәа
шәнаспырцуеит,
СычҶара цышәшәар шәтахызар?.. Сыцсьеуп.
Издыруеит, ари адстазаара адакьақәа
сырныцуеит,
Аха уаанза, Рауль?.. Шөыгәхьаагара сыцуп.

Уара Анцэа уитэын, уагыгеит ианиҗахха,
Усахья лаша-лашо сгэатца интагзаны.
Сыздыруам, аамтала са сөызара зутаххаз,
Уа уөызара сымоуп иахьанза ихьчаны...

АРИ АМШ

Ипытэцэеит ари амш арахэыцкэа,
Ишьахаитхазшэа шыаҗак канатцом.
Реырзеит иахья амра ашэахэацкэагь,
Иацеицш ацсабара қэыртцом.

Зныкыр ари еицш калахьоума,
Амшмышэла рбахьоумашь азэыр.
Атцхаамта мшыла ишлахьоума,
Ашацкыра амуа имлахэыр.

Ипытэцэеит ари амш арахэыцкэа,
Икэитза ацсабарагы пшуп.
Рдоухамч саграгылазар сымхэыцкэа,
Схы иазысхэонеи еснагь – са сымшуп!..

АЕҢЫМРА ИАЛИААЗ

Аеҥымра иалиааз атҕөан дахапсит,
Иарбан гөнахау еита ихарахаз, рыцха?..
Бзиак збаларцаз ашхөа сапшуеит,
Сеиҕышөшөоит баө-баөы, ыгтҕа-ыгтҕа.

Иссирми, аеҥым икөакөар анызуа,
Атҕөантцар – наӄ шөышьханхытҕка.
Ишьхацамөа иқөкны искушөа ацуа,
Исшөоит, иззоит, алапщцөгьақөа ытҕкаа.

Нахьхьи, цааимбартөартә, иахьратөам
зегьы,
Иара ицөашьы лаша уаӄа иаркызарц.
Анцөа сихөоит, илашазарц ихгьы, игөгьы,
Апстазаара иара изы иразыарц.

* * *

Еибаркареит амаанеи амчи,
Амаанеи амчи ак рызшом.
Урт рөацхьа сара исымчи,
Сара спышөа уа иазхом.

Амч змаз измамыз дрыгэтасит,
Маана здыруаз шыафәршә кайтсеит.
Аенышыбыжъон руардынқәа еивтасит,
Ахра еимаркын, еибырххеит.

Рхыцша ңеыхақәа цхафыруа,
Рыкәша-мыкәша икацсоуп.
Иааргәамцхазгы еилкаауп изыруа,
Ирыхтныртцауагь рыцсоуп.

Еибаркареит амаанеи амчи,
Арахь еиндатлароуп изғзоу.
Урт рғацхьа сара исымчи,
Рказшьа ззымтцакәа иажәхьоу.

Сгылагәышыоуп схьаакәа еиқәхәало,
Шьағак сдыркатом уажәшьта.
Еидара хьантоуп еитах сызтцало,
Харацагам сымға ишьтоу...

АЖӘАРХӘМАРРА

Амра иахьа амшымхәла иналшәан,
Мраташәартахь инталт аңсашьарц.
Саргы сыңсы ахац уаара иналшәан,
Снашьталт, иташәанза сахьзарц.

Мыш дуззак амшмышәла иаркараз,
Җхы нықәахтәоит хәйлцшәацшь наххырша.
Сабитдас хазгарало шыта атцх-гара,
Изшәахьада уи атцх-гара алша.

Нас аетцә хьзы зазаны иҳалахәып,
Мзалаша ташәтлап хәгәқәа.
Иаакәымтцзакәа иаххақыруз алахәа,
Ианаххыпраа – иласхап хә хәхқәа.

Амра иахья амшмышәла иналшәан,
Мраташәартахь инталт ацсашьарц.
Саргы сыцсы ахац уаара иналшәан,
Снашьталт, итәшәаанза сахьзарц.

СГӘЫ ИТҖЫХО АХЬААҚӘА РАЦӘОУП

Итцзозеи изымфижьтеи жәеинраалак,
Сыгәтыхақәа еиқәылацәеит акыр.
Хьяақәак сыцрыхоит, игәнаалам,
Иртахым сыбзахар, ма сыцсыр.

Ех, шыри, згәалақәа маңу,
Насың лашак игаратқан иаку.
Ацәымш дызхагылоу агәача,
Акабеицш згәырәа ахапқәа еибарку.

Срытцашыцуеит арѡашкѡа рѡырцагѡа,
Ашьха доумбеикѡа еиѡааны,
Зкъышыкѡасала зымѡа пымтѡазо инагоу,
Зхырхартакѡа змоу еилкааны.

Исыздыруам уажѡйтѡкѡа ицсыршьагоу,
Са сзыѡа...
Сгѡы арахѡыцкѡа рххацѡоуп.
Сынзыжъхѡоу сѡара амтѡыжѡѡакѡа абаѡоу,
Урт рааигѡа сызнеиуам, схарацѡоуп.

Схарацѡоуп, сааигѡаазашѡа схы збозаргъ,
Сышыкѡаскѡагѡы шыта исархѡо еилкаам.
Сгѡашѡакѡа шыта имѡыкѡа инхозаргъ,
Схѡаакѡа ирацыргартѡ ихѡаам...

АПСЫМТѡКѡА ШѡАХЪ

Акгѡы стахзам схазыѡа, зегъ шѡымаз
шѡара.
Апсымтѡра уѡѡеит хѡа, хѡагоу дзыкѡшѡара.
Азыхѡашъ шѡзыхтѡалоз, аѡаразоит шыта.
Еизыжѡгаз аѡангѡы, еимтѡатѡымхааит
ушьтан.

Арахэтцэҕкыа иадыруеит, аанҕасрак закәу.
Афатәгыы еилнахуеит, аффы баацс зху...
Ҷаи, абаацс, гәышыа, гәышыаза сҕәап.
Сҕатын исызкамыжыуа, снаҕыхар сыцсы
згап.

Сызып, сыгесырзып, шәахызымбо сцап.
Шәсышьталан шәнеир, ҕакала ҳаиниап.
Ацқбатып сашьтан, еснагь смаацсазо.
Ацқбауаа рааигәа сҕалар – сҕахазом.

Шәылапшқәа хцәыжәза, шәцьямқәа ирныз.
Шәааигәара ҳақам, шәа шәзыхәа имыцхәыз.
Цхыз лаша, цхыз хаак, акәа ҳаеҕаршә,
Ҷнышьталан ҳацәалап, ишаарту ҳа хгәашә.

Шәылапшқәа хцәыжәза, шәцьямқәа ирныз.
Шәааигәара ҳақам, шәа шәзыхәа имыцхәыз...

АУАҦЫ

АуаҦы дишьтоуп АуаҦы,
АуаҦра лабашья иҕанҕа.
Аамҕа иаҦнаххьеит иагаҦы,
Изацәымцаз злахьынҕа.

Аамтак ашьта җа аамтак хуп,
Ак шыацәхныслоит, егьи цоит.
Ахауа зәыдатцәкья мыцхәуп,
Цша хагакгы кәаратцоит.

Ауафы дишьтоуп Ауафы,
Җа аамтак иалианы иуафхаз.
Ибоит иашьушәа цьюкы афы,
Аранза зымфа харахаз.

Ихалашо уи җа мроуп,
Даҗа зыхькәоуп уи дызфыхәо.
Уи дахьынтәаазгы хароуп,
Илшахьюуи – хара хазмыхәаз.

Ауафы дишьтоуп Ауафы,
Даацса-дкара амфа икәу.
Дейфьшәшәоит уи баф-бафы,
Уи дзышьтоу данибо анбыкәу?

Днышьацәхныслар – агәкәа хәхәап,
Арфашкәа аатгылап хәҗейта.
Амшын агәеисрагы ааикәтәап,
Ихәашьып ажәфан алакытца.

Ауафы дишьтоуп Ауафы,
Макъанаггы дызѳу цшаароуп...

САЗКУАМ АРИ АДУНЕИ

Итцэйтцыцхоз амра ашэахэақэа ирхынхал,
Интыцпрааз сгэы схыччо жэѳанаѳ икыдуп.
Сара адггылаѳ сыкоуп, сдэыиатцэа аурхал,
Сықэгылан сатцапшуеит, харакггы сыдуп.

Сазымкит арақа, сгэы сыхон ѳацъара,
ѳацъара, са сахымназоз ак сыхон.
Истахын адунеи зегь лапшыла ахъзара,
Ианцсшьатэызггы еснагь сгэы ак тыхон.

Уажэ сгэы схыччо жэѳанаѳ икыдуп иетцэаха,
Сара арақа сызқэитү ак сзымдыруа сгылоуп.
Итацэыз сгэы атыпан ѳак ѳыхеит имцаха,
Избоит шыта сыкамызшэа, – сыццышэа
сыблыроуп.

Ипхоит амра, ацсабара кэымжэ ѳежны
аѳашэтца,
Ацсаа рашэа зхашэтүа азиасқэа ирынеырбалло.

Стыц сзахытуам, еидарак бцъарцас
искъынца,
Сгылоуп, сшэоит, ашэтеипш иаамтамкэа
сыхбалар...

Ускан дгыли-жэфани сыцсы рыбжъахап,
Икынхалаз ацстазаара гьамасгьы иамоуи.
Са снафсгьы адгьыл аеарыцкъап, ицшзахап,
Фыц игыло еитарбап ари ацстазаара
иагьамоу...

УИ АШЭТЫЦ

3. Т.

1

Схы иастоит саакъымтцзо гъыбган,
Уажэраанза сабаказ?.. Слэшэхан...
Цхэызбак дызбартэ исгэапхоз,
Сзыкамлеит, сгэы итцааха ихьташьоз,
Саццон сразкымфа исызшаз,
Мбатэыла, мбатэылатцэкъа иашаз.
Амрахэагатцэкъа хаамызт са сзы,
Арахь сышықэсқэа лацхан хазы.
Сгэы афэыхақэа снархапало саауан,

«Сзыхъязеи?» – саакъымтцзо стцауан.
Бжык сышьтан еснагъ аезаны,
Зны ихаран, даеазны иааигэаны.
«Уьетэ кыдуп, умхэыцкэа иумыршэан,
Ирпшзагоу цышьа адэышэткэа умыкэшэан.
Уара ушэтыц цшзацоуп уамашэа,
Уара ушэтыц хаацоуп уамашэа.
Угэы апхарафы адацкэа тахэхэа,
Имканзарцаз ушьала ирпсахэа.
Уи ашэтыц уцсеипш ибала,
Уи ашэтыц уразкоуп, ихьчала...».
О, сукэахшоуп исыцрымцуаз абжыы,
Сааугеит сара иахъанза сымшыы.
Уи ашэтыц сыблакэа хнакит,
Уи ашэтыц абзиабарала сыблит.
Сыблит, аха сыццышэ кацсам,
Сакэхеит уи ада ак иацсам.
Сгэы итасхэхэан, акала ицшзахеит,
Атцааршэ арпсасин, сарпхеит.
Сычкэынхан, ацстазаара сгэацхоит,
Шьта сымрагы еакала икацхоит.
Сзиаскэа еакала иццакуеит,
Рхытцхыртахь сымѡа дырхеит.
Уа ашьхакэа снеира иазыцшуп,
Акацкацкэа рыхрашэа мшуп.

Уи ашәтыц – сцеипш, слахьынтца,
Сарөыхеит, хьымѡак снантца!

2

Анасыц рысра

Бара ибзымдырзо бсыцәгычит,
Исцәыбгычит сгәы, сыцсы.
Бгычра атакс саргыы сбыцәгычит,
Ибцәызгычит бгәы, быцсы.

Еитахаразар, нас, сақәшахатуп,
Дасу иахдычыз ҳара иахтәыз.
Ҳафьцъегь ҳамтак-ҳамтак ҳаҫоуп,
Шьта имазоума, уртгыы хтыз.

Избоит ҳашьхақәа рөырцагьа,
Рѡаш шьтабжьыла ашәа рхәоит.
Дара рахь ауп ҳамѡа ахьнагоу.
Рхьымѡахәастақәа ҳаргоит.

Ицшыз ага цшахәа цшьаала,
Ишанхаз ашәтқәа тынч ицшыз.
Ҳхьымѡахәастақәа рееинраала,
Реахьеипыршьыз уа еипшьыз.

Ҳхынҳәуеит ацшьагыцкәа хрылсуа,
Уа шьхатәыла зегь еимданы.
Мышьтабзиа, насыц бзиа,
Анмирах лыблақәа гәызны.

3

Саргы сөырбоит

Ҷыц игәылтдыз ашәтыц,
Беицша са бызбоит.
Зәара шықәсқәа зхамштыц.
Сакәны уажә сөырбоит.

Иацы игәкажьгаз сымшқәа,
Гәырз-шашәаз исцәызт.
Дара рахь шыта схьамцшкәа,
Схатагы сысөырзт.

Уажә абар бышәтыцха,
Сылацш мцарс ибгоит.
Сгәы цыруеит иҶыцха.
Сышьтцааны сагоит.

Лахьынтцоуп ухәеит хәа,
Ихәаакәнатцоит зегьы.

Уқәра науапыст хәа,
Уартәазом цьарггы.

Ғыц игәылтцыз ашәтыц,
Беипша са бызбоит.
Амрашәахәа сацны,
Уажә сарггы сөырбоит.

4

* * *

Сылацш бнангылеит бышәтыцха,
Ишәтышхан, ацсабараггы шәтит.
Иахьаггы сыбцымлар са срыцқан,
Ғыц еита сзыхьцшыан сыхтит.

Сзыхтыртоуп, сызхьамцшуп, ибдыруз,
Инасғыхәаша ба боуп ибгәарцха.
Ба быда сыхтәы цха уаф дзыруам,
Бнапала иарты ацыцха.

5

* * *

Ихаауп ари ацстазаара агьама,
Уи ахаара уцызшо даныкоу.

Имцдакуазаргы амшқәа, крынхама,
Сыцшуп банаауа хәа хәфныка.

Ара зегь быгәхьяагара иаркаран,
Ицшушәа ауп ишызбо уажәшьта.
Сахтныркьар ртахуп зынза исхарам,
Зегь заахо сара сакәхеит еита.

Заира – хәфныка, хәфныка,
Хашта хәыч бныкәшәт быцшзаза.
... Агәы ахәрақәа зырғаша даныкоу,
Ахьяақәа наскьоит хараза.

6

* * *

Иацы акәызма сызатәра анцәыртыз,
Анацш-аацшха сахьымзо са стәазшәа.
Исыздыруам иахья сыблақәа хызтыз,
Азхьамцш цстатцаган иаазгазшәа.

Избоит ари адунеигы еакала,
Са ишысхәатцәкьо ицьбарамызшәа збеит.
Сызлаауаз, ирахәыцыз мөапала,
Имөадухан, снанкылан сагеит.

Сзыцәкьалахъаз азырџашкәа сыцхьоит,
Ашьацамџа аеитцнахт са сзы.
Сцоит схьамцшкәа иҕыцзоу уа тыцкахь,
Сгәы ахәрақәа ҕызәзәаа иарҕьаразы.

Иацы акәын схы сықәыжь санныкәоз,
Избоит, иахьа ҕыц исызшеит.
Сгәы ахылангы снейуеит сьџныка,
Исызшеит, иахьа ҕыц исызшеит.

7

* * *

Абзиабара ахьыкам зегь башоуп,
Бзиабарада агәы амра зтацхом.
Изыцсоузеи игьамадоу атәаша,
Иага ишьтоутцаргы ицхам, ихаахом.

Адәышәткәеи излашәтуа ашьацкәеи,
Ишцеинаало, удыршәтуеит ухаҕагы.
Ари ацстазаара агьамақәа сымбацкәа,
Снарҕыхәалоит еита, еитагы.

Абзиабара стаахит испьртцхъаз.
Ипыххааз сгәы аҕыхақәа еизнагарц.

Исҕахэмаруеит ччапшыкгы иснытцхъаз,
Иатахуп даҕа зныкгы сыпшзахарц.

Абзиабара ахыкам зегь башоуп,
Заҕаамта саосны ицахъеи.
Сшәыргаауп, иахъа сара стәашам,
Бсызтымго баргы сгәатца бтатәахъеит.

8

Бгәы ашәқәа аасыртит

Бгәы ашәқәа аасыртын сынтапшит,
Заҕа итбааузеи бдунеи сызлапшыз.
Мра хаак иара уатцәкъя исыншит,
Уаанза слашәызма – сыззыпшыз.

Шәахстак цъа икынхалангы избейт,
Ииггәагъзеи ахәра ба ибнызтцаз.
Схы стәымызшәа зны сеилашәеит,
Са сакәушәа уахъ амҕа данызтцаз.

Шьта бгәы ашта стәлеит, сцазом,
Сыхәшәыц рыпсаҳәагоуп шьта ибдыруаз.

Шәшы еиқәак ныбәаларгы зузом,
Бгәы бзырхьхъаз дгәәкуаз, дуазыруаз.

Ицхалааит ҳара ҳамра уатцәгы,
Ашәахәацқәа ҳаәрылаца ҳнеилап.
Ирхаччалап адәышәтқәа рхаәгы,
Ҳа ханасыц ххала ихәреилап.

Бгәы ашәқәа аасыртын сынтацшит,
Ахьтәы цацха затәашьоу сакәхан.
Мра хаак иара утәкьа исыншит,
Сыцстазаарагы аеиҗанакт илакәхан...

9

Сыргароуп сашәақәа ргара

Ианцьтла еиҗа ашәахстақәа исынхалаз,
Сышьтрақәларц акәкәыхәа исыцрыхо,
Бхәырбгьыцны сыхәрақәа ирғалаз,
Ба боуп еиҗа ацстазаарахь исыхо.

Схы саиааирц ибылшахьоу мацым,
Ахьц сызхьынхалоу бәацшы.

Ацəымшрахь сыҕамзаргы – сгəацым,
Абжаранза ихымблаацт сцəашы.

Сыргароуп са сашəақəа ргара,
Сан лгареипш ихаауп, иразуп.
Сызрыхтшыуагы мчы ыҕам – быцхара,
Цшаласны иахьсаршəу – разкуп.

Сыетцəахə бацуп бшеишеиуа,
Жəфəнгəы ссахьа анымтырц уатцəгы.
Сызқəатыцахь мышкызны ианлеиуа,
Издыруеит уа бшацыло баргы.

10

* * *

Гəаныла сбашьапкуа сбышьтоуп,
Гəаныла ибхастцоит сыцсы.
Гəаныла бтазгзеит са схьышьтра,
Гəаныла бысхастцеит бласы.

Шьта инхазеи, мфəамшык сангылоуп,
Абар, хамфəахəастақəа еиқəшəоит.
Ҳацстазаара схəаахьчан сазгылоуп,
Цаимбарцас алацшқəа сыршəоит.

Иртахуп хазы шьхацшзақәак хпылар,
Идрыцхуеит хшьаҕашьтақәа еизго.
Ихацгылоит ҕа мџак ҳа ханылар,
Дара шракәу сдырбоит ҳагәра зго.

Гәаныла сбашьапкуа сбышьтоуп,
Егьсыгым, егьсыгым сбыхьзоит.
Иаасацрымшәо ныҳәапхьызк сышьтоуп,
Издыруеит, ҳафыцьегь ҳтазоит.

11

Иацы атцкыс иахья

Иацы атцкыс иахья, иахья атцкыс уатцәы.
Ғаикәшәахит џацхья, избоит сышзатцәым.
Иныкәпрааз ацсаатә, сафызоуп, сласуп.
Иацтәикәа схыцсаартә, иахья са ссасуп.

Ссасуп шьта сыхраҕаҕе, сҕыщбароуп сара.
Сыҕетасыршәит бгәатцаҕе, сызцом ҕацъара.
Сысасра быдкыл, сацсоушәа ба иббар.
Мра шәахәак садкыл, исылшоит скаччар.

Иацы ацкыс иахъа, иац сакәым, схазуп.
Иац сымра лаҕәхъан, иахъа акала иразуп.
Бгәатцоуп сызтаршәу, сантыбга сбылуеит.
Шьыршьафтдас исхаршәу, насыпла
схәәеуеит...

12

Иахъатәи амш

*Ари амшаз, аңсҕазаара иаргәаҕхъаз сара,
шәалкьамрак сшазыҕизамыз, быхәра
рҕбаган Хазшаз сашҕа бҕаиргылеит*

Иахъатәи амш...

Иаауан нахъхьынтәи,
Егьырт амш хьантақәа ирылсны,
Иазхымжәеит аамта, уи цьбаран уамашәа.
Икацхоит иахъа хамра, асымкәылқәа
иргәылсны,
Сухәоит аңсҕазаара, уажәшьтацкәа
хаумыршәан.

Хаумыршәан, уажәытцкәа асабицәа
харфызоуп,
Ҙыц еиҕа аира ыказар ииз хара хауп.

Инхажьуа иацтәи аамтә матәажәтцас
иажәызоуп,
Аҕыц матәа хнаалоит, доухала изахуп.

Иахьатәи амш...
Угәыбзыгха зегьы рзыхәа,
Агәи агәи урыцыз хьтәы дацла еипшьуа.
Ишьтаҳхып атәцақәа, анасыц хныхәап,
Абзиабара рыгмыз ҕыңьа еизгәышьуа.
30.12.2014

13

* * *

Исхәахьейт хәа сыҕам: бзиа бызбоит,
Ажәала иухәо ахаангы феида амам.
Сара аусаҕе, аус еиҕах агәра згоит,
Сгәы бтаскит, тыпраашьягь бымам.

Бацуп са саапын, сгәыгра зхьыршоу,
Уаҳа бҕахом, бысражәуам сара усгы.
Игәыбзыгцәам абзиабароуп ицкьоу,
ипшьоу,
Сбашами сабацәа ркәал са сантытцгы.

Бамыхэан са сҕынтэи исцөымгү ажэак,
Сыблақәа рбызшәа хаауп ибацәажәо еснагь.
Жәәан аназараә икыдуп исдоухамчу етцәак,
Уи алцха багәылыршәан бсыцоуп еитахгы.

Ҳаизишеит ихьшәаны акәзарггы, Ҳа
Ҳаикәиршәеит,
Иматцурта еицҲаитеит иахылапшуа,
Ҳазшаз.
Акәцәал шбылгәа-былгьоз аҲа ахашәеит,
Насыцми, ианхышәтггы ицымекәа
иахынхаз...

АДАУЫ ДСЫМШЬЫЗАР...

Баасәаччеи адауы дсымшьызар,
Итнафаазеит азатцәра сгәы.
Изцәабшьои схаәсахәа хәашшьызар,
Салахацәазар еиқәароу тцҲагәы.

Сара ашьыжь сапылон слаҲәыхза,
Мрашәахәан исымызхлос снапы.
Сышықәсқәа сшаакәшәоз инымхзо,
Срыхзызо иаазгон еикәатәы.

Аха апстазаара са сзы имариамхеит.
Испылеит зынзаск сыззыцшзамыз.
Насыц хэычык – уигы ҳарамхеит,
Сақәнаршәарц иафуп сгәы итазамыз.

Баасфачча, адауы са дсымшьызар,
Абзиабара гәхьаазгеит санфаз еипш.
Изцабшьои схәфахьа хәашьызар,
Сызатцәра саруеит ашаруеипш.

Схы сықәыжь саннеиуа сыфныка,
Быцхарроуп исзымхо иахьагы.
Сбызгәәтом, бааигәәтәкьа сыкоуп,
Бысфамыччакәа бцарцу иахьагы?..
Баасфаччеи, адауы дсымшьызар...

СЫМФӘХӘАСТАҚӘА

Сымфәхәастақәа ирылоуп сыцсы,
Сымфәхәастақәа роуп сеикәзырхо.
Урт сымоуп еснагь бласы,
Сылацшхәаа иртазо еилыххоуп.

Сытфәаншьапгы зларсу дара роуп,
Дара роуп азырфашқәа срырызго.

Ари адунеи сара сзы иуаароуп,
Иуаарам дара роуп, уатцэы сзырзго.

Сымѡахэастакэа, зымшра схьыршоу,
Сышьтакэа гэхьааргоит саныкам.
Суаѡытэисан ари адгьылаѣ сшоуп,
Сымѡахымкьакэа снаргоит сыѡныка.

Схэыштаарамца ыцэаргьы руам,
Саацсыехар исапыцькэоуп, идсыршьагоуп.
Сызныргахьоу снысымѡаз сашшуам,
Сымѡахэастакэа – снысымѡа
иаѣахэхэагоуп.

ААМТА ЁЫЦЦЫШӘ

Уи аамта, аеыццышә иаѡызоу,
Иахазыршэхьада знык акэараг.
Изахьымзас, изхыпрааз сырѡызоуп,
Зеиха ашьтахь изцэызыз зеикэаг.

Инытцпрааз ацсаатә лас амтцэыжѡа,
Хатцакшә еснагь агәра аагон.
Еибытан еснагь ҳара ҳажѡа,
Хгэыгра цхьа ихатцгәо ҳагон.

Иласуп, иласцəоуп аамта ыщцышə,
Уанзахьымзагьы уцəыхан укацсоуп.
Утахоит изыхəтамгьы ауаа рыц-рышə,
Ихəацсоуп, ари аамта хəацсоуп.

Иацтəи ауп иахьанзагьы хəазго,
Ашылеипш иацтəигьы аантəоит.
Иабаухəо узхьымзаз, игəхьаауго,
Амахəеипш ианаамтам ицтəоит.

Ицтəаз, нас аҫа ахылтра иазхьаауа,
Ахəрақəа азыпсы рҫыкəкəалап.
Ацəашьыблеипш аарла иантəауа,
Ашықəсқəа мац-мац интəалап.

Ускан инхоит иац икоупсаз,
Аҫа рыц, уатцə изхылтца аката.
Уатцəы...
Усахьа асаркьа пшза итəусаз,
Илашоит иахьа ухала иумкацəар.

АЖƏАРХƏМАРРА

Сымҫахытцит иахьа ашамтаз,
Шьыжьзаза рыпцхра ацтынрахьы.

Арашәыга рыбжы атахамтаз,
Сышьта аныстцон адәахыы.

Дрыцхазами ацәа иалоу,
Зыхк нтызымто ацқал.
Ишцассиру амра анхало,
Ашьха аика иахынқал.

Ишцагәкыроу ацсаа рашәа,
Абақча рґыхо уажә иго.
Ашәа, ашәа, еитә ашәа,
Амщццак ҳацлабуа ҳазго.

Сымґахытцит, шәымґахытцла,
Шыжыгәашә аартра уа изылшо.
Ғаиґызцәахарц шәаины шәсыцла,
Ға ҳауп ҳанасыцқәа зшо...

УИ АШТА

Уи ашта снықәсын сарғыы,
Мґахәастак истәыз снанылеит.
Сиехьнымызт азәымзар азәғыы,
Уаґымшык амґан дыспылеит.

Уи дреипшыи саб, са сабду,
Схышытра дахшыбафызшәа збахит.
Еилыскааит дахызшәа ҳафнду,
Ҳхәыштраарамца аффыхаа саҳахит.

Идоухамч акәхап исыцу иахьагы,
Иа иакәхап ацсра рацәа сахзырцо.
Исыргәгәеит уажәшьта сымчқәа иаҳагы,
Илакәцәам ацынгылақәа сызхыцо.

Иара иеипш сыецәырзгацәом рацәак,
Иабастаху аеыхацәа сырхынхало.
Саауеит снахьыцшуа сара ашәак,
Макьанатцәкьа сымәа еикәхәалам.

СДУНЕИ

Снапсаргәытца ианзалаз дунеиуп,
Иаасыртыз, са сыхыз зху.
Амчқәа иреисало среиуоуп,
Издыруеит атцарагы закәу.

Санкәыцшыз, ауаа зегь еицеипшны,
Иуаазшәа анызбоз, сгазан,

Иабаздыруаз, ахьхэраамтакэа сцейпшыны,
Сшықэхалоз бааи-пси еилагза.

Аха усгыы иапцоуп са сдунеигыы,
Напсаргэытцак ианзало, иагьтбаау.
Агэрамгара сныцшуа саннеигыы,
Уа итазгзеит сзыргэыргыо, исхьаау.

Снапсаргэытца ианзалаз дунеиуп,
Баагэаран сдоухамчла икэыршоу.
Ахааназ ихьамтыц са среиуоуп,
Сықэпаларцоуп шамкэа сызшоу.

Дсуоуп, дсашьоуп изылшаз уа,
Цапхала сгэы ахышэ аазыртуа.
Ахьыруачуан абыстахь зтаруа,
Данықэны азыхьтэқьа зымжэуа.

Снапсыргэытца ианзалаз дунеиуп,
Адунеикэа рдуinei – исхатэу.
Уатэ сышьтамта змырзуа тцеиуп,
Акызатэык – ибатэуп, ихьчатэуп.

АҒЫРПЫН

*Азә иламҕашыазоз, аңсуа композитор
Отар Хәынҗариа игәлалашәара иазкуп*

Ишцассиру убжыхаа ағырпын,
Иуцназго бжыхаак абакоу.
Сдунеиҕ лапкьатцас уғырпын,
Сгәатцағоуп уееизга уахыкоу.

Саныцәоугы стәы икәыоуа уа уоуп,
Уа уоуп еиҕа ашара саңызгало.
Ацәа атарсга амузыка уаароуп,
Иуаароуп бааи-пси зегь еизызгало.

Избоит, уажә дтәоушәа сабду,
Җаштағ, атәатцлақәа рымцан.
Иғырпынбжы ахыоуашәа ҳаонду,
Җхәышҕаара иахылтцуашәа хымцан.

Ишцахаау аҳауатцәкьа убра,
Абаҳчақәагы уршәуп уа ухьиацән.
Ағәазага ирыцлоит ракара,
Ипцстатцагоу абжыхаақәа ирылатцән.

Ишпассиру убжьыхаа аҕырпын,
Иуцназго бжьыхаак абаҕоу.
Сдунеиҕ лапкьатдас уҕырпын,
Сгэатцаҕоуп үееизга уахьыҕоу.

АТЦХ ЛАШӘ

Сдоуҕа аластцеит атцх лашә,
Мацк иаалашарц.
Иламхарц шыжьымшгәашә,
Амра ахацхарц.

Снаҕыхәоит азыхь цқьа,
Сзыхьхарц саргы.
Ахьцқьа, ацсыцқьа,
Сихьзарц еитагы.

Сыдгыыл кара-уара,
Сагарашәоуп сара.
Еицышьуеит суы-схәара,
Издыруеит сзыхьзара.

Сшоуп сара саарыхырц,
Ужәрак хкааны.

Адгыылаѣ смаалықхарц,
Сзыхъзаша еилкааны.

Ухышыыргэйтца,
Анцэа дузза,

Иазэыку ахаан!
Тэиццас сумырззеит,
Сымдырраз угэаан.

Сыдгыыл кара-уара,
Сагарашэоуп сара.
Еицышыуеит суы-схэара,
Издыруеит сзыхъзара.

АКАТА

Сыцсы акэыршан искуп тцлакатак,
Ишшэырза, алацшкэа ирцэыхьчо.
Мышкызны иканатцашт зегы ртак,
Иаасылымшо, сымшкэа аннысхцэо.

Ириааируп са сеицш ахьта, ацэа,
Адацкэа зларсу сгэы апхарроуп.

Иазхароуп, иаггышэтроуп уи заа,
Ашэырқәа ргъамаггы хаахароуп.

Сыңсы акэыршан искуп тлақатак,
Ааңынараз гэырғәғәшәша иаңгыло.
Макъана ихтым ауп – мазак,
Макъана снапсаргэйтә иангылоуп...

СЫДГЫЛ

Ус снықәлап жәфәнтәылахь,
Ари адггыл саанытңны,
Снарацәажәап аетцәқәа,
Сыгәхәагара иаркараз.
Избап уахынтә сыдггыл,
Ғәкалаза, ирғәыцңны.
Са сыдггыл, сәарамшқәа
Еснагь ирбаагәараз.
Дггылтәылеи жәфәнтәылеи
Срыбжәаныкәо срыбжәазтәаз,
Угәхәагара сәасырблырц
Иубоума сшыбналаз.
Уа уами схымфәхәастәқәа
Рыцңны ишьтәазтәаз.
Шьяғәаццхәаза игәастон

Разкымѡак сшанылаз.
Ус снықәлеит жәѡантәылахь,
Уныжьны сабацо.
Укыдчацалоуп сылахь,
Ахатцагә сызтазцо.
Схынхәуеит сара снышәнап
Аеырцшзо иахьыцшу ахь,
Уа аецқәа рныхәапхьыз,
Сацны сырцсаҳәагаха.
Сыдгьыл – Анцәа иблахаа,
Зныршалоу амѡадуахь,
Даацәыртны дысцылап,
Цааимбарк длашырбагаха.

ААЦЫН АШӘАХӘАЦҚӘА СХЬЫРШОУП

Ицшшәырацәоу ацсабара иагәылахан
сыцсы,
Апаткәыркәа срыцны сгәылтит нас лассы.
Абар, сыбғыициатцәан атцлақәа сырҕоуп,
Аацын шәахәацқәа цәыкәбарны
исхьыршоуп.

Ғыхароуп, ғыхароуп – афыза ихатца,
Угәалақәа унарыхан нак ишьтатца.

Ацсабара ианаалаз – инаалоит иарггы,
Игэнаалоу ҕа цстазаарак убашам цьарггы.

ХЛАХЬЫНЦА ХЗАЦЭЦАГЭЫШЬОМ...

Иацы ашьха, иахьа ага,
Рыбжьара мѳахэастак.
Уанымтын шьхацага,
Иумбарггы мѳахэастак.

Ақалақь шыра
Зынзаскгы хашаѳом.
Ицѳыхгам ашэшьяра,
Ишахьмыхэо хазгэаѳом.

Шьхацамѳа, шьхатэыла,
Ацкъара ахьыбжьыхым.
Ахауа гэыртэыла
Ихазхартэ зеггы ахьныхым.

Арѳашқэа ицъасшьоит
Агахь шѳахьеихо.
Шэгэшьямх зегь ташэшьюеит
Акаршѳрақэа реиѳхаа.

Ишәылшозтгы җыцны,
Шәхышьтрахь шәхынхәгәышьон.
Ауафытәыҗса сшәыцны,
Шьхатәылахь сцагәышьон.

Аха егә ааургы,
Җлахынҗа хзацәцагәышьом.
Җгәы егә ипрыргы,
Җазхьымзо хәхьзагәышьом.

СЫЗЦААРАҚӘА РҖАК

Ирызтода сызцаарақәа рҗак?
Сыххәахьейт, са саамҗа җакын.
Санқәыцшыз, санҗамзалоз шҗак,
Инысхцәалоз сымшқәа хьҗакын.

Мышктәи адунеи санҗазоз,
Ишҗахааз, ишҗассирыз аамҗа.
Сҗараамҗа уа уоуп зегь злазоз,
Ажәроума исзынужьызгы хамҗас.

Ирызтода сызцаарақәа рҗак?
Ашәага-загақәа раамҗа санҗагыла.

Еицѣакны еицтадыршѣуашѣа хтак,
Сышықѣсқѣагы цоит еишьтагыла.

Сца сиязцаар – дычкѣынзоуп зынза,
Уажѣоуп уи ацстазаара агыма
Аникызгы, сизхымзаз дахьзар,
Алакѣ еицш сеитеиун аргама.

Ирызтода сизтаарақѣа ртак?
Слашѣызма, сабақаз уажѣраанза.
Смаѣацѣа – аѣакқѣа зегь ртак,
Смаѣацѣа – сықѣра наза-ааза.

СРЫХГЫЛОУП АЦѣЫХАҚѣА ИАХЪАГЫ

Исмахац арбан,
Изымбац арбан,
Цхъазашья рымоума ахѣрақѣа исну.
Слахьынцтагы самгеит хьяақѣа снарывган,
Ишыстахыз ишшарамхеит амѣагы сизну.

Сыхжѣазар сѣан,
Макъанагы сгылоуп сышгылац,
Макъанагы сыбз сѣыхра илымшацт азѣгы.

Исахахъеит акьыркьырбжы аегыла
ацсымтаз,
Ишивымсуа гәастахъеит афырхатца ахгы.
Аха икоуп иахъанзаггы сгәыграқәа
зыдхәалоу,
Ашьхақәа, арфашқәа, згәы тынчым амшын.
Ргәеицамк сәылахәа саргы
сырхынхәлоуп,
Са соуп дара реипштәкәа згәы амца ташу.

Изымбац арбан,
Иарбан исмахацгы,
Абаа хыжәжәареипш сгылоуп зегы-зегь
чханы.
Акыр ипахазаргы иғәғәоуп сыцсы ахацгы,
Штак стамхацт макъана аеуреипш
сшьаханы.

УЛАЦШ САНКЫЛАН СНАСКЬОУМГАН

Улацш санкылан снаскьоумган,
Шьыцралеи гәағлеи итәхьоу.
Сажәақәа уа ухәыцшьала еицоумган,
Иазхоуп зака шхамла сбылхьоу.

Уахымччан акәаратцашъа ахъсзымтцаз,
Уи афыза абафхатәра са исмоут.
Узакәыгтәкьоу иахъанза иахъсзымхәаз,
Са исхароуп, схъаакәа рөыдроут.

Ус схәеит хәа, умацара уоума,
Азфөицш шәышпафки умхәои.
... Афыза, ухы уа уағоума,
Успыртц наф, снапы сшафо умбои...

АШАРА

Ашара шәахәабжыла иацылоит ацсаатә,
Ажфөан иналазуеит шыта аетцәкәа ррыцхра.
Сгәы сыхоит амш фыцахь, сеихароуп
ужәнатә,
Снахыпцуеит иахъанзагы анкьатәи
сқәыцшра.

Дыцәоуп драхатны Заира – шырпазуп,
Издыруада лыпхыз хаа салазар уажәытцәкьа.
Иахъатәи ашарагы уи лгәеицштцәкьа
иразуп,
Амра ашәахәацкәа лызфысхыр
стахытцәкьоуп.

Имфасышт ари амшггы акыҳәә
 хнахьырцшны,
Иахзаанаго здырхуада, тых дуззак
 ихәыцуаз.
Мрагылара шыкоу сеихоит сыццакны,
Амш ҕыц сацылоит сашәақәа рҕыцны.

А И А Ш А

Акама уҕакызаргь уацәымшәан,
Уацәымшәан ахткьара иткьо.
Илухыз амфа уанымшәан,
Дхатцоума зымфа иахкьо.

Аиашоуп, ҕак ыказам уаха,
Ихәа, уазықәца, умтәан.
Дхатцам ицсыз згәы нтаҳан,
Ма иаахәоу саанк азы атәан.

Идыруп, аиаша гәыпжәагоуп,
Иныкәызго мадын иацгы.
Аиашамфа анылара «хжьагоуп»,
Аха уи ада икалоума уатцәгы.

Са сиаша сзапырымшәеит уаха,
Ишсықәкуггы хаҳәи лабеи.
Сырзымшыыцт,
Цьоукы Хара иеицш сыкнахан,
Санреицшымха смыцхәушә срымбеи.

Аха сыкоуп шыраазаз, сызхылтцыз,
Аиашамға сызныртцаз сануп.
Саднамкылазарггы хаамта ицәыртцыз,
Са саамта ға хсаалак иануп.

Сгәыгуеит уи аамтаггы харам хәа,
Са сахымзар, иахьзап исыхшаз.
Сарггы зиастцас сниас сцарым хәа,
Игәы схымшәазар макьана сызшаз...

БАША БЫМҰЫРБАН

Баангылеишь апхәызба, сбырғашьарц иағу.
Харак быдны изызбои, шыта зықәра
мыцхәу.
Ба бықәлацәа раамта, насхыцпраа ицахьеит.
Исзыннажьыз хамтас, қбаадцас ихахьеит.

Са сықәреи ба бықәреи еилазџом уажәшьта.
Сылацшхәаи снықәреи, срыбжьахейт
рыгәта.
Бымеырбан сҕацхьа, ашәтыц иац ицтыз.
Бчарахь са снацхьа, насыцла ба бтәыз.

«ЗЕГЪЫ ДРЕИГЪУП САН!»

*Дықәрахьымзаны зыңстҕазаара иалҕыз
лан лпатрет ахьықәгылаз дахәаңшуа,
ашкол иҕамлац сыңха хәычы Анна,
аңсуашәак лхәон, радиола илаҳаз, абас
еиңи ажәақәа зцыз; «Анацәа зегъы
бзиоуп, аха сара сзы, зегъы брейгъуп,
зегъы брейгъуп
сара сан.» Сара уи шылзызырџуаз
лысмырдырзеит. Зан лыхаара
абаха змазас ахәычы, арт ажәақәа
рышьтахь дрыцхашьаны лыбла хәыцқәа
рхыңшылара сҕәыуадафын...*

Зегъы дреигъын, зегъы дреигъгәышьан ба бан,
Анна хәычы, аха илыбымтан гәыбған.
Уи дахьымзеит анра агьама хаа абара,
Ба баазара, лгәы ацхара бтартәара.

Зегъы дреиҕын, зегъы дреиҕыгэышыан ба бан,
О, ахышыаргэйтца, цэгъарас иҕалтцей, избан?
Ейбаазароуп ани ахшареи рымхэахъеи,
Аныда ахшара ргэы шҕачачоу рымбахъеи.

Аб агэаҕцэгъа, ихы зникъара имбо,
Имѡабжараѣ ишимпытцыцшшо зыгэра иго.
Ацс гэырѡеи абза гэырѡеи дшырку
деимырхха,
Ииуа иихэо дақэымшэо, ихы игэырѡаха,

Иныҕеигарц имчқэа еизикиуеит иара иҕыар,
Иеитым хэычы илыцсыхэоузеи дыхжэар.
Ашыыжь шара уи даҕылоит дхъанҕаза,
Амш дацуп шэ-уск ихала иеырхыыгза.

Дыҕам, дыҕам дшаецэан изкаҕхаз,
Игэы дтытцуам, хы-шэахэаны изтаҕхаз.
О, ишпацэгъоу ѡ-дунеик рыбжьахара,
Ма ацсра, ма еита ҕыц абзахара.

Урт рыбжьара – ахэычы аазатэ, анапы згу,
Урт рыбжьара – аб згэы ахэрақэа ану.
Урт рыбжьара – ажэѡан цҕахэашыла ихҕыоу.
Урт рыбжьара – ашэалҕамра мацк ицхоу...

Зегы дреиҕын, зегь дреиҕгэышыан ба бан,
Анна хэычы, аха илахамтап гэыбҕан...

25.05.2013

АЕЦӘАҚӘА РХЫЦХЪАЗАРЕИЦШ...

Аецәәқәә рхыцхъазареицш ирацәахеит
сыгәтыхақәә,
Ажәфәнеицш ихъантахеит сеидара сызцоу.
Ишцастаху исзышьтымхуа усқәак снарыхақәар,
Аха ацслымз еилызххъада, аныштцә еилацсоуп.

Саатгылар стәанхалоит,
Сшьамхқәә ирылшогы здыруада,
Сзыркараз аусоуп саатраф иццоугы хәшәыс.
Избан, нас, сзыкоуи схазыхәә сәыруадаф,
Еснагь аеыргәәкра схы застазеи тәыс.

Аецәәқәә рхыцхъазареицш ирацәахеит
сыгәтыхақәә,
Сызрылымцуа срылахеит сымч зқәымхо зегы.
Сымфа ианцсалоушәа збоит схъаа цәыхақәә,
Срымхәыкәә сызрылсыр сыжәбахуеит уатцәгы.

СЫҚӘРА АМШҚӘА

Еихықәхәо-еитцықәхәо, Мажә лцәаматә
иеицша,
Сахья шәкы цәыртцуеит, сықәра амшқәа
ирхапарц.
Са сыдагы издырхьада уатцәтәи амшаз
ирцеицшо,
Саауеит сымџа нкылан, сыцсыртаџ сназарц.

Сабду ихьатә кәасқьа, лассы-лассы цхызла,
Избоит сара цхызла, хәмеигза ихарбгахьоу.
Саб инышәынтроуп имцо сыблақәа инархызла,
Идоухамчоуп исыцу, иахьанзагы саазгахьоу.

Ғытрабжык иафызоуп ари адунеи анызаара,
Уи аҒытрабжы итазыгзароуп сзыхьзашақәа
зегьы.
Исцәымгын ахаангы, бжьақьалатцас схы
апызара,
Сзыцныкәоз анамыс еита самшьтзеит цьаргы...

ШӘТЫЦК

Абла иамбаз, агәы иамбаз,
Ччапшык зәамхәыз шәтыцк збоит.
Ихьчала хәа рхәазшәа амба,
Ахала адәы иқәхеит, игәырҫоит.

Имҫахымтцит шьхыцк гәыбзыҫха,
Цшакгы амысит агәы кәзтә.
Ашәтзатә амала ианықәха,
Ихбалт алабжыш кәтәо.

...Иахароузеи заа ишәтызар,
Заа итәығазар арыц.
Сылапш ақәсыршәит, ихәшәызар,
Аға ылнагарц уатә ғыц...

АЦӘАШЬЫ АБЛА СХЫТӘХӘАЛОУП

Ацәашьы абла схытәхәалоуп, сағуп абылра.
Ацсрашьака садхәалоуп, аеазеит абзара.
Ан лылағырз салатәоуп, сылшәуп сгәырҫаха.
Икам ччапшык зхылахәоу, избода ианыхәшәха.

Аб агәеицамк ичҳара, дымтцәарц ирххацәоу.
Салацоуп уи имчхара, саныхьчатәу уажәоуп.
Ацәашьыблеи, ахымџаси, ақәыпсычҳареи,
ахьааи,
Аибашьреи, ашьарџаши, дырџегьых истааит.

Псааитакрак – хәтышаамтак, исзымбац
сгәазхара,
Сналашәахит цәышаамтак, ипшын сызгара.

Дырџегьых аға ихымта, дырџегьых
ацәқәырца.

Азҳахатцәкьа рымта, уара уца, сара сца.
О, Ацсынра рыцҳа, сыблачыц Ацсны,
Уеитаихшт уґыцҳа, убылны, учычны.
Ға мацк иааучҳароуп, еиныхлп уара аґеи.
Еитах цхьака уҳәароуп, сыпсґыхџы, сдунеи.

Ацәашьыбла сацбылуа, ухьаакәа зегьы згоит.
Умра ґыц иацгыло, сакәны уажә стахоит.

ЖЬАКЦА

Мшәан, иухьзеи, сла Жьакца,
Угәы уапысзеитеи зынза.

Ублақәа ирхыҳәәала амца,
Зегы ааилушьрашәа урыхъза.

Сашта итало урызгыҕуеит,
Уареи сареи ҳаизынхарц.
Сургәырҕыоушәа угәыҕуеит,
Сыбзиабара еихахарц.

Сгазәжә, исызто агәахәа,
Цхароушәа ухы умжъан.
Указшьа бааҕсы сахәом,
«Аамысташәарк» ухәтан.

Истахын уа уразызарц,
Ауаа урцыло угәырҕатцәа.
Улацхамкәа ҳаҕны уахызарц,
Усаҕызазар атцәтәа.

Исыцәугхақәаз сыздыруам,
Уласбазар шыта ак сызбарын.
Исзухатцом ашаха ыруан,
Ухақәитрагы схәашьрым.

Чхашьа зматцәкьам уакәхеит,
Саргы сушыцылацәеит шыта.

Ҳақстазаара иҶыц лакәхеит,
Лабейгәйдтцала ҳаишьтоуп.

Уааи ҳааицәажәп ҳааидтәалан,
Услазар, схәатәы нагза.
Дахьумырхәын сашта италаз,
Шьтахьла уицхауа, маза.

СЦОМ САРА...

Сцом сара сышьтақәа бгатцас еимацсо,
Ма афьжәны сыкоушәа, урт еилацсо.
Ҷеимаатцас сышьтақәа сымфа қәырцоит,
Ирхылаз даацсашам, дхәымжәакәа
дсыхьзоит.

Дсыхьзоит, нас ҳаимфалацәоуп,
Ҳцоит хмыццакуа,
Ацстазаара амаршәа маҷ-маҷла икуа.
Ҳахьнеиуаггы аадыруеит,
Еита иҳашьтоу дҳахьзоит,
Иҳашьтоу дҳахьзоит, уи имфаггы назоит.

Абас тымра-тымра, абас ҳеынеицшыы,
Ҳамфақәа хрықәуп, иҶыцәаам ҳцәашшы.

Ианҕыцэаауа аамтаз хаангылоит харгы,
Ҥацсымра ҳацны Ҥташэоит Ҥхатагы.

Ускан иҳашытоу, ҳашытақэа инархыс.
Ицалоит рымға иаццо,
Ҥгэы ацхаррақэа иртыс.
Абри ами ацстазаара, изықэзам нтэара,
Абри ами ацстазаара, ахымға ашара.

АЗЭ ИЛАЦШ СЫХХАЛЕИТ

Ахара инацшуа азэ илацш сыххалеит,
Шэахэацк сахьнырҳалан сигоит нак цъара.
Дсыздыруам уи ауаџс, са сызхьынҳалаз,
Исыздыруам сахьнеиго иаргэыргыо сбара.

Зегы-зегь рдырха ансазо сабажэбо,
џ-дунеик рхэаа ҳабжыагылоит ҳаайкэша.
Саб ивараџ, ишэыгэза агэы ылтцуеит адэаза,
Схатыцан даацэыртцуеит, џыц азэ дшаны.

Абас ауп,
Абас ауп ишыкоу ҳразкымға,
Зегы-зегь ҳрыхызоушэа аабоит, агэра

аагоит.

Ажәлар азә далцшааны пызас дҕартцоит,
еазэы – мчыла, ҕыхарала, ауаа реинҕарала,
раахәарала...

Апызарейи ажәлар рыбзиабарейи – аҕоурыхтә
лахынццоуп. Ес ицсуа ирыццсуа, ес ииуа
ирыциуа.

Апсҕа Леон, Қыалышь, Лакоба, Арзынба,
Шьякрылцҕа...

Апсабара иадыруейи иахшаша, ианахшаша
аамтаҕы. Уи агҕа ахьзом. Анцәа ицьшьоуп
уи аамта амгәыртә хталаны, иахшараны
иҕоу уатцәтәи атҕейи иахья ишьра
ахьхалымшо, мамзар ацьнынш игәыртсақәа
заҕантә иҕахцарыз.

Ашәыртцла бзиа ауп еснаҕь алапҕья
згәыдыртцо, иҕоу ашәырхаақәа ҕыхны дара
ирфарц. Аха уи иагья лапҕья агәыдудтарҕы,
егья махәта ҕужәарҕы, иара шышәтыц
ишәтлоит, ашәырхаақәа шҕәалац иҕәалалоит.
Изшаз апсабара ишьткәыцәаа иакуп.

Алахынцта.

Сарҕы лажынцдас исоуит ҕ-шәышықәсак
амши атцхи реицш ргәылапцшра, ахааи ашеи
ргямақәа рбара, аибашьяра мҕәа санысны
аиааира амш аҕынза аназара, иацы

ишэыргэындаз иахьа ишхацэахаз абара,
амчра атыцахь анеиразы ауаа реинкьара
аамта хлымзаах алапшра, ахатэы бызшэа
атэамбакэа атэым бызшэа ахьынхалара
иацу адамыгъантца сыблақэа рыла абара...
Заќа ухэарызеи, заќагъы уфрызеи...

Алахьынтца.

Закэ насыцузеи, зыхьз ада зхатара
макъана иахамбац (иаабарангъы ҳаќоума),
аиаша ацсхара ахьауа тэылак атаара.
Уи атэыла Ацсны акэгэышьан, аха
уи зтэу ауаатэыфсагъы ауаатэыфсара
хзацэымцеит...

Алахьынтца...

АЦСЫНТЭЫЛА

Уа, шьхатэыла, уа, гатэыла,
Уа, атэылақэа зегъы ртэыла.
Аццышэ иалтцхьоу Ацсынра,
Уа, хьызнагартца Ацсхара.

Са сгәадура, слашырбага,
Сымфанага, сышьхацага.
Ашьха сшыкоу сыкоуп ага,
Нас сацылоит арфаш хага.

Сырхуп Нартаа дуқәа рышьта,
Сапхьагыла Сасрыкәа сишьтоуп.
‘Еазных сыкоуп Атдангәара,
Зылха лтәарта, лбаагәараф.

Уа, шьхатәыла, уа, гатәыла,
Иахьа итшәахаз ацсуаа ртәыла.
Лылацш ххыхуп Сағаней-Гәашьа,
Ләхәатәы нагзо, избоит лаашьа.

Уа, аубыхтәыла, зны еинтәылаз,
Иахьа дыкам уа цшәымак испылоз.
Ишьаартцәырахаз Гәбаадәы рыцха,
‘Еырбартахеит, иахьа ифьцхан.

Мзымта агәалақәа захада,
Рабиа лақмар згәы ейкәнажәада.
‘Еа бызшәоуп уажә уахьынтә иаафуа,
Ацсуа бызшәа убоума аиуак.

Уа, шьхатэыла, шьхақәа ирхыҳәхәоз,
Ацсны кьақьа дузза ахьырхәоз,
Уаантәи скараха саауеит,
Жьжьашьак сывам, сгәы цшаауеит.

ЛАЦШЫЛА СБЫЛЛА

Инцәытцазан лацшыла сбылла,
Нас сыццышә бышәтыцха багәылшәтла.
Бысмеигзан, бысмеигзан – счыцла,
Сыцстазаара мфасуеит хышәт-тышәтла.

Сбылра ццышә цьарак сеизнагар,
Издыруада сфараамта снахьцшыргы.
Нас быкәа сынтабтцон, сыбгәапхар,
Уа сызыр, насыцын, схәаеыргы.

Инцәытцазан лацшыла сбылла,
Сбажәхаанза, акәашмца рыпхагоуп.
Бысмеигзан, бысмеигзан – счыцла,
Макьана стеслымым, са схагоуп.

Изхәартоузеи инфьыцәааз ацәашьы,
Аамта еура цыруеит, ицырзоит.

Бнапы пшқакәә насхырс, саашьашы,
Мамзар азатәра сагоит, сагазоит...

Шьяәак снейтатдыр...

Шьяәак снейтатдыр – амра пхоит,

Шьтахька шьяәак – ақәакыдтәә.

Шьяәак снейтатдыр – шәәхәак сарпхоит,

Шьтахька шьяәак – ахьтанымтәә.

Иабакоу тың ссирк, аңаимбар дызтоу,

Мышкы аңстазаара – хьяада-баада.

Иахьатәи хдунеижә – хагоу дутоуп,

Сара сеиңш закафы урызгәаада?..

АУАФЫ ДЫЗШЬУА...

Ицәытатәән ихысуа иакәзам сара сызшьуа,

Уи сишьыр, сиртынчит ауп назаза.

Иахья цьюк халоуп, хамфа ашхам аншьуа,

Арахь иахәаччоит, рыцқәа хырцаңа.

Астәкья хакамызт хабатәә ианрааз,

(Ахәапса-хәымгақәә шыказгы ахааназ).

Аха ауаа ықан, насың иман изтааз,

Сышпарытдашьыцуа уи аамта иахааныз...

АМШШАРА

О, амшшара,
Атх лашьца иахашәтыз,
Уашта сталахт җыц сара иахьяггы.
Сыңсы аңәынхеит иаха ауардын ихышәтыз,
Цьалк сахыцахт еиҗах, еиҗаггы.

Разкык сыңуп, слахьынтдамға иахьырчачан,
Сыңәфаншьап гәйдскылоит есышьажь,
аншо.
Закантә сықәхахьей стәы рыңҗа тырчачан,
Аха сшьа мыхьшәашәа шейкәшаң
еикәшоит.

Схышә иаалаххлоит аңша гәыбзыг хха-ччо,
Санагәампҗоггы итцааршәыраха саршәоит.
Ускан сымра хаа сабитҗас иаасҗаччоит,
Аңша иарлаҳәыз сцәеижьы аарпҗоит.

Абас сықәуп ари адунеи гәхыршәага,
Амал қамсажә иарцәыңцәыз сыҗерыңцәзо.
Рыңқәа сзыңшуп, нахьхьи, алашәага,
Сарггы урт схьяамшәа кастҗоит, сөыргазо.

О, амшшара,
Атц лашьца иахашәтыз,
Уашта сталахт җыц сара иахьяггы.
Сыцсы ацәынхеит иаха ауардын ихышәтыз,
Цьбалк сахыпахт еитах, еитаггы.

ҖААМҖА АЗХӘЫЦРА

Дгаззар, ма дыцхамшьар ауафы,
Имырчақьюа арбан хара хяамтаз.
Агәыпцжәара иахыпсаахьеит иагафы,
Шьшылахарак ус зхы иззамтаз.

Ухәапсеит хдунеижә, ухәапсеит,
Ахатәрара абуоцәызи, рыцха?
Хазшазггы, избоит, шьта даапсеит,
Хизтыгом хазтаһаз хара акәыцха.

Иахья афстаа аргама даапкзеит,
Дхалагьежьюа дышхалоу хазгәатом.
Ихәапсаз зеггы дрылсит, дрыхьзеит,
Ихәапсамхац дреигзом, ишәтом.

О, иараби, ара стәымуп зынза,
Итәымуп сөызцәак, еак ззымтаз.
Алацхаипш уи дхашьтоуп иеза,
Цьныштәартә ашәхымсахь изхымтцыз.

Убаҕоу аҕаҕыҕа, аҕаҕыҕа,
Угэхһаазгаҕаҕа, уршыр хһа ушһоума?
Судкыл, исзымцсахт сһазһа,
Сыҕыҕаҕа, сыҕыҕаҕа уҕһаҕа?

Еизга, сыҕы иһалап уаҕа,
ҕеи лашак, сыһа иһыҕыло.
Ари адунеижә аһеиҕа аҕа,
Сыҕыҕаҕа саркһан дрыҕыло.

Дгазатар, ма дыҕаһаҕа аҕа,
Имырчаҕа арбан ари аамта.
Агһыҕаҕа иһыҕаһаҕа иһаҕа,
Шыһылаҕаҕа камбаһыҕа зһы иззамта.

УРҒИ САРЕИ

Урҕи сареи хһиҕы, хһа хһиҕаһа,
Адһаҕа аһаҕаҕа хһаҕаһа
хһаҕа.
Азын мһаҕа хһаҕа аһаҕа
хһаҕаһа,
Хһаҕаһа хһа аһаҕа, уи аҕа
хһаҕаһа.

Хлеикэахайт мыч хамамкэа,
Абгырацэа ххажьын,
Адгьыл хэгэһааго хгөйдкылара иафын.
Еилыргашьак хмоуа уи азқәәҫ хайлажьын,
Хагыҫымкэа, хагыбзамкэа, хшоурагы хейн.

Урти сареи хайцын, ха хайцзамызт,
Аха хаамта цыарак хайзнагеит, иатаххан.
Уажытцэҫа цсааивгартак, уаха ак
стахзамызт,
Амат цстыхы хакэша хакын аеыррха...

СЦЕИТ САРА

Сцеит сара. Сахымаара акэу сыздыруам,
Дунеик сеалазгеит, згэашэқэа адыркхъаз.
Аракеицш уаҫагы ацстазаара гэрымуан,
Аилкаара сылымшеит иахьеиҫыз,
иахьеицэаз.

Сцеит сара. Ара сыгагоуп иҫылаз,
Ицэырҫа-цэырасуа ижэбало са сызтаху.
Гэаҫра сыгмызт ари адунеи са саналаз,
Сызатцэра сеанастагы са сакэхеит
имыцхэаз.

Сцеит сара. Дрыцхатцәкьоуп ауафхшара,
Зызатцәра изазымиааиз, имацхума дызгара.
Ахаққәа ихашьтоу, иаaidкылан мацара,
Ршәара акәым, рызхәыцра дагоит дшагара.

Сцеит сара. Сажәра матәа сығенылахәа,
Сғаракәицқәа хәытцахәхәа ахәыштаара
иназныжь.
... Нахьхьи азиа ихызсалоит азылахәа
еырба-еырбо,
Ари адунеи хысымфааит, сца ихәтакгы
нсыжът...

АБДУ ИАШТА

*Сматә Ажьи Лука
ихъзынфылоуп*

Абду иашта, аа, са сашта,
Сара абдуцәа зегь рашья.
Шьта имызуа икоуп сышьта,
Шьта аеацсахит сказшьа.

Шьта сыцстазаара цәа акәнылеит,
Шьта смаалықбуп, са сыцшзоуп.

Шьта имфамшу мфак санылеит,
Уажэшьта сашэақэагь разоуп.

Абду иашта, алакэқэа ртэыла,
Са сахаанхеит, сара сатоуп.
Сапшэыманы еснагь сышэпылоит,
Шэнапы шэымзхуа слахьынтцоуп.

БЫЖЬ-ЦШШЭЫК

Быжь-цшшэык
Змоу ацэақэа,
Аеырхэа сгэы итатэоуп.

Иахьанза ирхымтыц сыблақэа,
Сшьала иара разоуп.

Быжь-цшшэык
Еимаркуеит сгэыразра,
Ирымоуп урт шатэыс.
Изыртахузеи сыразра,
Изроузеи рыххатэыс.

Быжь-цшшэык
Ирғазгзеит сымаза,

Аабатәи мыщхәуп.
Сыҕоуп иахьяггы срылазан,
Урт са сзы игәыщхәуп.

Быжь-цшшәык
Рнафс сызбартахо,
Дҕаларым шыта азэггы.
Сеимактәха сабартаххо,
Иахьяггы уатцэггы.

Быжь-цшшәык
Змоу ацәәкәа,
Аеырхәа сгәы итатәоуп.
Мыщцәгьяшьтахьтәи асынакәа,
Сшьала иара разоуп.

АТӘЫМТА

Зеггы ирымоуп дара ртәымта,
Зеггы ирымоуп рыҕеҕәара.
Иахья сымшқәа рышәт ацтымта,
Исызбатцәкьом сгәазхара.

Ихаауп амра ашәахәацқәа,
Ихаацәатцәкьоуп ихаацәа.

Еицѐоу еигъу са исымбацкѐа,
Шьта схѐыцума, сызхацѐоуп.

Исызхауп, ишѐхьеит сыхшыѐгы,
Шьта сѐыруазаргы – иаалакѐны.
Сацѐахьеит исхацаз атыѐгы,
Срызшом «ѐызцѐак» саимлакны.

Зегы ирымоуп дара ртѐымта,
Зегы ирымоуп рыѐхѐара.
Ишьтоуп сускѐа цсгаха сымто,
Исыздыруам сзыхъзара...

АУАѐЫ

Азхѐамцш даѐызоуп ауаѐы,
Имаршѐа акалашѐа иктѐуп.
Ажѐа цъбарак иахцсаахьеит иагаѐы,
Ианаамтоу ажѐакѐандак хѐатѐуп.

Хи-пси хѐахнаѐацѐеит хѐара иахѐа.
Хирлашѐт, хирдагѐеит аѐыстаак.
Анцѐа ицъшьоуп иахыкѐамло хѐхѐахѐа,
Иаахгѐамцхаз игѐархомызт хаѐыцхѐаак.

Анцәа имакра аҕынза хназеит,
Ҙнеихьеит инцәара хәхынхало.
Шә-гәнаҳак хашрытдоу хамбазеит,
Ицырттәу хнахысуеит еикәхәало.

Азхьамцш... Машәыршәам ахәара,
Ҙнафыхәап изхьамцшу АУАФРА!

ХАҚӘИТРАК

Хақәитрак сыцсы алан, хақәитрак
сәфхәаран,
Хыхь ажәфанахь схалан, нас уаҕа пырран.
Амцәыжәфақәа сышьтызхыз, апшеипш
иласцәан,
Жәфанаф са схызхыз, ихаан, ихаацәан.
Ихәаадоу ахақәитра, апсаатә рымшынцә,
Саныеит апсымтәра, саиааирц слахьынцә.
Адгьыл сазымкуа, иароуп са сҕазтаз,
Мрахәацтас сзазымкуа, сартынчуам хаа
збаз.
Снаныпраазар сыдгьыл, сабацои,
схынхәуеит,
Хыхь жәфан зегь гәйдкыл, азамфа
сшьышьуеит.

Хақәйтрак сыпсы алан, хақәйтрак
сағәхәаран,
Хыхь ажәәанахь схалан, нас уақа ҫырран...

ИНКЫДҢА УШӘ...

Инкыдҗа ушә...
Җаамта еиқәыцәашь угәахшәазар,
Тынч ухи, уҫси, уарей шәааизынха.
Уҫтазаара азиас унхыпшыла, умлашәхазар,
Убрақа иуҫылоит иацтәи уа уцәынха.

Убрақа иуҫылоит ууетцәхзы кәицқәа,
Урт ғыцәаашья рымам, еснагь иғәхәоуп.
Иац ҫлымзҫас икауҫсаз уҫылоит
хьрыцқәан,
Унызвыслоз угагагь унапкымтала
еилахәоуп.
Унанцшыла асаркья, цәгъеи-бзиет еизызго,
Ухағы маҫк еицакны иунарбаргы
егьоурым.
Агәра га, иара уақагы иуҫшаауеит угәи
тызго,
Угәалақазаара иеипшха устдәкья
ихәашьрым.

Инкыдта ушә...
Мацк уцсы аавугап,

Ушьа иуцәлалаз атомқәагы ршыра
ааикәтәап.
Мышкы ацстазаара... Уигы уафцас иухугап,
Уатцәтәи амш ақынза егъа ус уруниап...

СЛАХЬЫНТЦА АКӘАРКӘАШЬ ИСЗАНЫХУАМ...

Слахьынтца сыцстазаара акәаркәашь
исзаныхуам,
Шьяәа-шьяәа снаскьяцпхьаза инаскьоит
иаргы.
Схы саназаанхо сымшқәа рсахья
сызтыхуам,
Ршәыгақәа сцәеилацсоит, изеилыхуам
азәгы.

Са сыда сдунеи маза дзагәылалом еазә уаха,
Уи аазыртыша ацыпха акәзар исцәызхьейт
саргы.
Ари хшәышықәса азиас тцаулоуп, зны
исыцәтаһаз,

Апшаара сшаҕыз сзыфахьейт,
срызнымкыло сшыапкэаггы.

Слахьынҗа ацэцашьаз уаха мѳак
сзымпшааит,

Санаапса санышэейт сгэы лагырзкэак
нҗапсаны.

Сан деитеины, ситеииртэ ҕыц са
сылхымшааит,

Адэы сзыкэымлеит ҕыц агаракэҕэақэа
кацсаны...

СХЫ СЫХЬУЕЙТ УАМАШӘА

Схы сыхьуейт уамашәа,
Уажэытҕэҕья ак схым.
Иашьу иеипш сныкэашәа,
Аеапсахт иантәатэым.

Амш ссируп адәахьы,
Ацсаа рашәа рацәоуп.
Ашәт ссиркәа шыамхахьы,
Адәкәа зеггы қәцоуп.

Ундэылтц, унеи-ааи,
Блала зегь шьашьы.
Аха сыхь сара исиааит,
Итыблаазшэа ацэашьы.

Итацэуп, хэыцрак там,
Гьама хааракгы убас.
Уажэытцэкьа гэы зызтам,
Уажэ ак змам хэыртас.

Схы сыхьуеит уамашэа,
Итшэахеит са сдуinei.
Ахьхьтцэкьа санаршэа,
Сыцсыгехазаап, иаууеи.

АМРА

Мраташэарта ианынташэа – инчыцэааит
амра.
Ашэацшь кацшь уаркалеиуа мраташэарта
ижэанкацшьны иахагылан.
Шьыжьшэацшь – шьыбжьаанза.
Хэылцшэацшь – уатцэынза.
Шьыбжьаанзеи уатцэынзеи – мыш дуззаки
тцых дуззаки рыбжьаркит. Ифахэоуп амши

атџи. Реикѣхѣалартеи рпытлартеи рцыпџа
зымкѣытџаку амра ашѣахѣацкѣа роуп.
Урт роуп мазас икѣоу зегы рыкѣа иџаџшуа,
ианцѣыргатѣагы рцѣыргара зылшо.
Мрагылартеи мраташѣартеи. Урт рыпџсџа
лаша – Амра!
Амра ашѣахѣацкѣа ирызхѣаауа, зцѣа
итѣхытышыуа сара..
Мыч чыдак, мыч нашанак..
Ипыртлатѣуп амши атџи реикѣхѣаларџа.
Амш мѣалашарбагахарц, атџ цсшьарџа
гараны икѣаларц.
Амши атџи реикѣхѣаларџа ацыпџа аџшаара
иашыџоу апоет дааџсацѣеит..
Мацк аџсшьара, нас, ихы ныкѣтџаны аџсра...

АМѢАКЫРѢА – АМѢЕИЦШЫРѢА...

Амѣакырѣа – амѣеипшшырѣа,
Снаннаргылеит слахынџа.
Иабакагѣышыџоу уа маакырџак,
Исышыџада рыгекынџа.

Исцѣыпџсхѣеит сзыкѣгѣыгуаз сашыцѣа,
Сабгы дшычкѣыназ дыпџсхѣеит.

Лағырз сықәызпсаша айхәшьцәә,
Уртгыы сықәмызт – имизеит.

Амөеипшъырта – сажәра акъарда,
Акәәц иааипхызло уажәшьта,
Иныстцхьоушәа сыкоуп шъардак,
Сышықәсхытцрақәа рыгәта

Сшыбжъагылоугыы аамта счычеит,
Сымөахәастақәа еилахәуп.
Ишхамарку шәтыла ифычеит,
Сдәы иатцәара, ашьацқәа хәуп.

Амөеипшъырта – амөакырта,
Сытцөанзатцәха са санхалт.
Иабакагәышьоу уа маакыртак,
Сызатцәреи сареи хәидхалт.

ИЦОИТ АПКАҚӘА ХАЛАНЫ

Ицоит апкақәа халаны, жәөан иалдо
ацәахәә.

Ицоит апкақәа еишьталаны, рыхәдақәа
тхәә.

Са срышьтоуп лацшыла, срыхъзарцаз лассы.
Жәөантцкараә хәипыла, иааитахқырц
хапсы.

Имароума жәѡантәыла, шыхатәыла
аимдара,
Ашара иапылаз, хәылпшәапшь ахызара.
Цстазаарак ыкоуп, мыш дузза итагзоу,
Ҳапшаарта ахыкоу, ҳакоуп ҳаеразо.

Ицоит апкақәа халаны, сымѡа дразоит.
Цхи-мши еихаланы, срыниаргьы
срыхзоит.
Сызрыжәуп мцабзла, изрыжәуп сыгәгы.
Уаѡрала, уа қабзла, сырпылоит зегьы.

Апка рымтәыжәѡақәа, сыґерытқакны сцоит.
Зегьы-зегьы сыриааиуеит,
Зегьы-зегь срыхзоит.

* * *

Амшын ихыршәлоу ашхәеипш итыс-тысуа,
Сахьақәак сыцрытцуам. Ргәы сыхшәанда.
Сағатәоушәа уаха шаанза астәы суа,
Сара сакәушәа ацсабара зшазгьы...

Анцәа иашьапкруп схақәитрақәа иреихау,
Сыбла иамбац сара сашьтан еснаг
избарцаз.

Ари апстазаара... Катак схылапшуа иахьхау,
Иагаф алашәахьан, инцәытцазны ицарцаз.
Ауафы ухәеит хәа... Имчқәа рыгәра
игацәеит,
Ихшыф иаңысит, днанагоит иахьнеитәым.
Адсабарей иарей шыак рыбжьоушәа
еиґацәахеит,
Нап рылеикит имч зқәымхоз, зынза
ирееитәым.

Анцәа иашьапкроуп саакәымтцзакәа сызфәу,
Ауафытәыфса датеимтцарц, игәы
ихымшәарц.
Ахьаа амтдәом, иаеиғзакәа сгәы итацәу,
Акгыы сыгзам, саргыы амшлашара
снамшәарц.

Анцәа иашьапкроуп иахьанзагыы
сеиқәзырхо,
Уатцәы ақынза... Цстазаара дук ыкоуп.
Сразкы сатцоуп... Исцәыхьантоуп...
Сыхәцәарххо...
Схәыцқәа цшуп, хаб данбаауеи хәа афныка...

АЛАГАРҒЕИ АНЦӘАМҒЕИ

Алагамтеипш ихъантахеит анцәамтагь,
Рыбжьара иҕоуп зеилкаара цәгъазоу.
Баша икамшәацт Абчарах ихымтагь,
Анцәа илапш хатцакуп хразо.

Нахьхьи арҕаш аапсара ахьзашәа,
Ахы нықәтцан архаҕ аҕсы ашьоит.
Апша хагагьы цхарсны, идырҳазшәа,
Атцла иқәлан амахәқәа аршәшәоит.

Зегь лагамтак...

Нас уаахьацшаанза нцәамтак,
Зәара еипхызуа абырг иеипш ихъантаза.
Срыбжьагәышьоуп, ирыбжьасыршәырт
сымтак,
Иҕахылтцны уатцәы игыларц икәтаза.

СБЫХЗЫЗОН РАЦӘА

Марина – бгәалашәара иазкны

Марина бгәалашәара иазкны
Сбыхзызон, сбыхзызон рацәа,

Сашәахаан быцстазаара салан.
Сгәыграқәа харан, харацәан,
Инамцхәынгы срыман сырқьалан.

Уафықәрабжак итаагзаз рацәоуп,
Имачызма ҳамчқәагы нызхшаз.
Инамцхәны саргы сышлацәан,
Аха иқан макъанагы схызхшаз.

Бымзафәан еснагь сара сзын,
Сыцстазаара агъама хаа змырзуаз.
Инбыжьзеи, ибымхәои, ба бхазын,
Сыбзиабара – быхьчара злымшаз.

Ҳанасыц нтәара ақәымзшәа збон,
Ацсра анакәха иабашаз са сакәын.
Исыцәбыгхаз хьантәцәоуп, шыта изго
Еидаран са соума, иббац сакәым.

Ақьаад еипш сгәы тәаҕахейт,
Ипсфыхгоу цәахәакгы анзалом.
Агәырфәа хьантә аймаажә еипш сархейт,
Сархейт, шытазыхәа сыгәнаалам.

Сбыхзызон, сбыхзызон рацәа,
Сашәахаан быцстазаара салан.

Сгэыграқәа харан, харацәан,
Ба быда, шыта аамта иаркьалаз...

Икарахаз амш еипш бкарахоу,
Мраташәарта иташәеит ба быцсы.
Бкәыба садтәалоуп сеидараха,
Рхы нықәартцеит стаацәа, цхагәуп.

Ибфәршәу ачабра аакәысхит хәнеизынха,
Еицакхьаз бхафы цшза сшьашьырц.
Мыч сымам, икьафхеит сынарха,
Сылағырзқәа хытцит сымхәәеырц.

Декабыртәи ацааршәы бысцәалазит,
Сышпагәыгуаз бацәцап хәа ахьаа.
Ишпазури, еитахгы ба сбылазеит,
Сашьцәа ракәзар сынрыжьхьан сара заа.

Ак смыхьазшәа бажәахаа сылаҳәан,
Бсыхо, бсытгәо, сыжьжьа-жьжьо саабгон.
Быхцара сылымшеит ианыбхақырыз алахәа,
Бара бакәзар еитах беибагон.

Атцх лашәи ахьтеи брымакуа,
Бахьыкфәоу ауада шыта сазкуам.

Стәоуп сбыхәапшуа, мыч кәарак сыламкәа,
Бажәа гәыжъжъагақәа абаҕоу, исахауам...

ИЦЬАСШЬОИТ...

Ицьасшьоит, ицьасшьоит иҳауз кәашьас,
Абастцәкья ҳа ҳшазма, абастцәкья абас.

Иабаҕоу абзиабара, иабаҕоу ауафра,
Ҳамхәыцкәа ҳоыза ианизаахго агәырфәа.

Иаҳзеигъу мацараз, хаибааит нас ҳаґоу,
Амал қамсажә ҳиааин, ҳлашәхоу ма
хцыркьхоу,
Ҳзымдыруа ҳақәхеит, абылроуп уажә ҳазеу,
Иахьатәи ҳанамыс рыцҳа иамергза ихәәеуп.

О, шәара ҳабацәа, ацсуатцасла ицшзақәаз,
Шәа шәакәзами ҳазхылцыз, кыр цья
збақәаз?
Шәызгәытцәхәхәоу адгьыл ҳарамхар ҳәа
сшәоит,
Ҳацсуара мац-мацла хәак ахашәоит.

Згәы еицамкыц ҳашьхақәа абарт зегьы
рбоит,

Харѡашқәа, хзиасқәа рымч рылтцуашәа
збоит.

Ахышььаргәытца хикәгәыгцәан,
дышхараапсаз хбазом,
Игәахәара ззыкәамтцаз, хҕыхрагы
дахьязом.

Ацсны дгбыл, ацсы дгбыл, ихазчыдоу ауаа,
Абарт зегь ҳа хамзи, нас иарбан иахзаа!..

СҦЫЗЦӘА АҚӘРАХЬЫМЗАҚӘА¹...

...Сшатцәкьоуп сара акалашәа...

Л. Тәанцха

Шәшатцәкьан шәара акалашәа,
акалашәа шәшан.
Шәыгәхьяагара мца салашәан, мцабзны
шәысхьыршан.
О, уара, аамта гәымбыл, агәымбыл – адунеи.

¹Арака автор дзызхьяауа: Анатоли Возба, Алыкьса Цьениа, Владимир Анқәаб, Тариел Ампар, Таиф Ацьба, Виачеслав Чытанаа, Лиолиа Тәанцха, Владимир Ахьйба, Сарион Таркьыл, Рауль Лашәриа роуп.

Шәә шәыпсҕыхраз сзымгылт, слымша
сзахшәырҕьей.
Дсызхазом Анатоли, Возаа дуқәа рҕей.
Уа Аҕьниа Алықса, уаратқәа узсыңҕей.
Сҕара шықәсқәа рҕыза, Володиа, сыртҕа ду.
Хәычи-дуи хҕыза, истудентцәаз хҕынха ду.

Зказара тбаатыцәыз, Амцар Тариел
гәлымтцәах.
Моабжара сара исцәызыз, сгәы тҕәацуейт
сара еитах.
Таиф санузхәыцуа, баҕ-баҕы сеиҕышәшәойт.
Хҕатынтцәқәа еитәрҕыцуа,
хайдтәалоушәагы збоит.

Славик ақәрахымза, Чыта хәа хзышьтаз,
Усыцуп цсраенынза, усызтымгеит сгәы
уахьтаз.
Лиолиа, бара хәхқәажә, Лиолиа зегь хәхәшьа,
Исызтода зегь ртак уажә, ба быда, башья.

Бҕәышын, бцааимбарын, акалашәа бшан.
Бхата быцсабаран, бхата бымралашан.
Дабаҕоу Владимир, зыччацшь зхьыршаз.
Жәеинраалала есышьыжь иахҕылоз, илашаз.

Сарион, ха ҳахшыѳтра, агәыраз Сарион,
Изламыз аҕәит-ситра, еснагъ ула ччон.
Абар уажә иаамта аазшәа, Лашәриа Рауль,
Днаҳпыртцит дҳазгәаазшәа, уешыы, уеыблы...

О, уара, аамта гәымбыл, агәымбыл – адунеи.
Шәыпсәыхраз сзымгылт, слымша
сзахшәыркәеи?..

ЕГЪА ААМТА ЦАРГЪЫ

Ускан дгыли-жәѳани сыпсы рыбжьахап,
Икынхалаз ацстазаара гьамасгы иамоуи.
Са снаѳсгы ари адгыл аеарыцкәап,
ицшзахап,
Реилыргара алшар имшызи ихарамуи.

Иаатып уа цъанатгәашәк, иахъанза иаркыз,
Апсыцкәкәа нтыпраан ҳадгыл инықәлап.
Икынхалаз сыпсы рыцҳа, ѳ-мчык
ирыбжьакыз,
Инарәытцшәан апсыцкәкәа ирыцлап.

Убасқан сыжәбоит жәѳантәылаҕ, цъара,

Сыетцәа ҕыщха жәѡангәы сшатцоу
сыблачыщны.
Аха уаанза, егъа аамта царгъы сызгара,
Харак сывамкәа сеикѡхоит сашәак сацны...

УА, ИХӘАЛА...

Уа, ихәала, ихәала угәы утасуа,
Иааутаху зегъ сызхәала.
Хыда ишубатцәкьо сымѡасуам,
Сызрымтцахырхәом сызбалак.

Иухарагәышьѡи, уааины ункашәазар,
Хамхацагъарала уаазан.
Унызѡаччоз зегъы угәы ндмырхазар,
Ирцәалазуаз, рыбз баазан.

Даргъы кашь мхатцәк науѡыршьуан,
Уара ишиашоу агәра угон.
Нас матәажәтцас цъа унхыршьуан,
Дара лацәкәуан, уара уччон.

Шәшылацәкәысуаз, шәшынеицәхасуаз,
Ишәхыцшызгъы рацәѡхеит.
Дфырхатцашәтәит итагәтасуаз,
Шәыбзоурала ҕазә «дуаѡхеит».

Ишпейбышәтеи умхәои шәа шәымчкәа,
Аеыхауаа шәрацәәфхеит.
Сызлатәарызеи уаха җымткәа,
Мацк шәааныскыларц сеихеит.

Ах, ишпашәцәымгу аиаша,
Еиҗашәасхәоит: «Хамыжә уедыр!».
Шәа ишәылазо ахаша, атәаша,
Сымпцахь иқәсыжълөм схы здыр.

Саауеит, цәаматәан ишшәыстцаз,
Ацсуа ламысла са сәырбо.
Сышәмеигзакәа сашта итысцаз,
Мрак шыта иҗам шәа шәзырбо.

Уара «сөыза», ак иамыриашо,
Җаиөызцәазар са истахын.
Дасу ихауит хара хиаша,
Азеипш иаша шыта имыцхәын.

Уа, ихәала, ихәала угәы утасуа,
Ак насхьухәарц ухәацәала.
Урт уажәақәа са изсыцрасуам,
Сашта уавсны уеимдала.

МӨА ХАРАК

Мөа харак санысны мөа харак санылеит,
Сызнылаша мөа ааигэак уаха исымбеит.
Хра-фкьартак сафымкьарц маакыракгы
спымлеит,
Сымбгалакэа сааиуеит, ацъамыгэацэгъа
збеит.

Цсааитакрак сахэан, ашәшьыраггы аеарзит,
Стәанхалар хәа ишәозшәа хаз амра иаргьит.
Цлакь цак снанкылан исмеигзатцәкьа сазит,
Амш ахәрақәа иснәтаз атцх лашә иаргьейт.

Мөа харак санысны саауеит, са сагъаапсоуп,
Уажә храфак азыхьцкьа ифәнахуан сыпсы.
Сызхысыз азиасгы рызны цеыхакәан
сзаапсоуп,
Исхоуп сара сыжәәан цаула бласы.

ЗЫДА-КӘАРА

Ифәжәкуеит ахахәкәа зыда-кәара
ихыпсалоу,
Зака цуазеи шьха зыхьк инафымхәеийжътеи
урт.

Асарқәа иаарҕыкьасло ирзырцѳом ргәы
иалоу,
Иахъанзагьы ирзымшьит атцаа цѳгьа, аурт.

Еималарц акгьы агым анкьатѳи азышьтра,
Акәара ахәаакәа есаaira, есаaira
итшәахоит.
Иҕажәкуеит ахахәкәа, иахәәеуеит рҕымтра,
Ахахә кәашкәа лағырзыда иштцѳоу
итахоит...

АЖӘАРХӘМАРРА

Иахьак амра цхоит аекаршәны,
Ихьзаркуп уи ашәахәацкәа.
Са сышәтыцны жәѳан саҕаршәуп,
Иқашәқоит сытцака ашьацкәа.

Ахьычцацырқәа иѳуа ирышьтоу,
Сыцха сылацш лзуархалуп.
Сашта иқәышәтуа аҕышьта,
Имышьтабзиоуп, ихалалуп.

Ас еицш амш хазына далтцны,
Аѳны аѳналара згәагьуада.

Сангы ашәшьырахь дааиуеит ддәылтцны,
Леиха ипшзоу дызбахьада.

Сласба цәыш хәыч нкаца-чацо,
Мгәацәала адәышәтқәа арчыхәчыхәуеит.
Арцу каца наӀ инкапоит,
Ицәынхоу зазакгы аацрыхоит.

Ассир, ассир – амш хазына,
Сыцқа Анна лгәыргъа хтыма?
Илышьтоуп иџуа аласба,
Алакә салоуп лабџаба.

ЦХЫЗЗАР СТАХЫН...

Цхыззар стахын са сыцстазаара,
Ишлакәымгы здыруеит, избоит.
Исагәашьоуп дунеи џыцк атаара.
Са сымџа ианыршәланы сцоит.

Сцоит, еазә ишьтақәа сыгерывго,
Макъаназы сахънеишаггы еилкаам.
Сшьацәхнысларгы схоуп зеггы звызбо,
Сымшқәа шхъантоуггы еилшьаам.

Ак лашәхон, ищыркбуан даеа мшыкгы,
Мрашәахәала ихырчан даеакгы.
Еицын гәырәеи-хәааи, уа насыпкгы,
Зегь еицылан сдырҕыхон еиҕагы.

Мәабжара ааихыстцәан саатгылеит.
Исзеилкаауам пхәа сцару, ма саапсоу.
... Наххьи хәыпцшзак сылапш иаангылеит,
Уа сныкәымпшыр ақәра ныстцит сызхәо.

СЫЗҢОУ ААМҢА

Сызҗоу ари аамҗа дырганцыхәа,
Иныкәпала-аакәпало иалахеит адунеи.
Адырха иахьзода уи ахы-атцыхәа,
Ишьаартцәыраха зака хәаа хзаанагеи.

Мап. Хҗампшыщызт Адам ицәнаттәыла,
Ева лчархәарагы ххарамызт рацәак.
Хәакан хар хамамкәа, хәинтәыла,
Аха ари аамҗа хтанаргылеит хҗак.

Иааткьо зеггы ауаатәыәса хәхәҗакуп,
Итзыркьоггы хара ауаатәыәса хәуп.

О, Ҳазшаз, ҳпызшәогы ҳақуп,
Ҳзыргәырғо ааста ҳзыртәуо еихауп.

Уанбақәтцуеи саамта дыргантцыхәа,
Ҳғаазагақәа урхысыр хәа сшәоит.
Иааумоутцәкьейт уаҳа цьа цсыхәак,
Сшәоит, сара дааратцәкьа сшәоит...

ГӘНАҲАЛА ИТӘУ...

Абаллада

Қәрыжәаа ирықәлаз лыгажәык,
Цхәыс дааигейт – тақәажәык.
Ҷнык рызгылоуп, ихахьоу,
Рашта – аҳәира иагахьоу.

Мәахәастак алдоуп илакьуа,
Даргы ануп ицо-иаауа.
Рырахә ақәытцхейт аҶиара,
Ркәытқәа – акәтағь атцара.

Аха алыгажә цхәыс дааигейт,
Тақәажәыкгы хатца дцеит.

Ихъз лшьоит – дацсыуа тацоуп,
Лыхъз ишьоит – дацсыуа хатцоуп.

Гэырҕа-ччарак уаҕа иубом,
Амш сасуп, атх шаркком.
Цхаррак онамлеит рыкѣаѣра,
Иахьцаз имааит аѣара.

Цыхъа араҕа ацхэыс дыѣнан,
Хэыч гэартакгы лыхшахъан.
Лхатца шэ-гэнаҕак ицрахэан,
Ихара аѣацэгъа лнарбахъан.

Лыхшаа азэазэала ицсуан,
Ларгы цэацэашьтцас дбылуан.
Хэыч гэартак ашта иантынцэа,
Ларгы днарышьталеит иахьцаз.

Лхатца дрытцгэеит абарт зеггы,
Дахъхэны дшыкоу имбеит азэггы.
Уи аахыс ашыкэсқэа цахьеит,
Агэнаҕаныкэгаѣгы дажэхьеит.

Ишьамхы тцарын, ихы цахъан,
‘Еа гэнаҕарак ихы иташэан,
Абар, даалыхеит такэажэык,
Қэрыжэаа ирыкэлоу – лыгажэык.

Ацсра ицэызхьеит, дабазом,
Итаацэа уаха ихынхэзом.
Ифнеицакья ихахьюу,
Хшара гэартак ахьтынтэахьюу,

Лфатцэк фоишьтырц лыгажэык,
Дыфнеигалеит такэажэык.
Аха ицэахяз ахэыштаара,
Цхаррак рнамтеит «атаацэара».

АЛИТЕРАТУРАТЭ ЕИНРАЛЦЭА

Споету споемту еилдыргоит,
Поетцэак цэытцатэан цэара.
Дара ргенира агэра ргоит,
Иалатхацэуа рыхгэырцхара.

Томла еикэыжбуп рышэкэкэа,
Аеыццышэ рхыцара абалшо.
Апремиакэа, ахамтакэа еизыхэхэа,
Дара-дара еизыршоит.

Апанегирикцэа аамта ртэуп,
Агэра дзыркыз имтцахырхэоит.

‘Еыхарала рыхъз тгатәуп,
Уатцәы?.. Раазамтацәа рыхәоит.
Ирхаштхьеит,
Җамтала ахә шшьатәым,
Анцәа ихәтәеишьаз абафхатәра.
Арфеиафы азәгы дитәым,
Изырхәароуп: уи дхатәроуп.

Ахатәрара абакоу, цьым,
Җхы хтиуеит мариала.
Арфеиафытцәкья дкым, дшьым,
Дныкәоит уи храмфала.

Ихы ахтнитцоит зны ажәак,
Ажәак, роман дук иафсуа.
Ирзыкаитцоит зеггы ртак,
‘Ехәрыла игәы дтасуам.

Саргы ифыстдакәаз рацәоуп,
Сыкоуп саргы иааигәа.
Амтақяқяцәа саҗацәоуп,
Итцкытцкяшьаны рааигәа

Зынза агыларагы стахзам.
Сара схы сақәитуп.

Азэггы сизаамхэеит, ситэзам,
Атэйтэыхра скэырхуп.

Споету споемму еилдыргартэ,
Уи дара ирбартам.
Зегь рацхьазагь – сxy агэра згар,
Убри ауп са схамта.

Сымѡахэастақэа неипшыа,
Сықэуп са схатэымѡа.
Тэамбарала агэыцшқа зшыа,
Шэымѡа сара исымѡам.

ЦЫГЭАНАТ ИКЭАШЫМЦА

Схэыштаара акэицқэа рыбламца снатэхэан,
Аххақэа мцабз хэычык иаразнак
иаагэылшэтит.
Аршэаа иасуеит адэныка итцааршэха
асытэхэа,
Ахьта хьахэ-хьачуа суада пха индэылприт.

Стэоуп са сгэышцы ата сабацэа
рхэыштаарамца,

Сабду Џыгәанат имшра цәымзатцас исхаркны.
Дычәәоуп уи дыхчнызан, җазныхгы
дымҗымцан,
Ихылтщытра хамцахә мыцәарц, хамцсырц
хахьтакны.

Сзатәоуп уажә сан дгылаанза, ашара абаҗоу,
Са соуп еитагы измыцәо, амца иахатәоу.
Ацша иаҗахәмаруа иауеит асы, адәныҗа,
Асынаҗәа еилаханто ацсабара иахатәоуп.

Абар, уажәшьта дгылеит сангы дныхәа-
ныцхьо,
Схала сыштәоу лнырхьеит, дшыцәазгы ихааза.
Аибара дшаражәхьоуггы, изгылода уи лацхья,
Сықәрабжа сшахысхьоуггы, еитахгы слазоит.

Схәыштаара акәицкәа цсыртлеит иахьагы
ашамтаз,
Сан дҗыхаанза цхаррак лцызгалар стахны.
Џыгәанат икәашымца сәтәашьоуп сара ихамтан,
Ирхнышьна иаҗахәмаруеит амцабз еибакны.

ДААДЫХХЫЛАНЫ ДЦОИТ

Даадыххыланы дцоит – лхэозаарын сан,
Апсны, айбашьра ахэшэбылффы анахатэаз.
Ла леипш анацэа усқан рхьаакэа рацэан,
Зыцкэынцэа ашьамфа ианыланы ицакэаз.

Даадыххыланы дцоит, лхэон даеазэ иан,
Зыцкэын дхэары-цсаруа ағычрақэа ирфыз.
Иааигоз амал мацшьан, еихау дазхьуан,
Иртэтэын луадақэа, уаанза итацэыз.

Ипсы еибганы далцит, лхэон, нас са сан,
Уахгы-еынгы Анцэа иашьапкра згэы
ахымшэоз.
Ашэы еикэатцэа, ацэымзақэа, атахарақэа
рацэан,
Рнышэнап рыкэцсан ахылашэ звымшэаз.

Иееибитеит, лхэон, гэаныла ағыч иан,
Гэаныла айбашьра ацьшьара ду алтон.
Хадгьыл икэшыз ашьацкьа рацэацэан,
Ла лаштафы лагырз ахькамшэаз фа алтон,

... Абар, шыта айбашьра еилгеижьтеи акыр цуеит,
Ахэрақэа роуп уаха гьашьак змауыз.

Ағыч иҫызцәеи иареи бгатцас икәаратцойт,
Рхатәы аамтәк ааргарц, згәы уаҫа имтәыз.

Аибашьцәа мацк ирыгәтасыр цәгья ирбом,
Ахчат хыхра иашьталт, уаанза ишәыргәындаз.
Ацкбауаа аадсазшәа рымчкәа дырхом,
Амгәауаа рхацламхәа иахәлашәан
ирымлагандаз.

Сангы дануп, ағыч иангы дануп,
Псадгьылк ауп ҫарт зегьы иҫамоу.
Ҫаццакы-ццакуа иахзалху ҫамәәкәа ҫарнуп,
Еилыргашья ҫмоуа зегьы арака ҫапшәымоуп...

СҫЫЗЦӘАК...

Сгәы иаанагон сҫызцәа рацәазшәа,
Бжеихан урт рзыхәа сҫамсон.
Урт рыда сыцсҫазаара бжазшәа,
Башаза, баша сҫы зжьон.

Иахья...
Сытәәанзатцәа адәышша санцәхала,
Исзымдыруа иахькыдсҫьара сҫы,

Иабакоу урт сөызцәа, аамтала,
«Рхы атқыс сара сызтахыз».

Ғыц еита аира сзыцшызтгы,
Ғакала, даҒакала сҕалон...
Ма ианаамтаз, усҕан сыцсызтгы,
Иахья снышәынтраҒ ашәтқәа азҕалон...

* * *

Сыззымиааиуа арбан сҕаахуан санқәыцшыз,
Сҕара амтәыжәҕақәа срытцак срыман
сышьтҕааны.
Апша сацын, саннықәпраа ианбыкәу
сынхьацшыз,
Исымамызт ари апстазаара закәытцәкьоу
еилкааны.

Сымч тан. Иахьызгара сақәшәомызт,
иахьнысхра,
Ахәса пшзақәа лацшықәтцан бзиабарала
избылуан.
Аамтак ааип хәа сыҕамызт исықәшәартә
«ахҕыхра»,
Зны стацкәым ратцән, ҕазныхгы – ацелуан...

Уажә хайдтәалоуп ҳа ҳшә-зызуа,
Ҳдынчра иаламтәарц шытабжьык.
Ицазеит ауп ҳара иахцәызуа,
Нас уцшыз мышла, мчыбжьык.

Илашоит амзагы аекаршәны,
Атх ссирцәазоуп уамашәа.
Саргы акәа хаара сыетаршәны,
Цәахәақәак еипысшыуеит еихыршәшәа.

БЫЛАЦШ САМБЫЛКӘА...

Быблақәа ирхыцсалоу анбанқәа,
Еизызгоит, срыцхьар стахуп.
Сыкоуп былацшгы самбылкәа,
‘Еазә уаха слызгәамто стәахуп.

Анкьатәи сқәыцшра арашь ццышә.
Санақәтәаз акыр сақәацәеит.
Сызбыллоз нылариан сыццышә,
Бзиабарала ргәы сыткәацәеит.

Иахьа асаат еипш сшыақәгылоуп,
Ахыцқәа иршәоит сшыақәа.

Стәымта амҕахәастақәа еингылоуп,
Рееизыргеит цъарак схатақәа.

Абар, итышәынтәалоу ахатца,
Сеааизак сымҕахытцит ба бахь.
Бтатәоуп бызтымтца са сгәатца,
Бзиабарак сҕанахәахит еиҕах.

Быблақәа ирхыцсалоу анбанқәа,
Еизызгоит, срыцхьар сҕахуп.
Сыҕоуп былацшгы самбылкәа,
Ғазә уаха слызгәамто сҕәахуп.

ШЪХАНХЫТЦ

Шъханхытц адгьылцәқәырца гәхьаазгоит,
Еспхынра сцалон сара уахь.
Ахьча иқьала, алҕақ фҕы еиҕаазгоит,
Ақалақь шырахь сара еиҕах.

Знык сызхалар, сшьахауп уажә арақа,
Акатран уарқь иармачуеит сыцсы.
Насыц сымоуп ашьха саныҕоу,
Санеңангылоу азиас Лашцсы.

Знык иафыхәаз кәыркәамза ахәымтаз,
Хәацәарзыхь – дажәызаргь дфәахоит.
О, аамтәикәшара цсгахак аасымта,
Сшухагьежьюа арахь схамлар стәахоит.

Игәхьяазгоит ашьхатә цсабара,
Асыцсақәа, асынақәа, ахәқәа.
Сшоуп сара ара хара-бғъара,
Сышәты рацәан срықәуп адәқәа.

Шьыри, еитәх шьхеибаркыра,
Шьыри, фамфак Хәацәарзыхь.
Салахацәеит ара ақалақь ашыра,
Саркареит иаасыцрымтца агәыхь.

Шьханхытц, адгьылцәкәырца мшынтцас,
Сналазсар, исыцлан фә-қәрак.
Сынхацәеит сара арақа саазымтцас,
Снафамлеижьтәи итцзозеи шьха храк...

ИТҮНЧУП АМШ

Итынчуп амш.
Амра аекаршэны ицхоит.
Аапынра ашэахэацқэа рхацсоуп ацсабара.
Снеиуеит абахчахь.
Абыгъға афыхаа сгэацхоит,
Ацсаа рашэабжь цэыкэбарқэа алатэоит сгэы
ацхара.

Итынчуп амш.
Уарбак жэфанахьтэ адгьыл ацыхэуеит,
Хланцы инталоит зны тачкэымтцас еилартэа.
Аха ажэфан зыцстазаароу жэфанахь
ихынхэыхуеит,
Дгьыли-жэфани ирыбжьахэмаруеит
алацшқэа катэа.

Итынчуп амш.
Адгьыл инықэиан ацсы ашьоушэа,
Ацша гэыбзыг хьычпапырха уи азамфақэа
ирфатэоуп.
Цта цыцжэахақэак изнымшэо айғара
рыбжьоушэа,
Еицхьытта ажэфан иатцоуп, рымчқэа
кэадацоуп.

Итынчуп амш.
Амра пхоит аекаршэны.
Азиас цаулеицш иахьагы имфасуеит абжы
мырга.
Саргы сацуп амш тынч, сабитцас сгэы
каршэны,
Уажэытцэҕья хьаас исымазам сагэытцак
сахьаго.

АМЗА ХЬЫШЭАХЭА

Амза хьышэахэа аероуны,
Атцх агара арцысуеит.
Аетцэақэа гэхэак роуны,
Рыбла кэицқэа тцыс-тцысуеит.

Ицэоуп атцлақэа реыртынчны,
Ицэоуп архақэа, адэқэа.
Исзынрыжьыз амчқэа сымчны,
Исыркэандоит зегь рыгэқэа.

Амза ахьышэахэа аероуны,
Атцх агара арцысуеит.
Сара измыцэо гэхэак соуны,
Аетцэ рыбақэа сшышыуеит.

АФЫРХАТЦА

Ишья илтцуаз дарцхон,
Афырхатца дыхэны дахышьтаз.
Адгьыл агәеисра гарашәан дгаран.
Аиааира мшы зхыпшылоз
Аибашыцәа рышьта,
Аееизнаркәкәон,
Ахатца ихәрақәа ирырғыаган.
Ишья илтцуаз дарцхон,
Ишьабоз афырхатца.
Ихаҕы ацәышра иалцхон
Уатцәтәи амрахәага.
Ахақәитра аамта лаша
Еидараны датқан,
Ихәрақәа ирҕеигәон,
Икалон ипцәтцәаган.
Ишья илтцуаз дарцхон,
Изымқәацоз афырхатца.
Имҕа аҕахтәартаҕы
Дышьтан деизганы.
Аиааирашәа тыҕуан
Имхьшәашәацыз игәатца,
Ихала иныжъра азыгәаҕуамызт,
Ицсы ааихшәаны...

УИ АҢНЫ

Уи ажәџан акырцх злагоз,
Уи адгғыл зыкәа итапсоз,
Иагәылсны зиаск ццакуан,
Хаҳәқәакгы уи атца ихәәеуан.

Уи аены ацша цәытцә еикәтәомызт,
Ишьаҳаитха ацсабара иахьынҳалан.
Ацсаа рашәабжь гәырғыхгагы гомызт,
Абардрақәа ирцәытцан имчаларц.

Уи аены сиит тцхагәаны,
Сыпстазаарагы аипшхеит уи аамта.
Амала сынхеит са сразны,
Сызшаз иситәит уи хамтан.

Ипсасирц атцааршәы сгәы итоу,
Суацьякымцаз кәашқәак еизызгоит.
Макъаназы сымшқәа хьтацәоуп,
Сшьаґа гәґәақәа цсыґым, еихызгоит.

АЗӘГЫ ДСЫШЬТАЗАМ ГӘАҒШАҚӘ

Азәгы дсышьтазам гәағшақә,
Дсышьтазаргы сицәынхап.

Изизысхэарызеи: умшақә,
Анцәа уибааит! – иара изхап.

Ҳаибоит Уи, апшырта иқәтәоу,
Ҳаилиргоит дасу дхаграпшны.
Адгьыл иқәу, амахә иқәтәоу,
Абна илоу – зегь ҳаипшны.

Сыццакуам схәахьа каларцаз,
Доус иа иаамта изыпцәоуп.
Сашьтам изымбара збарцаз,
Избақәахьоу рацәацәоуп.

Шьыри, аблагәқәа иртазу,
Гәнаҳа зламлац лағырзқәак.
Сыпцәуараан урт са исазо,
Уаҳа сашьтазам рацәак...

* * *

Асытәхәа еилагьежьуа, тәамбашақә
исхыччоит,
Сыблақәа иртасуеит, сзамџақәа ғыршәаауа.
Саргы шьта иныскылоз сычҳара хьчееит,
Ари еипш егьа схызгахьейт, скамҳақәа сахьаауа.

Шэаргэындатас, ианбыкэу сшыамхы арсны
сангылахьюу,
Са шамкэа саныршоз мыч чыдак сахьырцшын.
Агэыткэа сарганы срызшыуазтгы са
испылахьюу,
Сыбафчыцкэа ццышэха иалацсазаарын амшын.

Сара, апсуа инамыс, ифырхатцарала изрыжэу,
Ацсра афэпхэа сшэапырхапуа скамлацт уа
мышкгы.
Сыпсыуазар сыпсыроуп еибашыфцас
сышчыжэу,
Ришатэыс схы истазом саныкам – спагы.

* * *

Лассы-лассы снейлоит саб ибафкэа
згэытцахэхэа
Изгэытцаку сдынцыхэ, убра ипцшьартоуп
са сзы.
Ахаан схэыштара мыцэарц ахэа
ихэытцахэхэоуп
Сабшьтра ркэиц лаша, имшуп уатцэазы.

Еилагьежьлааит асытәхәа, ацша ууаз
гыгшәыгтцас,
Инымтдәазо са сымџа сануп, цхьа сеихоит.
Сышпымтдәо здыруеит, ақәны иалху рахәыцтцас,
Хра цәгьак сағкьаргы егьсыхьуам, сеиқәхоит.

УСКАН ЕИЦШ...

Ускан еицш иахьагьы амра цхоит,
Ускан еицш иахьагьы ицшзацәоуп ацсабара.
Ускан еицш иахьагьы сымшқәа еибарххоит,
Ускан еицш сыцәхалалоит кәыркәа мра ацара.

Шықәсы рацәа сыргәытцак сааргоит иаапсазом,
Ускани иахьей срыбжьоуп сгәы камыжькәа.
Исзышьтымхуа еидарак мчыла иаазгазом,
Аха сыхәрақәа ғашьак рмоуит, имжьыжькьуа...

* * *

Агәашә антытц – уи ицаз ауп,
Агәашә антытц – гәырыз-шашәаз.
Агәашә антытц – иуаҳаз ауп,
Улымҳа интакәрит, нас аеарзт.

САН

– Шыжьбзиа, амш ҕыц!

Шыжьбзиақәа, ашара иацгыланы ашәахәара
иалагаз аңсаа!

Шыжьбзиақәа, зымч-зылша сатдашьыцуа
хашьха паҕьақәа!

Шыжьбзиақәа, урт ирытцхәраа иааиуа арҕаш
паҕьақәа!

Шыжьбзиа, аңсабара!

Ишыжәбо, иахьаҕы сҕыхеит сеибга-сызфыда.

Ари аҕыза ахамта азы итабуп, сара сшамкәа
сызшаз, Анңәа ду!

– Сан, о, сан! Сан, бабаҕоу мшәан, бызбазомеи?

– Ара сыҕоуп, уан дукәахшоуп! – Ажәтра шыҕоу
лыбжьы гоит сан.

– Харахә ақәыцьмақәа рылалеит хәа бмаҳазар,
бзыргәаҕуеи, мшәан, сан, цқьа имшари.

– Ашьыжь еилургаз арахә, амра шаанза
акрыфара иахьзоит, нан,

– Иаххәеит хәа...

– Иахьада сумбацшәа, ақалақь зынза
убжьнахзеит хәа сыҕоуп, нан.

– Ақалақь бхәоу? Сара иббац ақыта чкәын
шсакәыз саанхеит.

Зык насҕастэан, сҕатынҕатца амца ацрасырсит.
Уи акөхейт, апацха сьдхәаланы иназгозшәа,
алөы схылббы ажәтрахыы сҕынасхейт, иаха аа-
хыс исымбааңыз, игәхьяазгаз сан сналҕацшырц.
– Зынза уеаургарц утахымзар, акы унацхаанза
иаанукулар, уанацалбейт, – сан ажәхьяра
дшаҕыызгыы, аҕатын шыжынатцы сша-
хоз гәатаны, инцәыцакшәа ецныхәак
насҕәыдылтҕейт.

Уи ус ауп дшыҕоу.

Анацәа зеггы шыҕоу дыҕоуп ларггы.

Зеггы лылацш хаа ххуп.

Зеггы дхашьтоуп.

Лара?

Лара лхазы акгы лҕахзам.

Сара ианысмахауа, дкәындкәындуа, ацсра
дахәоит. Сара срыцхалшьоит амзар, хөык
сашьцәа анышә хьшәашәа иахьямоу ахь дыҕа-
зар, уахь дрыцзар еиҕыылшьоит.

Хан деимахкуейт нырцәи-аарцәи хәа еикәшахаз
лыхшара.

Лара дахәоит, игәхьяалгацәаз, нырцәы инхаз,
лыхшара рахь ацара.

Сара истахуп, наунагза дсымазарц, еснагь
сылхәычызар.

Сара дсымоуп макьана.

Анцәа ицьшьоуп лареи сареи иахьхзымдыруа
қахьынзеицу.

Зегьы зызбахьоу, зегьы здыруа, зегьы зылшо,
дықәтәоуп хыхь, ацшыртаҕы – о, Анцәа?
Анцәа дықазам рхәоит цьоукы. Хаталагьы уафы
димбазацт.

Ахахә збарц зтахым, ақәарағьы изыцшаазом.
Ихадароу, думазароуп уара унцәа, зыгәра уго,
зылцха уахәо, узыцәшәо, угәыграқәа наскьазго.
Абри ауп изахьзугьы ацстазаара.

Макьанагьы еилкааны иҳамазам, бзиарак
хзаанаго цьшьаны, ҳазхьынцашаланы иақку,
ацстазаара амахәта.

...Ажәқәа хьаны дааит сан.

Аныга хыхәхәо хшыла итәуп.

– Еиха бхьейт, сан!

– Ахьара шәыгымхааит, нан, исзынхаз,
срыцхауп шыта.

Ацацхаҕы амца еикәуп.

Ахш лразоит сан.

Ацыгәқәа ахымхәхәар иазыцшуп.

Хәычтцас, ашара адәы иқәхәмаруейт.

– Мшыбзиақәа, ауаа!

Ари сара соуп!

Иахьагьы ашара сапылейт.

Иахьагы, зегь реиҥа ипшзоу, зегь реиҥа ихаау
аблақәа сырхыпшылеит – сан лыблақәа!
Абри акәзар изахьзу апстазаара?
Сеидроу...
Ианбанза?..

* * *

Ацәкәырцақәа сацәажәоит хәытхәытла,
Азыцыпхьқәа сгәатца интацсо.
Исанахәоит: үееизга, умхьатцлан,
Уанцсыҥа, уа уоуп зегь заахо.

Ашьацра, адәышәтқәа рыфәыхаа,
Ирәашьагоуп, убла иамбар ҥакы.
Арәаш ауп ахрақәа еифәыхаа,
Амәа иқәу еснагь иццакы.

Шьхатәыла уацазар шьхагәамчуп,
Иутоу имтан Ҥазшаз.
Исцәымгуп азиас итынчу,
Мәабжара зымчқәа капсаз.

АЧЫНЧА

Учырчыруа, ашәоума иухәо ачынча,
Уа убжыы цар ылкьоит иахья ацсаа.
Иутахызар, дхухырц апоет игәы хәынча,
Ма ирәыхара утахызар, ацәара анизаа.

Даацсоуп апоет. Иухәтоуп игәоутар,
Ихы нықәйтцар цшахаак дарцәап дтахәхәа.
Иахантәарак дмаалықьха музак иееитан,
Ашара дацылеит ихьыхацшья хырхәхәа.

Шьта мачк ацсшьара хамтак изафьызоуп,
Убжыы нытцак ачынча, думырәыхан апоет.
Ашәахәарафьы дшьыцуам, уимоу
дагыпызоуп,
Икьяадқәа ргарашәа уажә дгароуп апоет.

ЦЫСК

Итцәит-тцәитуеит цыск иахья,
Иахәоз цьысшьон уи ашәак.
Аха уазын уи иахәоз,
Шьяцма ртәаны сгәы итапсоз.

Игәыҕекаагахеит абжы,
Зака тцузеи, шыта шыбыбжыуп.
Сытцоуп абахча са сеимдо,
«Ацэыз» сашытоуп, аха избом.

Абахча шөтышха изазоит.
Атцыс алагырзқәа катәоит.
Иахьыз сзеилкаауам иахьак,
Сыгәгы иалшазом уажәшьтак.

Сытцоуп абахча са сеимдо,
Атцыс алагырзқәа кәшәо.
Ах, хашцеидхалеи иахьа,
Апоети атцыси хгәырфаха.

Абахча иалазоит зегьы,
Ашәа хаареицш, ауаз абжыгы.
Ак зламзо уажә са соуп,
Сгәыпшаа-хыпшаа абахча стоуп.

АПТА ЕИҚӘЫЦӘАШЬҚӘА ХЫТЦЗОМ

Апта еиқәыцәашьқәа аахымтцзеит уаха,
Дгыли жәфани зегьы ираҕоуп.
Амра хаа ангәхьаахго зегь реиха,
Илагырзышоит, қәа хымкәа убахьоу.

Истахуп хэычтас инеимастэар,
Ас амшқәа аныкоу исызхгом.
Сылагырзқәеи ақәарџаши еиластэар,
Сыразра хнықәзәзәаа хазгом.

Амштәуа салахеит сара иахьак,
Адәқәа срықәуп сџарны саргы.
Сеысразоит имыртыкәа рацәак,
Ицәырзгап амра ахафгы.

СААНФАСУЕИТ...

Саанфасуеит ишаанфасуа адәыгба,
Ак сазхәар зтахытцәкьоу шәсыхьза.
Сеипшым апыхьақәа саныжәбоз,
Амџа сықәлахт ашамтаз, шыжьжза.

Издыруеит сахьцаша, сахьнеиуа,
‘Еа аанфасыртәк – уаанза ихароуп.
Цшаласуп уака илаџеиуа,
Амрагы изфу уа цхароуп.

Уакатәи ацсаатәқәа ‘еа цсаатәқәоуп,
Урт рашәақәа арака иахмаҳацт.

Акызатцэык – ацсабара араатэқэоуп
Зыхшыаара ҳахымзац, ихамкэахац.

Саанҕасуеит ишаанҕасуа адэыҕба,
Шэысхымзар сцоит, сызхынхэзом.
Сашэмыргароуп усқан анызба,
Егья шэҳэаргы сара исаҳазом...

ДГЫЛИ ЖЭФАНИ

Хыхь ажэфан, тцака адгьыл, дарбан
рыбжьара?
Дфырхатцаха игылоу, измырзуа абицара?
Амра ашэахэацқэа, дшэахэацха ирыцыз.
Амза ашэахэацқэа, зымфақэа арғыцыз.

Хыхь ажэфан, тцака адгьыл, рыбжьара,
рыбжьара,
Цстазаарак еилкаам, изгымхо гэыжььяарак.
Срыбжьоуп сцааимбарны, мшрауаарак
сытан.
Исцыло, сызцыло, рхымфақэа гэатан.

Шьха нхытци, шьха аахытци, азырѡашқѡа
рхықѡан.
Га лбаареи, га дгъыли, руалқѡа зегъ сықѡын.
Сыѡоуп сѡаимбарны, уа ѡак шѡгѡамыхѡан.
Аѡстаагъы дѡаимбарын, аамтала,
неитамхѡа.

Анцѡа ишьапкра зцѡызыз, дзылашом
ахаангъы.
Изцлахом адгъыл иаларсу атцѡангъы.
Хыхъ ажѡан, тѡака адгъыл, апцѡазаара
инымтѡо.
Срыбжьоуп са срахѡыцны, ахааназы
спѡымтѡо.

* * *

Аапхъара соуит иахъа сѡыза иѡа ичарахъ,
Сѡыза иѡа ичарацшза ыѡоуп лассы.
Бжьыкгъы сықѡѡнатт сшымгѡыгъзоз
жѡѡанахътѡ,—
Аѡарацѡа рынасыц уахалароуп бласы.

Амшытацэгъа, акачаа бжь-шьхакы
ирхытэхәала,
Амшынгәы ихытэхәала алацэгъа, афыцэгъа.
Азбаажә зыхь ытцызхыз урмеигзакәа
иргәйдтәала,
Быжь-цутак ирхуцароуп, ирбжьызхәауа
ацэгъа.

Ас еидш жәфанахьтә адта сара исоузар,
Хеигзара зуама, стәоума са сееикәхәала.
Хныхакәа рылцхала сәхәатәы назозар
Ирхысцоит, ирхысцоит, абар сара
сытэхәала:

«Лацэгъа, лацшыцэгъа,
Мышьтацэгъа, бзыцэгъа,
Азәыр дшәызхьапшзар,
Зегь рыла тызблааит, итысчыцааит.
Бжь-шьхак ирхысцит,

Бжь-мшынгәык ирхызгеит.
Чшәу-у! Чшәу-у! Чшәу-у!»

САРА ИСЫЛШАЗ

Азыхь иаҕыхэо иҕсы шиго,
Сыҕсы згар сҕахуп саргыы.
Сара схала сымѡак ылго,
Снеиуеит схала еиҕагыы.

Сыграпара шыҕоуп аҕроуны,
Дынхыҕшылааит изҕаху.
Уа гәыхшәартас усқан сиюуны,
Дымѡахыҕҕрым сышыҕа иху.

Сара исылшаз, сара сымҕа,
Сара сҕамҕа, са сҕәатәы,
Иҕасымҕәәхт азә ак имҕа,
Дасу изысшон иара итәы.

Са схазыҕәа исзынхазеи,
Сгәызатҕә – схәаақәа зегь зҕазаз.
Схәыцуеит: амѡан сынзырхазеи,
Асҕак, астҕәкья зегь злазаз...

АХӘЫЦРАҚӘА РЫМФЛА

Зхы ныкәтданы ицсуа абырг апстазаара
дшазхьяауа,
Сазхьяар стахуп, аха апстазаара иахья
акалашәа ихъантоуп.
Суацьяк мца сәатцоит. Сцәашьы аблагы
нтаауеит,
Ахауа кәыкы еипш схәыцрақәа
гәхыршәагаха исхатәоуп.

Ихархәои ахатгәынқәа, хтеицәа рцәеижьы
злазәахьоу?
Апсуа дгьыл дырәегьых, иазымхазшәа,
ашья ґыц иазыцшу?
Тамара лшья хәґнамхзеи? Лдоухамчоуп
аранзагы хазгахьоу,
О, Хазшаз сукәахшоуп! Иарбан уатәтәи
амшаз иахзыцшу?

Ныхак ххалеит. Харлашәит. Хардагәеит.
Иахбом ххы аххархазгы,
Шьта ираххәои апсґыхьәцәа, рцәанат
тәартаґы хә ханзней?
Иахмытцашьыцуаз хфырхатцараз,
хыцхьазарала ихәихазгы,

Иарбан дзахшыуа хапхыагыла, иахьанзаггы
дхатцгәо ҳа ҳааимгеи.
Уажә срызхәыцуеит аублаа, аамта цәгъа
амца зыхнажыыз,
Зтоурых пшыа знапала изблыз, зхала зхы
нзыртәаз.
Заға изгәааны зшәацхәаџтәкья
зыцсадггыл дазынзмыжыыз,
О, ҳара ацсуа жәлар ҳалтцхәеит реиҳа
аамтақәа иреицәаз.

Ҳалтцуеит ари аамтаггы, аха сшәоит, сшәоит
ҳара ҳацкәынцәа,
Рыцьбарара ҳәаак амам, азә иаҳраз
иалшоит рхы тадырхар.
Иабастаху Ацсынтәыла, дабастаху усқан са
сыцкәынггы,
Ацсуа инапала ацсуа ишыа каитәарц,
бцъартыхла деихар.

Дырџеггых уҳахәа, угәы ххымшәан, Ҳазшаз,
ҳагәра умгозаргъ,
Ахдырра, ахдырра хцәумырзын, дырџеггых
уаҳхылацш, ҳахьча.
Имиц атцеицәа рыецныхәоуп мышкызны
акыр ҳаикәнархозаргъ,

Аха уанзагь, мац бжьюума, хяхьча, абаа,
хяхьча!

05.12.2004

АШЬХА АФЫЦАҢ

Мыц зымхэо бцъаруп ашьха афыцаґы исыцу,
Шэарахк сыцшыхэын, стэоуп сазыцшуа.
Рацхьа акэны стьтцит, са сзы иґыцу
Сеанраало ашьшьыхэа,
Ацсабара амаршэа куа.

Ажэеипшьаа сиҳэоит, иифахьоу сахимбаарц,
Арацэа са сашьтам, исиґо сьзхоит.
Ицдарыхэтцэароу схьысыбжь сдырфатэ
аґеибаарц,
Сгэы ццак шьґа ахрахь исыхо сагоит.

Сшэарах зазымк згаракахь ицаанза
сахьзароуп,
Шэарьцара стьтцит. Ашьхацамфэ сануп.
Ацсабара иснаґо аз, ихрацэґьазарґь
сазцароуп,
Са истэу анафсан еґьырт зегь мыцхэуп.

ХЭЫЦЦАС БЫГЭХЪААЗГАЦЭОИТ, САН...

Аиеи, дад... Ацсадгьыл ацэызра иафьзоуп,
ахшаара изы ан лцэызра. Егъа таацэарала
деикэшэазаргьы, дзатцэха, днапш-аапшуа
даакэхоит. Ихигахьоу ицстазаара даеа акара
итахуп аиташьақэгыларазы. Аха, ъ-пстазаарак
зоухьада, дад...

Быргк ихэамтахьтэ

1

Сан лгэалашэара

Избон шыта бшашьахауаз бықэра,
Бгэабзиарагьы уашэшэырхон, избон.
Аха иньбтцрашэа сгэыгуан фын-фықэра,
Бысцэымзрашэа жьбарак агэра згон.

Агэра згон гэрагашьак змазамыз,
Уахгьы-еынгьы сиқэон Анцэа.
Еиғхарак бымангьы збомызт,
Аха сгэыцрақэа акыр ирацэан.

Ианааикэтəоуп бгəы аисра иааќəытцны,
Ианыздыр сышжьаз, сышќатəаз.
Бцеит ари ацстазаара банытцны,
Цьанат тəылахь – ара згəы ахшəахьаз.

Дыбцылама уаќа саб рыцќа,
Зыќəрабжа аарла иахьзаз.
Быќəыргама ибцыланы ахьтəы цќа,
Быцќəынцəа заа уахь ицахьаз.

Еибыхəаны шəыќазшəа, шəеибарк,
Шəеизган шьта шəыќоуп цьарак.
Сара араќа сызатцəра аееимлак,
Сагəылахəоуп самышытырц харак.

Сан рыцќа, иббондаз бшысзхымхо,
ќьалатцас снапш-аапшуа сынхеит.
‘Еа еидарак сатцабтцт сымч зќəымхо,
Исзышытыхуам, акыр саапсахьеит...

Быцстазаареицш ибырцшеит быцсратцёкья

Еикарауаатцас бзацәшәеи хайлахар хәа,
 Хазнымиац акрыказма, сан.
 Бшықәыз бәеизго ахыр-хырхәа,
 Ашышьыхәа бәааитцыбхт бәыртынч.

Былацәақәа неиқәыбыцсеит ба бхала,
 Бнапы цсыдақәа нықәтца ба бгәы.
 Ахааназгы ибмоуцызшәа гәалак,
 Ишыразыц иразын ба бхафы.

Сбыхәацшуа сгылан сшьахәйтха,
 Ба бхы аматц еиҥахгы ба ибуит.
 Хазшаз иахь амәа бақәйтхан,
 Бцеит уахь, хьахә-чахәрак бымуит.

Иахьанза схәыцын, сыцшқарахын,
 Мышкала сызхәит, сагьажәит.
 Сеидараха мтцәыжәәак сышьтнахын,
 Иахьсзымдыруа тыцкахь иццакит...

«Уан дукәахшоуп...»

«Уан дукәахшоуп!»

Сгәы иқәыџлоит лассы-ласс,
Быбжыы гәхьаазгоит сан сызкәахшоу.

Схы иадсымбалацыз цыҗерақәакгы сыласт,
Шьта аитым цәа нақәатцас ианысхарцоу.

Ҳидхәалан барей сарей акалашәа,
Еизааигәахома астәкьа ани аҗей.
Бысымыхьчазшәа збоит, зегь схароушәа,
Срызхәыцлоит хзынқьази, хзынҗей.

Еитахгы, җа знык былабара,
Бзамџа цыдақәа ргәйдкыларәа җа знык.
Аха сан рыцха, иқам лашарак,
Ҳаибазырбаша, ҳаицәырззоуп уажәык.

Бнышәантроуп цсҗыхгас шьта исызныжбу,
Иара уигы сахьахыбаам итабуп.
Исыцәкәтәахьоу алағырзқәа змыжбу,
Сарзысартә итаулоуп, ихәашьуп...

Закә насыңыз усқан исымаз...

Закә насыңыз усқан сара исымаз,
Санынтәалаз бкалт сара схәычны.

Исабхәалон, «хәышықәса рыххатәыс
усыман,
Агәахәпы уатан, иууамызт иаауәшәаны».

Ибгәаламшәои сара ибысталоз атакгы,
«Уан бзиа дубозар, дубатцәкьароуп цаны».
Быбла аапсақәа ааихалашон еиҥахгы,
Саргы гәырғьак саман сышьтцааны.

Закә насыңыз ааигәанза сара исымаз,
Уи адырраз иаҥаххама ба быцсра.
Ба бызхәыцрада уажәытцәкьа ак сҥахымаз,
Иаасыкәыршан зегь ирхыскаауеит
быцшра...

Сыңсы ғыбхроуп сан ғацхья...

Закә аамтаз исымаз усқан,
 Банахагылаз ҳа ҳонду.
 Ишыстахыз саамта пыскон,
 Рыцқәа тазшәа саб, сабду.

Урт зеггы бара ибыцсахуан,
 Иаабылшазоз цъашьатәуп.
 Бдоухамч акәзар уама шьтнахуан,
 Са исылшоума – урт хьчатәуп.

Ихьчатәуп ҳа ҳашта, хгәара,
 Быңсы артынчраз зегь хьчатәуп.
 Са сықәрагы – ашьамх кәадара,
 Алшарақәа еита еизгатәуп.

Исыздыруам шьта сзыхьзо хәа,
 Ах, бышцастаху иахья.
 Дыкам схьяақәа еилзырго хәа,
 Сыңсы ғыбхроуп сан ғацхья...

Сан, цхызла бызбалоит...

Сан, цхызла бызбалоит бцэыркъа-цэырас,
 Арахь цъа бгэы акалан бызбом.
 Санҕыхалак, амца зыцрасыз атырас,
 Сеицша сбылуеит, сыбзахом.

Издыруада гэнаҳак кастозар,
 Быхьтэыуара ахьахтаскло мыцхэы.
 Аха ишпазури схы сзымкажозар,
 Ихэра хъаа дшаргэакуа ахэы.
 Сара хъаала стэуп, сызхэышэтэуада,
 Аамтоу?.. Уи аамта ццакзом.
 Сшьа ахэхабжь са сыда изахауада,
 Изтаныкэо сдақэа иртазозом.

Ма цхызла бызбалартэ бысцэымцан,
 Базымхэыцын исхызгало нас.
 Ишцэоуп сгэы тызблаауа амца,
 Ма барак бысзымныкэан цас...

Сыкан иахья бнышэынтраф...

Сыкан иахья бнышэынтраф, быгэхьяаган
сыпсуан.
Бышьтан саб ивараф, лагырзыла схэыгеуан.
Стэуан сыбжы тыган, сахгылаз схантаза.
Сани саби шэсыгын, сашыцаа – урт зынза.

Игэы пшаацэап ахатца, згэы тагахахью.
Итыблаахью згэатца, агэафра ипнашэахью.
Исылабжялон уаанза, саб идоухабжы.
Бара сныжны бцаанза, сгэыграқэа еиқэжы.

Иахья шэара шэтынчза, тахэарта шэадоуп.
Сара арака егьсымчзам, нақэакгы
схатэоуп.
Былазара шпацэгью, сан сызкэахшоу.
Дырфегьых еак сатгэоу, хьяала икэыршоу.

Бнышэынтрафы сыкан, быгэхьяаган
сыпсуан.
Сгэы сыхомызт аоныка, абар
еилашэшоуан...

Мышкы иахыцо...

Мышкы иахыцо җа мышкы ацло,
 Сзымнеит бнышэинтрахь мчыбжьык.
 Сеибаркны сызмоу уа дацла,
 Уаҗа шәееизыжәгеит уажәык.

Сабду иашта – схәычра шәтыщха,
 Са сызфыдаза ахьсызхаз.
 Сыбла иабоз азәгы шәнымха,
 Шәцеит, са сакәхеит ицәынхахаз.

Садызхәалода сара гәашьяк,
 Сыхдырра сцәызны сәахәатәхар.
 Исымагәышьам уаҗа хгашьяк,
 Сеилызкаауада суаз сымхәар.

Мчыбжь наҗьяк са сымнеизеит,
 Ба ибзымчхауаз са исычхан...
 Агәнаҗақәа иреицәоу сеиөзеит,
 Сатабымтцан, сеилахацәан...

Апстазаара назаза зауьада?..

Издыруеит, абгъыццэкъа ианаамтоу
 икашэоит,
 Апстазаара назаза зауьада?
 Азэ имра хаа гылоит, еазэ имра ташэоит,
 Адунеи хыфаан ицахьада?

Аха сыканатц сан бсымазар стахын,
 Бахьынзаказ схэычызшэа схы зжьон.
 Ба быда са сзыхэа зегьы-зегь мыцхэын,
 Зегь рааста ба бымч агэра згон.

Еитахгы ба быда

Сан, сынтэа ашыкэс ҕыц сапылоит ба быда,
 Итцуазеи, тцыцх акэын банхақэныхэоз
 бгэыкуа.
 Сынтэоуп сара саныкэхатцэкъа аныда,
 абыда,
 Дарбан ба быда шыта сымаршэа зкуа.

Саргы сөйрқынцыцны, сгәыпжәарақәа
ансиаилоз,
Срыцхабшьарц хәычтас сбывагьежьюан
бахьцалак.
Бара баапсозма, еснагь ибыпшаауан зегь
ириааиуаз,
Ажәақәа, саатынчхон быбжы хаа ансхалак.

Уажәшьта цәашьыблоуп барей сарей
ихабжягылоу,
Бара тцәхәртахь бцагәышьейт,
мыцхәартоуп ара.
Сан, ибдыруандаз, агәыпшаарақәа раамта
сыштагылоу,
Быгәхьяагара уаха сылымшо сшаркараз,
ишымфангылоу,
Бара быда саакәхалойт исзымдыруа
сзыхьзара.

Уаха ашықәс ғыц рацхья акәны сеиба-
кәеибаха сапылоит,
Стаацәа ыками, еанбзиала инеилаша нагза.
Аха ан лыкамзаара хәра тыцны ғыц сара
иснылоит,
Сан, сбыхәойт, уахак акәзаргы бгәы ацхара
стагза...

Сан, быцсы аҕацхья

Зака сыгузеи сан быцсы аҕацхья,
 Еҕа сыгын бансымазгы ара.
 Ажәәқәак сабхәандаз бхатгәынахь
снацхьан,
 Исыздыруам арт амшқәа рзы сзыхьзара.

Саҕуп снапала базак бызсыргыларц,
 Ба ибатәоу исзырцшзоума бхатгәын.
 Шьыжьнатца схандеиуеит, амрагы мгылацт,
 Иаха арантә санцозгы тцагәын.

Цәашьуп уажә баргы саргы хаимаздо,
 Мыцхәык сцәыкамларц ихахаза иакуп.
 Саби барей шәыблақәа еимыздоит,
 Сныртагәзытгы... Уахь сымқақәа куп.

Инаскьоит амшқәа, сеидара инаццо,
 Сгәыгуеит, сыгәтакқәа кыр срыхьзап.
 Сан, быкамзаара агәырқа хьантә саццоит,
 Ихьшәаны акәзаргы бдунеиаҕы
хаикәшәап...

Ани аби аныкам

«Ани аби аныкам ауп ианудыруа...» –
 Арт ажэақэа заќантэ исахахъеи.
 Сан, баныќазғы бзыцсатцэќыз
ахъыздыруаз,
 Баќара быцны ҳаицын иахъеи-уахеи.

Сыгэра бгон сара еснагъ акалашэа,
 Ба бзы сцан, сыпқан даеазны.
 Саншьацэхныслоз, иббон бара ибхаразшэа,
 Бшьара бзықэломзт, ба бхала бгэы хэны.

Барей сарей ҳзеидымтцуа ҳайдгъалан,
 Изласчхазей са сныжьны банца.
 Сгэы ахым уаха бсымызхыз тагалан,
 Иартэлааит шьта еитцарпапангы сца.

Издыргэышьоит, ауафықэра узынкылом,
 Апсцахагагы сииааиуеит сызхэом.
 Ба быда ға цстазаарак сызгэынкылом,
 Быгэхьяазгацеоит,
 Сан, сыблацшза – сан.

ИСЗААТЫР ЖӘҒАНГӘАШӘЦХЪАРА

Исзаатыр жәғангәашәцхъара, рацхъаза
дтазгалоит,
Ацқба, аныхәә – жәлары хъаа дуны измоу.
Зыхьцшьала итәу уа храґакгы хазгалоит,
Нас иқәацқаны, исыцқаны илеирц
ианахәтоу.

Ғазшаз иахь сматанеиуа, дырәеггых
дсыргәамтып,
Сихәахп игәы ххымшәарц, апшьа тыц
хаззырхиаз.
Апта еиқәарақәа исхаґахъоу уи имчала
срымтып,
Сышзанымтцуа шыздыруагы лахьынтала
исызшаз.

Исзаатыр жәғангәашәцхъара, уи акәа еґба
тасхәарын,
Ғиреи хбызшәеи рыла Ацсны хақәшәтуа
хқаларц.
Ғазхылтцшьтроу рдоухамч еиґа ґыц
еихасхәарын,
Атәымуаа ххырымхуа, ха хтәы шхамоу
ханхарц.

УАФЫҚӘРАБЖАК

Уафықәрабжак инархыхәхәаз ашықәсқәа,
Акалашәа ипыруеит, ипырзоит.
Илапшықәыртцаз дхәычымкәа-дхасымкәа,
Инысымфәа имеигза идрзоит.

Ицәырыргоит уаанза иназвысуаз,
Дыпсхартәуеит Апсхара иапсахаз.
Атыша лашыцарақәа дызтысуаз,
Итапшуеит, уака итигаз, инхаз.

Нас акапанга – аґаазага рылапш,
Рыхшыф цар, еакала еилзырго.
Иузрахәазом: шәааиеигза, шәихылапш,
Дбыргуп, амачзоуп дызшәырго.

Аха амач хәа тәамбашакә иаабо,
Иахылтхъеит агәырфәа, ахтәара.
Зыпсыжә аз амтақяқяра иаабоз,
Имачума инижыыз узыцәшәара.

Снанпшылоит еихабцәак саргы рымфәа,
Сзыргәыргыо еипш сгәы сзырхыуагь рацәоуп.
Сықәдырхахъеит цыоук сзалымтцауа рылфәа,
Цыоукы рфырхатцара сызмыртынчуа гәатцәоуп.

Уабықарабжак инархыхәхәаз сышықәсқәа,
Аеизгарахь шыта исыпхьоит саргы.
Насың сымоуп сымцапшыны снықәымскәа,
Сыдгыл гәакыа сжымдырны сықәымкәа,
Сықоушәа схы ахьызбо уатцәгы...

АБНАЛЫМҲА

АбналымҲа ацәа ҫартәамхацт,
Иштҫарыц еипш итҫаруп.
Бла иабоугы еитҫамха-еиҫамхацт,
Ирҫашәаз зегь – ихәаруп.

Нас иабақоу ацқыа, аиаша,
Иабақоу ахатҫара мчы змаз.
Бзиа збаша, бзиа зхәаша,
Рҫы рзеихымхуа изшәахаз.

Сықәра еиламгакәа урт срышьтоуп,
Сыпшаахьоузеи жәфәан, ҫақа.
Исырхеит шысхәо урт зны рышьта,
Инсампытҫабоит, ус зақантә.

Сааиуеит сышықәсқәа неикәхәало,
Сцәызқәа ахьсымпҫашауа гәынго.

Сдамра итазгалоит исгэалоу,
Инысххьюу сымчқәа зегь гәынго...

* * *

Амш аанҕасит шыбжбы анхыҕәхәоз,
Амра кыдхалеит жәғангәы.
Сылапшхара хәаак интыҕәхәаз,
Иаасымнаҕааит са схы-сгәы.

Шьта арака сыпсы-сыбзамкәа,
Амш аанҕаси, ак зхым сареи,
Ҷашпеидхалеи хшаны хшамкәа,
Ҷазрыбжбымтцау жәреи ҕареи.

Амш аанҕасит шыбжбы аишамтаз,
Шьри, – ишыцәоу азы збаз.
Цсәыхгак хамоуп еита хамтас,
Иаазыртыз иоуп хыызгыы згаз.

* * *

Ҳабла иахъамбо ҷара,
Атла дуззақәа рымтдан,
Даипхызуа анкятәи иғара,
Дтәоуп быргк ауаа раҷәа дрылтцын.

Иаци иахъеи еипишьеит дахътәоу,
Акәаркәашь ишанитцо ицәыптцәоит.
Дырөггьых дызҗыц ауп дызҗәзоу,
Ирххатәым маҷк ирххацәоит.

Инысымфа каххаа ишьтоуп,
Имфахәастақәа рееипыршьеит уақа.
Абырг ихәыцрақәа хъантоуп,
Дышрытцоу дхынхәыроуп ифныка.

Ихәыштәарамцағ апыргышқәа лашоуп,
Иарбан дзыргәамтцау инаскямтаз.
Ишьағашәагақәа аамта-аамтала еихшоуп,
Убригьы инижьыз ауп хамтас.

Ҳабла иахъамбо ҷара,
Атла дуззақәа рымтдан,
Деипхызуа анкятәи иғара,
Дтәоуп быргк ауаа раҷәа дрылтцын.

АТЕЛ УХӘЕИТ ХӘА...

Ател ухәеит хәа, җааихак амам,
Енвер уҗоума? Уабаҗоу?
Сзыцхъаз шәкәык редакторс уаман,
Абар уажә сөымтагы ахыҗоу.

Лацш нахугар сгәы азтынчхон,
Уара исцәузарым акгы.
Изыззарызеи, сымчқәа зқәымхо,
Шыҗоугы здыруеит схаҗагы.

Даеазә җитүеит: статиак сыма,
Сымҗахытүеит уара уахь.
Измыҗзеит уа хыма-цсыма,
Сгәы аазтамлеит сара арахь.

Ахцатәигы: сажәымтыҗеа,
Акалам шытысхыртә сымҗеиҗеи.
Икалеит схи-сгәы зегь җыцха,
Шәкәык ианзалаша змыҗхьеи.

...Наҗ инықәҗдан цәажәа згымхо,
Сҗел хәыҗ җааихак җазымҗо,
Саатәеит рҗаҗажәақәа сзымхо,
Сқәаад цәахәашьҗақәак нанҗо.

Ишәсхәарызеи, бзиара збаша,
Ас хәтырла сыгәра зго.
Ишәыгу-ишәыбзоу еилзыргаша,
Сара соума, зыгәра жәго.

Аха усгыы сышцармыцхьои,
Аҕыц ҕымтақәа анапцәаха.
Хьаас исымам аамта исцәызуа,
Цхи-мши соузаргыы еипшьтәха.

Шәымҕахытцла са сыҕныҕа,
Агәреибагара реиҳауп зеггы.
Ара хзыргәамтцуа мчыкгыы ыҕам,
Сыцшәмацхәысгыы хдацха шыҕоу,
Хнымҕахылгап уеизгыы.

Еиҕуу иҕоуи: ажәа еинраала,
Автор, апхьаҕ игәы хзырчо.
Инарыцлар фатәқәа хаарак,
Рыжәтәкгыы ацыцхьқәа уҕацсо.

Ател ухәеит хәа, ҕааихак амам,
Енвер, уҕоума? Уабаҕоу?..

СЫЦХАЦЭА РЫБЛАҚӘА

Сыцхацэа рыблақәа сырхыпшылоит.
Истахуп ирхызбаар уажәнәтә, мышкызны
исықәарпсараны икоу рылағырзқәа шақа
ихаау, шақагғы игәыку.
Урт алағырзқәа ахьтәтәаху ргәәфәоуп.
Апхацәа рыгәқәа роуп аб изку алағырзқәа
тәтәахны измоу.
Дәәзәы изкны урт ныхшыа рымазам.
Урт алағырзқәа зқәыпсаз аб иоуп, аккаҳәа
ашәа хәо, цыанәтгәылахь ицазгғы.
Аб ипсәзаарәмәи ипсымәи ихьтәы цханы
ирху – ипхацәа рылағырз.
Урт макьана сара ишыгәхьаазымго еипш,
даргғы сыгәхьааргазом.. Аха нахьхьи,
мрәтәшәартә аганахь ала рахәыцк ашәпара
иақараны шәәпшь қацшык ацәәхәа
сзалнадахьейт.
Ауафы иблафы иааирц азы макьана аамтә
мачымкәа иәтахуп. Уи шыздыруагғы,
сыцхацәа рыблақәа рхыпшылара хтәскхьейт.
Урт ркынтәи сыззыпшу алағырзқәагғы,
рыгәқәа ркынтәи амфәхәастәқәа ылрымгацт...
Зақа агәбыла ацоузеи ари апсәзаара.
Зақагғы еижьагоузеи ари апсәзаара.

СААУЕИТ СДОУҘАМЧ САХЬЫНҘАЛА

Уи, ажәала иҫыху зыпсы,
Уи, ашәала зыхәрақәа рҫоу.
Ихнатдахьаз са соуп азыпсы,
Са соуп доуҫала еиқәырхоу.

Схы саиааит сдоуҫамч сахьынҫал,
Егьырҫ зегь збеит иштәрхагаз.
Зхьамцшла исыртәит ҫыц сыпҫал,
Снаҫыхәалоит сыхәшә_цсеиқәырхага.

Уажәшьта сықәреи сыхшыҫи еинаалт,
Уаанзатәи рыццакра са исхаран.
Сыпстазаара зыхәхәалоз уи ачалт,
Ацқәа хагәышьеит, егьараан

Исхаҫахьан уи снацарз сагарц,
Агәам-самқәа снарылак, исмеигза.
Аха сыҫан Анцәа иҫынтәи сынхарц.
Уажәшьта сымшқәа акалашәа среигзоит.

ДАЕА ЗНЫК

Бла ахътам иабакагэышьоу алагырз,
Бла ахътам изаауама лагырзык.
Сыкамызт саргы ари аамта салазырц,
Егыраан исхэахъазаргы – даеа знык.

Даеа знык ацстазаара сахэон,
Даеа знык ашара сахъзарц.
Даеа знык – схэычкэа рынасыц сгэахэон,
Даеа знык – еиҭа амаҭацэа збарц.

Даеа знык... Даеа знык...
Ус иахъанза,
Абар, с-даеазныккэа неипшьуа,
Шьҭа исзырхэартэ сыкам «дыкэрахъымзан»,
Иагыҭыцэаам уи аетцаагы сызхыпцшуа.

Бла ахътам иабакагэышьоу алагырз,
Бла ихытцхьоу еитархытцны рыцкы
Исықэтэароуп, ари адунеи са сналаз,
Санцо даеа дунеикахь мышкы...

УИ АУАФАПС

Уа, хааимыхәтцәкьеит уи ауафәпс,
Ас хы абзиабара убахьоу.
Адунеи зегь инапқәа рыларпс,
Иара икызарц – цъа збахьоу.

Дзыхьнымхалац иарбан тәыцу,
Иарбан баашу имырбгац.
Мчы змоу зегьы иара дрыщуп,
Зақантә итцблаахьоузеи ашьац.

Даауеит гәнаха шәкы ихьнырхала,
Арахь дмаалықьушәа ихы ибо.
‘Еазә иажәақәа иирҳама,
Ихи-ипси роуп дзеиеырбо.

Ирхәахьеит: «иазхоуп, уаангыл» хәа,
Зынгы дтарцдахьеит хлантцы.
Ихы ибоит зегьы дырхыхәхәо,
Деиташьтрақәлеит акрынтцы.

Уа, хааимыхәтцәкьеит уи ауафәпс,
Ихы укыр иґы узкуам.
Аиташьтрақәлара иеналарпс,
Икуп, иблақәагьы хтуам.

Иаххәагәышьеит, ари дзыриашо,
Адунеиаҕ уаҕ дмизацт.
Арт хгәыцжәарақәа зегь башоуп,
Иуаҕымраз азә дрымшьзацт.

Дыҕаз, ус Анцәа дишеитаз,
Еигьуп наҕ хнаицырцны хцар.
Ихы бзиа ибацәоитаз,
Еснагь дашьтоуп ахымхәхәар.

* * *

Иацы сымҕасит,
Ари ацстазаара саагәылцаны,
Сымҕа антцәамтахь сцоит сеиханы.
Исхоуп сара ахзырымгара,
Лацшхырцага хылцаны,
Рацәак шәыбла самбарц снаскьон хараны.

Истахым сара алацшқәа сырнымтцуа рнылара,
Схатара сацәыпхашьо сшыҕам агәра згахьеит.
Быста ҕахрак сашьталан сымнеицт сара
агәылара,
Са счамҕахә ахьыҕоу саб рыцха исирбахьеит.

Исирбахъан сымѡахѡастақѡа зныстѡашаз
ахѡыпѡшзакѡа,
Шъхаѡамѡахъ еснагъ, еснагъ са сирпѡшуан.
Ахъааѡѡгъақѡа срылзгашаз гѡақахарак
снымпѡшзакѡа,
Амч ду ахъынтѡаазгоз, ххѡыштаарамѡа
сниршуан.

Уаѡықѡарабжак снахыхѡхѡеит, сышьтахъка
схъарпѡшуа,
Сыѡѡгъам хѡа сыкоуп, исылшашаз еихан.
Нахъхъи сыѡѡѡа кыдуп, саапсарақѡа схарштѡа,
Сѡара ѡыхѡа насывкъѡеит, сымшқѡа идырхан...

АЖӘАРХӘМАРРА

Ихымжѡаѡ алыра аѡагъѡежъѡеит ачарт,
Ауардын хѡархѡаруа аѡѡкамбашъқѡа
инаргоит.

Ахакѡамѡа лапшықѡѡѡ ихшьуп ѡъара ахарт,
Апѡа ѡыпжѡаахакѡа ѡѡка рыгага шыѡартѡоит.

Аашазар аѡсаа рашѡала идрысуѡеит аѡсабара,
Кѡараѡѡѡк иныѡѡѡк ашѡа ѡѡѡк ахѡоит.

Арѡашкѡа ргарашѡоуп архакѡа згароу,
Ашьацкѡа ргѡы итарыхътшыуа азаза
рхаѡѡит.

Амшццак ѡыжѡлеит, ашацкара кѡадырны,
Амрашѡаѡа кѡынла акѡадырггы чаѡоуп.
Ашара саѡылеит сарггы атцх мшын сырны,
Мрагыларахътѡ ссасдахъны мраташѡартѡ
саѡоуп.

СА СЦѡЫЗКѡА

Еихахазшѡа збоит са сцѡызкѡа,
Имачуп сѡылакѡаггы сызхѡом.
Сѡанрысталоз урт сыпхызкѡа,
Сымчкѡа сцѡыргон еизыхѡѡѡ.

Адггылтѡ цстазаара сѡаѡѡыстхон,
Дуней ѡыцк аасыртрашѡа.
Изыхызтѡыз сымшкѡаггы нысхцѡон,
Нас саакѡхалон схѡаѡрашѡа.

Суаѡытѡыѡсара уаѡа сзахымцеит,
Заа издырырггы аѡѡнаган.

Ианаамтаз кѣышкгы дмааит сымцан,
Шьта сцѣызи сцылеи еилаган.

АЖӘАРХӘМАРРА

Мазажәоуп ацсабара ахәйтхәйтбжы,
Апшалас кылцш-кылзырѣ аацрытуам.
Ажяацаркѣа иаазвымшәо уа чытбжык,
Имкѣаларц амѣахәастақәа иаарнытуам.

Бга млашык, псшьарак аазмоузо,
Кәтыжь цхак ишашьтаз икарахт.
Абгасса кѣаасуеит ирхәоузан,
Измыцәо атцх лашьца иалахт.

Ашәоума, уазбжьума иахылтуа,
Атыѣарѣар уахак ихәацәатцѣкьоит.
Иапхъазозар сышықәсқәа исхытуа,
Саадыршәартә еипш уртгы рацәатцѣкьам.

Ас еипш тцхымѣас аңыхоу,
Сызлацәари сиартә сеагѣылак.
Еснагь ацсабарахь ак сыхоит,
Сындәылтцроуп дсыпхъазшәа гѣылак.

Ааи, салацоуп сара ацсабара,
Ауада тшәа иазкуам са сыцсы.
Изыцсоузеи уахатәи атцх лашьцараггы,
Имшандаз, имшандаз лассы.

Сышьтрақәлахоит амра хаа шфыхаз,
Нас избац, сызбац, исахац.
Инарыцлоит сусқәа сыззымхаз,
Инасымкәкәаа сымчқәа зегь згац.

Асеипш тцхы мфас анфыхоу,
Сызлацәари сиарта сеагәылак.
Еснагь ацсабарахь ак сыхоит,
Сындәылтцроуп дсыцхьазшәа гәылак.

АЧА

Атәарта инылпрааит ача. Тәыцк иақарамыз
ацсы хәычы еиқәнархарц.
Атыкъ, атыкъ – еиқәырццакны фынтә
ахысбжыы геит.
Ача иабейт ажыы гәгәала изырцашаз
ашьацмақәа шақәшәаз. Аха ацсы
аманы ишзахәоз, зымчқәа зылззаауаз
амтәыжәоақәа кьо инеиуан. Нас,

иахъаанага ура идыр, мыч чыдак
ааиун, акыр аеыҳаранакит. Ее, абар,
ажәәан тзыцсаауаз ал тла дуззақәа
иахъырхыцраауа.

Уаҳа налымшо иаацсеит.

Аеазнымкылакәа изхыцраарц иаеыз алтла
ду ахықәцәа инықәшәан, макъаназ цскәарак
злаз ашьацхыцқәа махә пак инакәнаршарц
аҫаххеит, аха атла ақәтәаразы ишамыз
ацсаа хәычы уажәазы имчыдан. Уаҳа
аналымша, амтәыжәәақәа еилыжәжәа
хлантцы инталеит.

«Адгъыл ахь, адгъыл ахь!» – агәы хәычы
нтыцсааит. Ус ишлеиуаз махәы еимҫақак
иныбжьашәан ашьацхәеипш иааннакылеит.
Ишакәхалакгы атла иқәтәеит ача.

Ахъаа ахаштит ача.

Атла ззумхәара, зегы иреихау атла
ақәцәан.

Абығьқәа инарылцшны, ацсабара
инахацшит.

Закә ссирқәоузеи уи аблақәа рҫы
иаацәыртыз.

Абнара тлаз иатцәала иқәтцоуп.

Шьац иатцәала ихкьоу адәқәа шәты хкыла
ирысуп.

Амхкәа иртазысуа иртагылоуп аҕыкәреи
шьапкәа.
Иабатцәахыз мшәан абарт рөызцәа
ассиркәа.
Ажәфан иалалны ами Аҗсныҕа ишааз, аха
ускан арт зегы абатцәахыз.
Иагәалашәеит.
Ускан атх лашыцан. Ускан аетцәакәа ракәын
атх иагәылцхоз.
Ахъаа аҕаргәгәеит.
Ача даҕа знык аҗстазаара аҕаххейт.
Иҗырни еитахгы ажәфан иналаларц
ианаахәаҕы-зып, изыбжъашәаз аимҕацара
иныбжъшәан хланцы инталеит.
Уажәшьта, изынкьоз, изынцоз акгы
азгәаҕомызт...

АЖӘАРХӘМАРРА

Ааҕын иалиааит аиатцәара,
Апаткәыркәа аайкәышәшәан.
Афыр-фырхәа аҗсабара,
Аҗша рылоуп итдыхәаршәшәо.

Ирхынхалоит зны маамынтас,
Амахә хахақәа ирыхъза.
Нас абжыи арцәгъахит уа мшынтас,
Арахъ икоуп иласза.

Амра хаароуп арт зырәыхаз,
Ааңын иацны икақхаз.
Уа мчык ыкоуп саргыи исыхаз,
Уа мчык ыкоуп исгәазырқхаз...

ҲҶАРАЦӘА ШӘАХЬ

*2014 шықәсазы Аңсны апрезидентрахь
акандидатцәа руазәки ақари реиңыларан
ерманы тыңхак /лыхъз сызгәнымкылеит/, убас
аңстазаара кәышажәала далацәажәон, саргыи
сшанханы сылзызырәуан. Аңыхәтәан лцәажәара
хлыркәшеит абас еиңи иказ ажәақәа рыла; «Сара
сгәағы еснагь дыкоуп Владислав Арзынба, уи сара
сзы еснагь дымәақәцәгоуп, ихыңашыагыи сымазам...»*

Бышцакәышу, бышцацшзоу исзымдыруа атыпқа,
Бара, иац ихшәаз иабаабгеи ари афыза адоуха?

Бара, Анцэа излеитцаз дамеигза зегь рыхкы,
Бара, сыцха хазына, сцааит ба бхатқы.

Ба беипш зегьы хгэаҕы дыҕазар хцыза
Владислав,
Ба беипш идоухамч хеытцак хаҕазар
Владислав,
Иахьа даеакала, ажэытэ хабацэа ианрааз,
Инапынтцаны хаҕазауан, хшыыцарго
хазиааиз.

Анцэа ихьз шыцшыоу еипш, ихьз цшыоуп
Владислав,
Анцэа цхырааҕыс димоуп Ацсны аҕеипшаз
Владислав.
Анцэа иеипштэҕья уи илацш ахуп Ацсынра,
Уи игэы иамхэо анхампытцкьо ишхацу
ахьхэра,

Акырынтэ, акырынтэ иаабахьеит, агэра
аагахьеит,
Аха ацьныш зыцсы иаазырхэаз рымч
еиздыркэкэеит.
Азэ амал дыхнахит, дарлашэит, дцыркьхеит,
Ғазэ ауа-иуа икьынтыжэмака ала
дхэархьеит.

Азэ анкьатэи имцкъара цэыртцыр хэа
дшэаны,
Иеитиин, днарца-аарцоит шаха баак
ихатцаны.
Азэ рахэтцас к̄ерышыла даархэоит
имарианы,
Арахь ҳацсадгьыл рыцқа хэратыцла
иргганы

Иахьгэакуа, ахэшэтэра иашьтоу ирицоит
шьапҕаршэ,
Ианаацэгъахо днарылкэраауеит
алацшхырцага наихаршэ...
О, бара, сеилыцча, сгэы ахэрақэа быргъеит,
Бықәлацәеи барей шәхәыцқәоушәа заабой,
шәышәхъеит.

Шәара, уатцэтэи ханасып, хчамоахә,
хгәыгырта,
Шәеихабацәа ҳаитцакәакәа шәхьымсааит,
хаҕеита.
Шәеихзызаа, шәеихбахьча, еикәыршаз шәа
шәнапқәа,
Еснагь ишәырк̄әандаала шәызхылтцыз
хагәқәа.

Шөыпстазаара шөты-какчыз,
сшөызтатөааит сара,
Владислав Ду имшра ишөнаталааит
пхьацара!

ИХЫЕЕИТ АЦӘЫКӘБАРҚӘА

Ихыееит сгәы итацсоз ацәыкәбарқәа,
Иазнымкылеит урт рацәахан.
Зыхьтцас инарнылеит алакарқәа,
Сыцсыразагала урт разахан.

Нас икәтөоит снышөнап артцәығьарц,
Схатгөын зырцшзо шөтыцк уа иазхарц.
Сгәакрақәеи стынчреи еилағьарц,
Цьанат тыцкахь агәашәқәа аартхарц.

Сыздыруам нарцәтәыла иадунеу,
Арака саацсеит, саацсацәеит.
Саб, сашьцәа, сөызцәа срызнеиуоу,
Иахьцаз имхынхәзеит, иаанхацәеит.

Сахьынхалоуп арака рахәыцпак,
Абызкатахеицш сағешәанза сахшьуп.
Исымбацқәа сзеигәыргьоз насыпқәак,
Урт анасыпқәа қәрахьымзан ишьуп.

Ихыгееит сгэы итапсоу ацэыкэбарқәа,
Иазнымкылеит урт рацэахан.
Ацэыкэбарқәа – сөыхәа лас кэарқәа,
Сыншэыжыит шәа шәеипш схарахан...

СГЭЫ СЫХЬУЕИТ...

Сгэы сыхьуеит. Иааикэымтэазеит уаха,
Слымхақәа тју-тјуеит иахьак.
Сымцсындаз мѡадукаѣ сынкахан,
Аоны снеиаанза, дсымамшәа тынхак.

Ацсра сацәшэазомзт сара ахаангы,
Ацсышьоуп еснагь са сзыцәшәо.
Дыпхазтцода аццәаха дыстааргы,
Ма дыкоума уи са дсыцәшәо.

Сгэы сыхьуеит. Иааикэымтэазеит уаха,
Нахьхы арѡашқәа рыбжы саҳазом.
Стыс иатцәагь исзааигәаз зегь реиха,
Сбахча интыпраан... абжы саҳазом.

Лапштцашәарагь сывам сзыркәало,
Амш каххаа ахышьтра итоуп.

Цта пжәахақәак хшыуп еидеырбало,
Жәәангәатца, аха урт харацәоуп.

Сгәы сыхъуеит. Иааикәымтәазеит уаха,
Схы нықәтцаны аңсшыарагғы стахым.
Сыңсыгеми, саныцәо сынтақан,
Сыщцәалоу сыңсыргғы стахым...

БЗИА ДЫЗБЕИТ САРА АЦХӘЫС

Бзиа дызбеит сара апхәыс,
Дыблахкыгаха, Анцәа иишаз.
Лыбзиабара самазааит тәыс,
Саргғы схатцаны саниша.

Итбаауп адгғыл еипш сгәы,
Уи иалазаша здыруа мачым.
Амра шкыдхало жәәангәы,
Скыдзырхалогғы хыц-фыцым.

Ахьтәы дацқәа еихацсоуп,
Дгғыли жәәани ирыбжъакнахау.
Урт еипызшыуагғы сыңсоуп.
Са сдоухамчала еихахауп.

Саауеит сымчқәа рыгәра го,
Амза цәышеипш, мап, ипсыдам.
Издыруеит сымџаггы сахьаго,
Зымџа нымтцәо иоуп ихәыдам..

ХЫК АЛКЪЕИТ...

Хык алкъеит, иазымхеит – еакы,
Ицәкъарахеит сгәыраз аазқәылаз.
Сазымкит сызтаргыз штәкы,
Исыбыргыз ауаа разқәа санрылаз.

Иахьа даеакхеит са сдунеи,
Дабақоу уатцә угәатца итәоугзо.
Тыша лашьцак ахықәаҕ саннеи,
Издырит мацкгы схы сшеигзо.

Са шамызт ласбатцас стцыхәаршәшәо,
Цьоук ртцыхәақәа ааит, аха ишцааи.
Ари аамта шәкәыбгыцтцас еихыршәшәо,
Ианыцшылоит, урт раамта рзааин.

Ак хәымгаршьом рхы иахәо азы,
Ахацәа ишратәам иныкәоит.
Анкьатәи абақоу, –

Уа узы, сара сзы,
Абыргхәтаа – ихәтаа, аҕыщныкәа.

«Сахьынзакоу зегь сымаз сара,
Саныкам илеиааит ахахәгы...»
Абасшәоуп урт шыкоу, дара,
Дара рзыхәа еипшуп хахәи-мҕыхәи.

О, иараби, сухәоит Анцәа,
Хдагъара, хамдырра хатнумкьан.
Изхаркуада, абырг цкьа, агәатцәа,
Абыргцәагы икәлазшәа рхы рымкьан.

Ражәакәа узхыгом иахьа ашәхымс,
Сабдуцәа, ижәдыруандаз шәшыгәхьаазго.
Шәымҕа цшьякәа хатцатцас ҳа хзырнымст,
Хәнеицыло, исздыруам ишәызнааго...

УАРЛАШӘАРЛА...

Уарлашәарла, бжбык гәи-циуа,
Слымҳа интаслоит аамта-аамтала.
Сауашьтаху саргы сыҕуа,
Бзиа сабеит иара атәала.

Иабастаху, бзиа збаша,
Иҕәи-тиуа абжыы мыршәага.
Са сзышыцылоу – ибжыы башам,
Ажәа кәышуп, ажәа нага.

Ажәа раза, аҗсеикәырхага,
Еснагь, шыри, усаҳаландаз.
Ацәматәа хьантә, анырхага,
Уцәеиха цыр-цыр са избалондаз.

Ускан сыцстазаарагы баша,
Иниас ишымцаз агәра згарын.
Ақьиара, ацқьара рыгәра згаша,
Уатцәтәи ахацәа снархьыпшрын.

АНЦӘА ИМЦАНЫХӘАРА

Уацстәык иҕам ацсуаа,
Хфьрхатцара
Адуinei алымха итатәахьейт.
Макьанагы тытщья амазам.
Хара хнапала урт алымхақәа
Иртахамцар.
Уахь амфа ханушәа зызбои?..
Анцәа, Анцәа ххәахуейт,

Зыхъз пшыа шықәсык ахьтә
Знык ада ахәара тцасым.
Дхараацсеит.
Игәрагара хацсамхар...
Хагеита...
Агәрыцхашьара ду имоуп,
Мамзар...
Даахзыгъышкыр...
Ххы хақәгәыгцәоит...
Ианбанза?...
Сызтаара атак сахар стахзам...

**СААМҒА ИАТӘУ СҒЫЗЦӘИ
СЫҚӘЛАЦӘИ ИРЫЗКУ
АЕПИГРАММАҚӘИ
АПАРОДИАҚӘИ**

ҒА ҒДАУАЦШЬ

*Адуanei зегь акны еицырдыруа
аспорт азказа ду, аштангашьтыхы
Руслан Ғаркьыл 60-шықаса ихыцра
ақатыр азы*

Имч ду акәзар – зеицш камлац,
Иажәа, илафқәа – уаф имахац.
Дахьноугалакгы – ачемпион,
Ғаргы Ғшихьгехәоз Ғабзқәа хон.

Аха уи дацсатцәкьоуп, ааи,
Дәрыцшьаа рымч ду има дмааи.
ХынҒажәа ааицрасзаргы Ғаркьыл,
Атцәыргыла дахыцойт – ишәыргыл.

ЕСНАГЪ ИЧКӘЫНОУ АПОЕТ

*Апоет, ажурналист Сергеи Агындиа
50-шықәса ихыҕра ахатыр азы*

Ишьтаҕхып атәцакәа, хныхәапхыыз назарц,
Хәыза иахья умшира азгәахтоит.
Шәышықәса рышьтаҕхыгы хшеицу
ханхартә,
Пхәызбак дааимахкыртә хамчкәа
мкацсартә,
Уахыгы Анцәа хихәап, ажәра ха хәахтом.

АУАФ ГӘЫРАЗ – АУАФ ГӘЫТБАА

*Алитератураҗаафы, апрофессор
Руслан Қапба уахь, хатыр дула*

Абзиа ушашытоу уашытоуп, уаапсазом,
Еидараха, гәнаха шәкы урытцала иугазом.
Иургылахъеи ашәкәыфәцәа закаф рбака,
Зака мәа аауртхьюзеи, – зака, зака.

Ашәак ыкоуп, ашәакәа зегь иреихау,
Ажәак ыкоуп, ажәакәа зегь иреихау.

Урт хашрышытац хрышытазаап уатцэггы,
Ирықәтатәызар, ҳаигзом ҳхы-ҳацсггы.

УБЗ ЦХАФЫР...

Апоет Анатоли Лагәлаа уахь

Алаф ухәеит хәа – алаф, алаф,
Арыжәтә абоутаху, иқанатцоит уқьяф.
Абас иабоухи убыз, Ан. Лагәлаа?
Уххәацәеит, цьым, уххәацәеит заа.

Абәахатәраз усггы уимыргәааит Анцәа,
Ахааназ уччапшь иақәымзааит тдыхәптцәа.
Уатцәтәи амшаз егья ґыц хрыниалап,
Лафи-қьяфи шхацу, – хашцац ҳдалап.

УАХЦӘЫРГЕИТ, УАХЦӘЫРГЕИТ...

Сәыза ду Апаллон Думаа уахь

Убыргуп ххәар, макьана уабақоу,
Атәымта аштаґоуп уахьықоу.

Аҕэышреи ажэеи уа уҕы еизгны,
Анцэа уҕаитеит игэарцханы.

Ҕаикэшэон Аҕэа, хлафқэа аацэырго,
Аха Очымчыраа ирымуйт, уаҕцэыргеит.
Мап хэа злаҕхэои, рыцкэын уоуп,
Атцеи бзиа зегыы дырцоуп.

АЦСЫЗКЦЭА РЦААИМБАР

*Археолог, ашаахэаф-абард
Игор Аҕнариа уахь*

Иулагэышьоуп зегь рыхкы,
Угэы иҕоукыз наугзароуп.
Уҕахарц уҕоума шҕакы,
Анцэа иуиҕазгыы лазароуп.

Зны ужыга аус ауеит,
Даеазныхгыы угитара.
Аха Шэкэырча? –
Угэхьаага ицсуеит,
Еснагь иахэоит улабара.

Ацсызкцәа уаҕа урцшьахьеит,
Аз ах Хаит инаигәтасны.
Избан акәзар угәра ргахьеит,
Урымбар иаатәоит ргәы итасуа.

АНЫҘӘАӨЦӘКҖА ДАХТАХЫЗАР

Айарауаф Леонид Саманба уахь

Абызшәаттцаараҕы – уара уҕазоуп,
Ауаөреи аламыси – узаазазоуп.
Анцәа икәа утеитцеит игәарцханы,
Шьыри – уа иуеипцшқәоу рацәаөны.

Азин сымазтгы, жәлары аайдкыла,
Ирасхәарын агәра ргартә зегь рыла:
Ныхәаөфыс дхамазтгы Леонид Саман,
Ахаангы Хазшаз ихайтомзыт гәыбган.

АШӘЫГАҚӘА РДУНЕИ

Асахъаҗыхәы Заур Мықәба уахъ

Шәыга хкыла асахъақәа урысуеит,
Адунеи ссирқәа ргәатца утысуеит.
Ажәала исзымхәо уқыцә иахәоит,
Ғырба-ғырба, иғырбоит.

Уғырбацәап иахурбо анумоу,
Убағхатәра ушьтцаа уанамоу.
Цсыс ирхоу, уара, аҗааимбар,
Усахъақәа срылазит сумбар.

АҢЫЦХАЦӘА ЗЫХУРҚЫОЗЕИ?

Аҗарауағ Арда Ашәба уахъ

Изыхурқыозеи цхәызба гәартак,
Даарылуцаар руазәк дгәатан.
Хағы лаша, теитцш еинаалак,
Уара уеипш зегь рыла игәнаалоу.

Аҗарауағ – уусқәа хы рымоуп,
Аха имаццәоуп, уалкгы умоуп.

Убри нагза, Ашәба Арда,
Са сгәәхәара уа узы ишьардаз.

‘ЕАДАИАЛА...

*Иаҳхаагаз аибашьра иалаеырбо,
иалахәхәтүа рахь*

Җалцит аибашьра разкыла,
Җхәәхәә-жьахәазаргы, еибгала.
Иабакоу ҳтцеицәа иҗахақәаз,
Зынза иқәыпшзаз, ипшзақәаз.

Урт хрызхәыцлар ицсаҗоуп,
Ихәтәам ажәәқәа хьанҗоуп.
Хырқьиара ицаз дааргахьейт
‘Еадаиала – ауаа ирхәәхьейт.

ЕВРОПАА РЫМАТӘА ХНААЛОМ

*Ашәкәыффы, журналист
Владимир Қапба уахь*

Арасазыхьтәи ахауа зфыда,
Баша ишныхым ҳамбеи хьда.
Ацсуа хатца – акьалантар,
Қап Владимир дыжәба – абар.

Итеитцш азы икостiuм гәнаалам,
Кәамжәи-кабеи роуп инаало.
Европаа рцәаматәа дара ирымаз,
Ҷа Ҷ-Владимир хара дҳамаз.

БОРИС ИНХАРТАХЬ

*Ашәкәыффы, журналист
Борис Қацаана уахь*

Аредакция – азлагара,
Ҷәареи хәжәреи раамта агара,
Уаха хзалымтцит – разкхап,
Иахьяк хандәылтцыр, хәцсы хшьап.
Хнықәлап Борис инхарта шыкоу,
Афы итеитәо афыза абакоу.

Апшәма игәеипштәҗыа иразуп,
Җшыа-ҳда арыцқарц иаҳзыцшуп.

СХАЗЫ АПАРОДИА

Анкьатәи схагара,
Аеарзхьейт, кырцуейт.
Стеслымуп сҳаахьазаргы,
Сгәы аматц зуейт.

Анкьатәи схагара,
Гәхьяаган сыцсуейт.
Цәаматәан исшәысхын,
Апцхынгы слахәуейт.

Иссирын ацстазаара,
Иссирын адунеи.
Скәышхазшәа зызбои,
Сажәраҗ саннеи.

Анкьатәи схагара,
Насыцын, имран.
Ухатцоуп уи гәхьяаумган,
Иахья умгәырәан.

Срыцуп са сықәлацәа,
Инықәсхьоу акыр.
Цәыргылак хзахымцо,
Иҳаархоуп шыта амхәыр.

Ҳажәра иадыргоу,
Инзыжхьоу зәара,
Азиасқәа рырраан,
Адан хзырбара,

Ҳәарацәам сықәлацәа,
Ҳәарацәам, мап.
Цхәызбак дааилахшьрашәа,
Ус ххы хамжәап.

Икәнахшьом ихалшахьоу,
Убриггы итабуп.
Ахатәрарахь хзиасыр,
Зеггы-зеггы ирыцкуп.

СЛАКӘ ТЫЦХАУП САРА

Сгәы лакәуп,
Сгәы ссируп,
Сгәы тцаулоуп
амшын еицш.
Заира Тҗаиҗыкә

Сгәы лакәуп,
Сгәы ссируп,
Акалашәа сшоуп.
Ианихәа
Шьта бироуп,
Ианаамтоу уажәоуп.
Илацшхаа сыгым
Уи аахыс Сызшаз,
Илакәу, иссиру
Шсакәу шәзырбаз.
Са сшәеицшым,
Шәа шәсеицшым,
Зегь дреицшхааит
Җаҗоу.
Ишәхәозар
Җазлеицшым,
Сызбо, сзахахьоу.
Сгәы лакәуп,

Сгәы ссируп,
Акалашәа сшоуп.
Итазыгзаз
Ғыц дироуп,

Нас сымшра
Ихьыршоуп.

ХЪААСГЪЫ САРГЪЫ БСЫМАЗАМ

Сара сахьыкоу хъаас ибымазам,
Бара бахьыкоу хъаас исымазам...
Җабжьара икоу җароуп, былроуп,
Җазгәамцхаз аецәақәа рыкәа хтацсоуп...
Сергеи Агьндиа

Сара сахьыкоу хъаас уажә ибымазам,
Ус акәүшәа сзыбжьои, ацхамшьа.
Бызлахәмарқәоз ирылазоз сылазом,
Сартзам сара, макъана стәамшьоуп.

Анцәа исгәаумырцхан, саацәгъахару,
Бныларз бызгап маза тыцкахь.
Исабымхәои усқан са исхароу,
Быстәахыр уаф дзықәымло бымцахь.

Җабжьара иҗоу ғароуп, бхы мцахьазар,
Җанажәлак барей сарей, нас, җазтахыда.
Сызлаҗақәоу бсырбап ибымбацзар,
Бынсыжьуам ақәафазы бхәйдан.

Са сахьыҗоу хьаас уажә ибымазам,
Аха баштахь сәыжәтцыр с-Бесланха сыббап.
Насаз хьаас җәа акымзарак сымазам,
Сара Агындиа шсакәу бымәашьо агәра бгап.

СЫБЛАҚӘА КЫДХАЛТ

Сыблақәа кыдхалт,
иаауада?
Амза ашәахәастахь
сыңшуп.
Амзоуп иғнало
са суада,
Быҗоума?
Снеир стахуп.
Гәында Сақаниа

Сыблақәа кыдхалт,
иаауада?
Амза ипнатцәатцәҗьейт
шьта сгәы.

Насыпла ихыхэхэоупеи
са суада,
Быкоума?
Избан шыта сызмыцэо,
тцагэуп.
Атци сареи хшеиґацэоугыи
здыруеит,
Еснагь мракацхаразар
стахуп.
Сыззымдырыцгыи ґынла
сырдыруеит,
Уахынлоу? Зегыи-зегь
мыцхэуп.
Аматкэа анцэыртцаугыи
ґынлоуп,
Рцэа италло-иштытцаугыи
збоит.
Атцыстра ихзырцшылоугыи
сымроуп,
Уахынла шыа сыламкэа
сшыабоит.
Иаартуп са сдуinei тбаа
агэашэқэа,
Аха аталара ратэам
зегыи.
Зэазызккэахьоугыи ирдыруеит

ирқәашьқәоу,
Схатца ида, мап, уаха
азәгы.
Сыблақәа кыдхалт,
иаауада?
Сабақоу мшәан, смузоуп
иаауа.
Уаха шаанза сыфнашәтлоит
шьта суада,
Ашә схаркуп. Шәсышьтаз
сыңшаауа.

АҚӘА АГЪАМА УБААНЗА

Иубахьоума ақәа агъама?
Иубахьоума ақәа аңшшәы?
Иахьыкәкәама уара узамфә?
Уахьнагзама угәахәтәы?
Гәында Кәыңниа

Иубахьоума ақәа агъама?
Акәыд мтцаа агъама амоуп.
Иахьыкәкәаргы уара узамфә,
Мап, уафымхәан, ихарамуп.

Апта хэашькэа рлыхэта икылсит,
Хыма-цсыма харбаазарцаз.
Нас афыцьбарейпш ихалсит,
Харак хзымцакэа хаартэарцаз.

Аетцэ рыцхра хафны ахыбае,
Икэтээз, рымцашоура арцэеит.
Ха хакэызма зегь ирхыбааз,
Иахзымдыркэоз кыр хнардырцэеит.

Иубахьюума ақэа агыама?
Хгэы анххыпрау ицыха зыхьуп.

Иахыкэкэозаргь усқан хзамѡа,
Хнафыхэозаргь хара егьхахьюам.

Ишцаласу хаамта ѡылас,
Харцейцейтцэкьеит, ихахьзода.
Ақэа агыама убаанза схымѡас,
Сымѡа уқэыз, усцэызгода.

ЕИҒУП СЫБМЫРГӘААР

Сыбмыргәаан, сбыхәоит, сыбмыргәаан,
Зегь акоуп сыбпырцуам, быстахуп.
Азә ахаан бизыцшаауам, ахаан,
Сгәы бтасыршәит, атцатәкьяә бтәахуп!..
Анатоли Лагәлаа

Сыбмыргәаар еиғуп, цьым, бара,
Сбыргәааит хәа ибзалеи феидас.
Зегьы ирылшо цьыбшьо сгәатца ататәара,
Бтыц цха ахьылсхыз бкәапца уа бтатәаз.

Мамзар, хәгеимшхара,
Уа илацшықәызтцо рацәоуп,
Урт рылапш саркәаларгы алшоит.

Акыс атыпқацәа уажәык ицшзацәоуп,
Сцәышлазаргы имацым исылшо.

Сыбмыргәаан апхәызба,
Еиғуп ба бзы,
Сшыцкәынзас истцахьақәоу мацзам.
Азәгы бистом, балсхит схазы,
Нас сгәы сырхьра зыбтаххеи амацзас...

ЗХЫ ИАЛАМЗО ШӘЫСЗЫМЗЫРФЛАН

Сцәажәоит сыбжы нтыганы,
Исгәарпханы сыччоит,
Ацәажәара сахьақәитү –
Уигь насыпс исшьоит.
Владимир Зантәриа

Сцәажәоит сажәа ркәышны,
Скәышуп аз сара.
Икамлацт схафы цәышны.
Ма сажәақәа – рахьхәра.

Ацәажәарагы бафхатәроуп,
Ирылазтгы зеггы,

Ажьйбагы шыта дхатәроуп,
Имыргалоз ибжыгы.

Атрибуна ду утахума,
Ма ачараф – атамада.
Сажәақәа мыцхәума, –
Ацәажәацәа рхада.

Апхья иқан Ажәа,
Ихамдыруеи уи зеггы.

Узлардыруеи умцэажэар,
Уигэалашэом азэггы.

Сцэажэоит Анцэа имчала,
Зхы саламзо ишэычха.
Ма лафла шэсырччалап,
Шэгэы аналакам реиха.

АФОРИЗМҚӘА

* * *

Саныкам, ға дунеик санатәхо,
Арака саапсеит ауп, цсшьара,
Сцоит. Скашәымтцан сырххатәхо,
Шәагәылацш сашәакәа ргара.

* * *

Амөеипцшьырта – слахьынтцамөа,
Санунгылаз – уи анбыкәу?..

* * *

Исхыпраахьоу ашықәсқәа цсаатәшәа,
Иқәтәоуп сылацшқәа аскьынць.

* * *

Ииасыз цеит, унызхьынҳало,
Тәыцтәкьак аанмыжь иахьазы.

* * *

Исцəызхьоу реизгашьа сақəшəом,
Исымоугьы насхьцпраа имцандаз...

* * *

Сара сакəушəа
Амш ґырпны инызхыз,
Хəылц шəацшь сəагəылахəа
Стəоуп са сəыртынч.

* * *

Ицəкəаншьоуп сылацштəзара,
Ицəаху уажəы акгы ыкəм,
Са схəта саниз амш аенеицш,
Уажə зегь гəырғьоушəа збоит.

* * *

Иаасыртит шьта снысымəа абгьыцқəа,
Уаанза урт раартра сацəшəон.

* * *

Имариамзарггы
Сызнысхьоу амѡахэастақәа,
Сшьаѣашьтақәа ццышәым, иблым.

* * *

Еихыршәшәо срылоуп абгьыцқәа,
Снысымѡа, са схала ицъашьо.

* * *

Ашыжь сѣыхеит саапса-скараха,
Иаха шаанза сыцәамызшәа.

* * *

Адсаа рашәа иацѣыхаз,
Ашыжь шара сәаласцеит.

* * *

Мачзак акәын истахыз,
Слақта цхаррак ныцдаларц.

* * *

Сцоит иахъжэыло арѡашкѡ,
Хахѡи-макѡи срыцрыхларц.

* * *

Иаасышьклацало исышьтоу
ажѡра шыта аха змада,
Аматара, еитаMATара –
ацстазаара сатоуп.

* * *

Изхѡада абду дажѡуп,
ма дычкѡыноуп хѡа,
Абду иоуп итакѡашо
абдуцѡа рахтынра.

* * *

Сыбзиабара ыкоу, ицоу? –
Сызтааракѡа зтаарак нарыцлахт.

* * *

Цкэынроуп, афасааит, зегъ зылшо,
Хьаада-баада зымтцэыжэоақәа еитцыху.

* * *

Жәеинраалала итәуп ацсабара,
Уазызырѡла тынч уа утәаны.

* * *

Мцамырцәа – уатцэы ахәыштәара
сыгәхәахаанза,
Иахьа ацстазаара снапы аларцс искуп.

* * *

Салоуп сзалымтцуа мца шырак,
Сыхьшәашәахом, ма сбылуам.

* * *

Жәѡанаѣ амра шеыжәыц
Иеыжәуп, иаапсазом.

* * *

Сзыхынхэзом сара сҕара ашка,
Схэычра адәеиужьгы тшәахеит.

* * *

Зны ихыдаз схэычра ацшалас,
Ишцасыцрытци агәыхь сарганы.

* * *

Ацстазаара сахьацу сҕәыннашьоит,
Исхыччоушәа збоит уаха исмеигза.

* * *

Җаибарххоит ацстазаареи сареи,
Уафықәрак антцәамта еимахкуеит.

* * *

Дызбоит абырг цқьа, аныхәара зку,
Илацш санбалаанза иара силабашьоуп.

* * *

Бсахъа сызтыхуам ажәала,
Ақыцәгы иазтыхуам, мамоу.

* * *

Ҳацсақьоуп нас, ссыза, уажәшьта ишубо,
Ҳамѡахәастақәа акыр ҳарцсақьеит.

* * *

Слацшықәтцаны самоуп иамкыц цәашьык,
Исхашәышәуа имѡасуеит исықәымшәац
хыкгы.

* * *

Атцааршәыра салиаит, иангъеиѡуаз ианар,
Ижәхәа ашьтыбжә ааѡуан усқангы Анар.

* * *

Иаци иахъеи ирыбжәазозеи – цстазаарак,
Цстазаарак – зхәаакәа еилыргам.

* * *

Иҫыцәаауа амцақәа еитеиқәылоит,
Апсыцха рхазто дрыниар.

* * *

Ицоит схахы апкақәа еишьталаны,
Схәычра шықәсқәа мтарсны иргоит.

* * *

Аинцәыш еипш дласуп уи данкәаруа,
Амаҫ еипш ишхам цьбароуп даныцхауа.

* * *

Ҫамѡак ажѡан еиҫа агьама,
Абаха снаҫеит амш ицаз.

* * *

Ашықәсқәа ухәеит хәа, цәкьаран
Са скарцазшәа сдырҫгахьеит.

* * *

Амца иарцәаз амца ҕыхеит,
Абыз шхамха итнаган.

* * *

Изгәағит, иаасыртит сгәы ахсаала,
Схаҕа иңьасшьоит, ианзалази уи.

* * *

Исхызгахьоу – лакә цстазаароуп,
Лакә цстазаароуп сызлоугьы.

* * *

Сышықәсқәа еидараха исықәҳаит,
ирҳазшәа,
Зны сшықаз схарштүа, ацығ еипш, сласза.

* * *

Иахьанзагьы скамҳакәа сахьааихьоу разкуп,
Ацыхәтәантәи скәапгьы атызтыц харазам.

* * *

Ажыакээр сафызаха сытцкартахь сцоит,
Инысххьоу ирхашәалаз убрака срыниоит.

* * *

Сгәы ацсашьоит анхафьцкья санитоу,
Сынхафра сөылаҳәа иуацьяк санеҳәатәоу.

* * *

Сфьза ипца хатца дцоит,
Сныхәацхьыз лашта дьтнагоит.

* * *

Уццакцәеит сҳәар... мчыс иумаз...
Узахымцеит улахьынцта.

* * *

Ацсра – ахааназгы ибзахом, ицсуам,
Абзароуп – аҳәаакәа зегь еилазго.

* * *

Саауеит сыфныҕа:
шә-пстазаарак срылсны,
Шә-зиаск срырсны
сыфныҕа саауеит.

* * *

Зны аамта иарөежыыз
Ашықәсқәа ҕышәшәоит.

* * *

Зышьтахыҕа ак нымхаз –
баша ишахаз,
Зышьтахыҕа ак нымхаз –
зҕараамта лашәхаз.

* * *

Ашьхыц иахыа ашазар,
ашәт агәы итатәан,
Ғыама хаак абазар,
атыпраарагы цәгъан.

* * *

Аканзамтаз ацшзара еиҗарпшзо,
Ашәт азцоит зхыцара амуа ацсра.

* * *

Еилазџоит шыта ацхызи алакәи,
Амза рхылацшуеит зегъы.

* * *

Сгәы нкасыршәт иаатыхны быџны аґацхъа,
Атцх лашә иалчца буада иџнапхаларц.

* * *

Былацш саблыртә сқәыпшраамта стагылам,
Сацәцартә еипшгъы ажәра акәа стам.

* * *

Ацсны – ашәкә дузза,
Здакьакәа нтцәара рықәым.

* * *

Саб иқәра маңкғы снахықәхәеит,
Инасыпрааит пшаласкғы сыршла.

* * *

Сара ачқара акәын сызқәйтны исымаз,
Измадаз исыхуаз, иахсыхуаз еилкааны.

* * *

Исхызгахуо аамтақәеи, шықәсыла
исхытцуеи,
Рыбжьара сымчыдаха сыбжьаршәуп
сеиқәырхха.

* * *

Атқ лашә дагәоуп, иғәхауп амза,
Аетқәә спенцьыр илатәан икылпшлааит.

* * *

Уи еихау насың ыкамшә иахыла избоит.
Тәқәарта иқоу хдауапшьқәа еитәх қәгәра
ргозар,

* * *

Азэы илакытца тчаауп, еазэ илымха
ѳахтэоуп...
Лабаќыра далашэан иалтцхьада аахада.

* * *

Захэа атра итажыакцаз «афырхатца»,
Цхызла,
Ар драпызаны хызырацара дцалоит.

* * *

Сашья игэы икэу ашэткэа канзоит,
Сылағырзкэа ирблызшэа изѳыхом.

* * *

Ихата итахгэышыьамызт, усгыь,
Аха ииури, Анцэа ус дишеит.

* * *

Ихнархэу ахапшьеипш,
Хыртышыьа бымазам макъана.

* * *

Сықәреи сгәыццаки еинаалан, еицәыжәуп.

* * *

Абырг иахатыр дарцшзон аға,
Аға иқәгылашья абырг имахәған.

* * *

Иараби, ахдырра – аеицсра иалахьынтцоу.

* * *

Сышьтантцақәа зны исхызгаз,
Абар, исзыхынхәыхт цацхья.

* * *

Сбымтцазшәа уажә ыга қяадны,
Цәахәа-цәахәа сбыргҕахьейт.

* * *

Сыблақәа маапшуазаргы,
уатцәы санықәу сыцсны,

Идысхьюу сцәеижьгы
сыцсадгылаҕ иацшәймоуп.

* * *

Зацсуара еидаран иацоу,
Дыхьзыдан, дцәадан дынхом.

* * *

Маакырак зыцсоу еилиргеит.
Ацхатцәры еибгала икәсыз.

* * *

Ирацәахеит слашәушәа сзынкьо,
Ахьяақәа – урт зегь еицшума.

* * *

Зыблақәа хааз, иразыз,
Ианааикәцсоз са соума иузымхоз.

* * *

Сааит иахъатәи стыңаҕы
цстазаарак сагәылсны,
Сааңса-скара сыжәбазаргы,
Сымға мариамызт.

* * *

Рбаха смазеит ибатәыз
зеггы срылсны,
Сызәыжәыз аамтагы
ааныскылартә имаримызт.

* * *

Адәы аңмаңхон
кәадыр зқәымлаңыз аеыхәа,
Доуха тлакгы
ахәаңа итдырқаауан адаң.

* * *

Хылца хасраа ағәра шңарки,
Аамта еыңцышә шыаҳаны.

* * *

Азэ аамта иалицаауеит ихэы,
‘Еазэы уи аамта дасапыцбуп.

* * *

Ахкэажэ лтэарта анхьантаха,
Иатцагылаз ахтныхэса рыбга архэеит.

* * *

Нахьхьи цъара ацыс иатцэа абжыхаа,
Араанза, араанза хэа исыцхьоит.

* * *

Сзыхь, сыхьз зхыстцаз, итамбац,
Азыкэыркэыркэаггы ирымоуп уа
хныкэгартас.

* * *

Сыцсадгьыл ианылаз сышьтақэа,
Рхыцхьазара здыруа иара ауп.

* * *

Сызмыцәеит, атҫх лашә еидараха,
Сшатҫаз сыршеит сара скараха.

* * *

Ашәшьыреи сареи
атҫла амҫа еимаҳкуеит,
Ашәшьыреи сареи
атҫла амҫан ҳкаиоуп.

* * *

Схәыцуеит,
Ҳкәышқәоу, ма ҳқҫачақҫәоу,
Иарбан театру хыбрас ҳзыфноу?...

* * *

Ацсра...
Уи хҫаацәам са сзыҳәа,
Ацҫазаароуп ихҫантоу сара сзы.

* * *

Хысразар – икылкаан ахысра,
Хэыцразар – интаршэны ахта.

* * *

Апсадгбыл азы стахар хэа сышцашэои,
Са сакэымзар...
‘Еазэы изиаахарызеи са сыхэта.

* * *

Ашэышықэсқэа еидараха
ирытцоу ацьтлақэа,
Адыдмацэыс рчычоуп,
ргэамч иахырќба.

* * *

Сымџеипшырта, снысымџа,
Саркьатцас сунгылоуп.

* * *

Абар, нас, цьанат гэашэк аартуп,
Иузааигэоу инапала уахь духоит.

* * *

Ахэлареи ашареи пстазаарак еимаркуеит,
Рыбжьара амш ғыц салны ирыбжьоуп.

* * *

Аатцра ғырба –
Уа апацхағы еиқәылахьеит амца.
Адәны ғырба –
Апстазаара иагахьеит иара атәы.

АХҚӘА

Ацсны	3
Имииц диаанза...	4
«Ахьха-хьхяхәа рхьейфбжы аафует...»	5
«Адуinei аахәует, рхәеит...»	6
«Убжы сықәургаанза, ашыжьтәи ашара...»	6
Иаует ақәа	8
Уаапсеит бхәама?..	8
Саб инхартахь	10
Аапынра ааит	11
«Ацсабара иахалеит ҕа цәак...»	12
«Бааи-пси еитнызыцсахало среиуам...»	12
Умәа сныхәоит	13
Ашәышықәсқәа сырғәылсны...	14
Уаанфас саамта	15
«Зақа жәеинраала ирыхтныстахьей сыцсы...»	17
Иаххәаргы, иаазаргы – ҳагәтасит	18
Ажәархәмарра	19
Иаркы-ирцә хәа уаныказ...	21
Ацхынқәа	22
Ссахьарыхьы	23
Архив ағы	24
«Иааихьышбит ауп...»	25
«Абарбанцьиа изахымпрааз ахьачпапыр...»	25
Ғагалани азыни рыбжьара	26
Лататәи ажәәан	27
Мьшкы ацстаазара	29
Иабабгеи сгәы?..	30
Убри аамтазы...	31
Амра аанызкылаз ацхәызба	31
Алакә ақнытә	33
«Ала уац далтны ицәацәыз ҕырбафык...»	34

Ашыыжь азхэыцра	34
«Ишпарацэоу сгэы итыхо, исыгрыхо...»	35
Иаасыцрымтцау исышьтоп бжьык	36
«Сцэашы аблақэа стэоуп сырхыцшыло...»	37
Саапшит ашамтаз	38
Учырчыруеит атцис	39
Среигзоит сымшқэа	40
Иршэу ажэак	41
Ақэа ауеит	42
Сара сөызак	43
Идьасшьоит...	44
Ацсуаа «ёыцқэак»	45
Саамта	46
Ахатца	48
Афыза изхьяара	48
Ари амш	50
Аетымра иалиааз	51
«Еибаркареит амаанеи амчи...»	51
Ажэархэмарра	52
Сгэы итцхо ахьяакэа рацэоуп	53
Ацсымтэқэа шэахь	54
Ауафы	55
Сазкуам ари адунеи	57
Уи ашэтыц	58
Адауы дсымшьызар...	71
Сымфохэастақэа	72
Аамта ёыццышэ	73
Ажэархэмарра	74
Уи аштэ	75
Сдуinei	76
Аёырпын	78
Атцх лашэ	79

Аќата	80
Сьдгьыл	81
Аапын ашәахәацқәа схьыршоуп	82
Ҳлахьынтца ҳзацәагәышьом...	83
Сызтаарақәа ртак	84
Срыхгылоуп аҗеыхақәа иахьагьы	85
Улацш санкылан снаскьоумган	86
Ашара	87
Аиаша	88
Баша бымҗырбан	89
«Зегьы дреигьуп сан!»	90
Аетцәақәа рхьпхьазареицш...	92
Сьқәра амшқәа	93
Шәтыцк	94
Ацәашьы абла схьтәхәалоуп	94
Жьакца	95
Сцом сара...	97
Азә илацш сьххалеит	98
Алахьынтца	99
Ацсынтәыла	101
Лацшыла сбылла	103
Ауафы дызшьуа...	104
Амшшара	105
Ҳамаҗа азхәыцра	106
Урҗи сареи	107
Сцеит сара	108
Абду иашта	109
Быжь-цшшәык	110
Атәымта	111
Ауафы	112
Хақәитрак	113
Инкьдта ушә...	114

Слахынҗа акӗаркӗашь исзаныхуам...	115
Схы сыхуеит уамашӗ	116
Амра	117
Амӗакырҗа – амӗеицшырҗа...	118
Ицоит аҗкаӗа халаны	119
«Амшын ихыршӗлоу ашхӗеицш...»	120
Алагарҗеи антӗамҗеи	122
Сбыхзызон раӗа	122
Иҗьасшьоит...	125
Сӗызцӗа аӗрахымызакӗа...	126
Егӗа аамҗа царгӗы	128
Уа, ихӗала...	129
Мӗа харак	131
Зыда-кӗара	131
Ажӗархӗмарра	132
Цхыззар стахын...	133
Сызтоу аамҗа	134
Гӗнахала иҗӗу...	135
Алитературатӗ еинралцӗа	137
Цӗгӗанат икӗашымца	139
Даадыххыланы дцоит	141
Сӗызцӗак...	142
«Сыззымиааиуа арбан сӗӗахуан санкӗыпцшыз...»	143
Асаат жӗаӗа инархысхьеит...	144
Былацш самбылкӗа...	145
Шӗханхыҗ	146
Иҗынчуп амш	148
Амза хышӗахӗа	149
Афырхатца	150
Уи аены	151
Азӗгӗы дсышьҗазам гӗагшаӗ	151
«Асыҗӗхӗа еилагӗежьюа...»	152

«Лассы-лассы снеилоит саб ибафқәа...»	153
Ускан еипш...	154
Сан	155
«Ацәқәырпақәа сацәажәоит хәйтхәйтла...»	158
Ацынча	159
Цыск	159
Ацта еиқәыцәашьқәа хытцзом	160
Саанфәсуеит...	161
Дгыбли жәфани	162
«Аапхъара соуит иахъа сфыза...»	163
Сара исышлаз	165
Ахәыщрақәа рымфала	166
Ашьха афытцәф	168
Хәычтцас быгәхъаазгацәоит...	169
Сан...	169
Исзаатыр жәфангәашәпхъара	182
Уафықәрабжак	183
Абналымха	184
«Амш аанфәсит шыьбжы анхыхәхәоз...»	185
«Хабла иахъамбо цъара...»	186
Ател ухәеит хәа...	187
Сыпхацәа рыбақәа	189
Саауеит сдоухамч сахьынхала	190
Даеа знык	191
Уи ауафәцс	192
«Иацы сымфәсит...»	193
Ажәархәмарра	194
Са сцәызқәа	195
Ажәархәмарра	196
Ача	197
Ажәархәмарра	199
Хәарацәа шәахь	200

Ихьгечейт ацэыкэбаркэа	203
Сгэы сыхьуеит...	204
Бзиа дызбеит сара ацхэыс	205
Хык алкьейт...	206
Уарлашэарла...	207
Анцэа имтцаныхэара	208
Саамта иатэу сөызцэеи сыкэлацэеи ирызку	210
Аепиграммакэеи апародиакэеи	210
Ха хдауацшь	210
Еснагь ицкэыноу апоет	211
Ауаф гэыраз – ауаф гэытбаа	211
Убз цхафыр...	212
Уахцэыргеит, уахцэыргеит...	212
Ацсызкцэа рцааимбар	213
Аныхэафцэкэа дахтахызар	214
Ашэыгакэа рдунеи	215
Атыцхацэа зыхуркэозеи?	215
‘Еадаиала...	216
Европаа рыматэа хнаалом	217
Борис инхартахь	217
Схазы апародиа	218
Слакэ тыцхауп сара	220
Хьаасгьы саргьы бсымазам	221
Сыблакэа кыдхалт	222
Акэа агьама убаанза	224
Еигьуп сыбмыргэаар	226
Зхы иаламзо шэысзымзырфлан	227
Афоризмкэа	229

Энвер Владимир-ица Ажьиба

АМШШАРА

Ажьеинраалақәа

Аепиграммақәа

Апародиақәа

Афоризмқәа

Энвер Владимирович Ажиба

РАССВЕТ

Стихи

Эпиграммы

Пародии

Афоризмы

На абхазском языке

Аредактор *Заира Тҕаиҕыкә*

Акорректор *Нанули Шьяматҕаа*

Асахьаҕыхәы *Руслан Габлиа*

Компиутерла аиқәыршәаә *Наала Картозиа*

Аформат 70x100/32.

Иқатә. ақь. бҕь. 8. Инықәыр. ақь. бҕь. 10,3.

Ақатцаққа №